

Előadó:
Dr. Pásztor Szabolcs
országos főállatorvos

2024

JELENTÉS

az élelmiszerlánc-
biztonságról és az
élelmiszerlánc-
felügyeleti díj
felhasználásáról

TARTALOMJEGYZÉK

Bevezetés	4
Élelmiszerlánc-felügyeleti díj	5
Digitális adatközpont fejlesztése és közszolgáltatások biztosítása	23
Laboratóriumi vizsgálatok.....	25
Élelmiszerlánc-felügyeleti Terv	30
<i>Talajvédelemi ellenőrzések.....</i>	<i>33</i>
<i>Fajtaminősítés, vetőmagok és szaporítóanyagok felügyelete, ellenőrzése</i>	<i>34</i>
<i>Növényegészségügyi ellenőrzések.....</i>	<i>35</i>
<i>Növényi termékek felügyelete, ellenőrzése</i>	<i>37</i>
<i>Növényvédelmi ellenőrzések</i>	<i>37</i>
<i>Növényvédő szerek, termésnövelő anyagok engedélyezése.....</i>	<i>38</i>
<i>Növényvédő szerek, termésnövelő anyagok ellenőrzése.....</i>	<i>39</i>
<i>Állatgyógyászati termékek ellenőrzése</i>	<i>40</i>
<i>Takarmányok ellenőrzése</i>	<i>40</i>
<i>Állategészségügyi és állatvédelmi ellenőrzések, képzések, feladatok</i>	<i>41</i>
<i>Állategészségügyi határellenőrzések</i>	<i>45</i>
<i>Állati melléktermék kezelő létesítmények felügyelete.....</i>	<i>45</i>
<i>Állategészségügyi programok és vizsgálatok.....</i>	<i>46</i>
Élelmiszer-előállító és -forgalmazó létesítmények ellenőrzése	65
<i>Vendéglátó és étkeztető létesítmények ellenőrzése</i>	<i>69</i>
Élelmiszer eredetű megbetegedések kivizsgálása	71
<i>Borászati termékek és egyéb alkoholos italok vizsgálata.....</i>	<i>75</i>
Kiemelt, operatív jellegű ellenőrzések	76

Bírságok kiszabása	80
Egyéb ellenőrzések	82
<i>A felügyeleti díj bevallás ellenőrzése.....</i>	<i>82</i>
<i>Piacszervezési hozzájárulás ellenőrzése</i>	<i>82</i>
<i>A tisztességtelen forgalmazói magatartás ellenőrzése</i>	<i>83</i>
<i>Halőri ellenőrzések.....</i>	<i>83</i>
<i>Őstermelői ellenőrzések</i>	<i>84</i>
<i>A fenntartható bioüzemanyag-termelési értéklánc tagjainak ellenőrzése.....</i>	<i>84</i>
<i>Állattenyésztési ellenőrzések.....</i>	<i>84</i>
<i>A mezőgazdasági kárbejelentések alakulása</i>	<i>85</i>
<i>Parlagfű elleni küzdelem</i>	<i>85</i>
<i>Kölcsönös megfeleltetés és az agrár-környezetgazdálkodási követelmények ellenőrzése.....</i>	<i>86</i>
<i>Nem állami laboratóriumok ellenőrzése</i>	<i>88</i>
Minőségfejlesztés	89
<i>A Kiváló Minőségű Élelmiszer (KMÉ) védjegy.....</i>	<i>89</i>
Társadalmi szemléletformálás	91
<i>Szemléletformálás.....</i>	<i>91</i>
<i>Sajtókapcsolat, médiajelenlét</i>	<i>94</i>
<i>Ügyfélszolgálat.....</i>	<i>98</i>
Európai Unió társfinanszírozási programok	98
Hazai támogatások	99
AMR elleni állategészségügyi intézkedések.....	101
Audit program és szakmai ellenőrzési terv teljesülése.....	104
Riasztási rendszerek	105

BEVEZETÉS

A 2024-es év meghatározó eseménye volt, hogy annak második félévében Magyarország töltötte be az Európai Unió Tanácsának soros elnökségét. Az Agrárminisztérium és annak háttérintézményeként a Nébih is számos területen vett részt az EU elnökségi feladatokban: a növény- és az állategészségügy, az állatvédelem, az állatgyógyászat, a talajvédelem, valamint a növényi és erdészeti szaporítóanyag szakterülete egyaránt kiemelt figyelmet kapott.

A hivatal szakemberei számára 2024-ben is jelentős és folyamatos kihívást jelentett az állatjárványok, különösen az afrikai sertéspestis, a madárinfluenza és a veszettség vírusa elleni harc.

A növényvédelem területén a Nébih egyik fő célja, hogy segítse a gazdákat a biztonságos és hatékony növényvédő szerek használatában. Az adminisztrációs feladatok egyik legfontosabb felületévé pedig az elektronikus Gazdálkodási napló (eGN) vált, így a gazdák munkájának támogatása érdekében a tavalyi évben is folyamatosan zajlott a rendszer fejlesztése. Többek között kötelező szinkronizációt vezettek be az egységes kérelem adataival a téves adat-szolgáltatás elkerülése érdekében.

A szemléletformálás 2024-ben is kiemelt szerepet kapott a hivatal életében. Többek között új programelemmel bővült a Nébih Oktatási Program, a középiskolásoknak szánt Konyha-Kontroll oktatási csomaggal. A Szupermenta program több mint 100 komplex termékteszttel a kosarában a tavalyi évben ünnepelte a 10. születésnapját. A Maradék nélkül program bekapcsolódott az Európai Hulladékcsökkentési Hét aktivitásaiba. A minőségi hazai termékeket támogató Kiváló Minőségű Élelmiszer védjegy ismertsége 54%-kal nőtt, ami remélhetőleg számottevően emelkedik majd a decemberben indult – az Európai Unió által támogatott – kommunikációs kampánynak köszönhetően.

A munka eredményességét bizonyítja, hogy – reprezentatív kutatás alapján – a Nébih továbbra is az egyik legismertebb állami hatóság, és a szervezet a felé irányuló bizalmat is meg tudta őrizni. A hivatal ügyfélbarát attitűdjét mutatja, hogy ügyfélszolgálatuk közel 40 ezer megkeresést kezelt tavaly.

2025. január 1-től az élelmiszerlánc-felügyeleti díj a központi költségvetés bevétele, beszedését az adóhatóság végzi, így a felügyeleti díj felhasználásáról szóló beszámoló a továbbiakban már nem része az országos főállatorvosi jelentésnek. Rendhagyó módon az elmúlt 12 év lezárásaként és összegzéseként szerepel a jelentésben e fejezet. Fentieket részletesen tartalmazza a jelentés.

ÉLELMISZERLÁNC-FELÜGYELETI DÍJ

Az élelmiszerláncról és hatósági felügyeletéről szóló 2008. évi XLVI. törvény (a továbbiakban: Éltv.) 47/B. §-ának 2025. január 1-től hatályos módosítása nyomán az élelmiszerlánc-felügyeleti díj 2025-től kezdve a központi költségvetés bevétele és beszedését az adóhatóság végzi. Ezzel párhuzamosan az Éltv. 47/C. § (1) bekezdéséből törölték a felügyeleti díj felhasználásáról szóló beszámolót, **így ez a fejezet 2024-ben utoljára szerepel az országos főállatorvosi jelentésben, lezárva az elmúlt 12 éves időszakot.**

2024-ben **25,3 milliárd Ft összértékben érkezett élelmiszerlánc-felügyeleti díj bevallás** a Nébih-hez az élelmiszerlánc szereplők előző évi árbevétele alapján, amely 2023-hoz képest hozzávetőleg 5%-os növekedést jelent, jelezve egyrészt az infláció csökkenését, másrészt az élelmiszeripar volumencsökkenését is. A 2024. évi bevallások alapján a befizetés 24,4 milliárd Ft volt, a kintlévőség nem éri el a 4%-ot.

Az elmúlt tizenkét év alatt összességében az élelmiszerlánc-felügyeleti díj a kezdeti 10,7 milliárd Ft-ról 136%-kal emelkedett, átlagosan évi 5-6%-os növekedéssel, illetve 2022-2023-ban az infláció miatt meredeken emelkedve.

A lejárt követelésállomány 1,6% körül mozog, azaz összességében nem jelentős. A 2019. előttről származó, rendezetlen felügyeleti díj-követeléseket elévülés miatt behajthatatlan követelésként kivezették. A Nébih ügyfélszolgálat a nem fizető ügyfeleket első alkalommal közvetlenül elektronikus úton, figyelemfelhívással keresi meg, melynek hatására jelentős részük rendezi tartozását. Az ezt követően is hátralékkal rendelkező ügyfelek hivatali kapun keresztül kapnak tartozásukról egyenlegértékesítőt, amely sokkal hatásosabbnak és egyben költségtakarékosabb-

nak bizonyult a korábbi postai felszólításnál. 2024 őszén a Nébih Nyilvántartási és Felügyeleti Díj Igazgatósága az ügyfélkapus tömeges küldési fejlesztésnek köszönhetően intenzív behajtási kampányba kezdett. Az október elejétől november elejéig tartó behajtási időszakban kb. 34.100 db ügyfelet szólítottak fel. 1,3 milliárd Ft felügyeleti díj kintlévőségéből közel 460 millió Ft érkezett be a kampány hatására, amelynek eredményeként a korábbi évekről nyilvántartott kintlévőség már nem éri el a 2%-ot sem.

A felügyeleti díj adók módjára behajtandó köztartozásnak minősül, ezért végső esetben a Nemzeti Adó- és Vámhivatal (a továbbiakban: NAV) jogosult a meg nem fizetett felügyeleti díj behajtására. 2024-ben 1.376 db végrehajtási bejelentés történt a NAV-nak 588.380.756 Ft összegben. A NAV 1.114 esetben eredményesen zárta le a behajtást, 445.540.291 Ft összegben, ami igen magas, 75%-ot meghaladó arány.

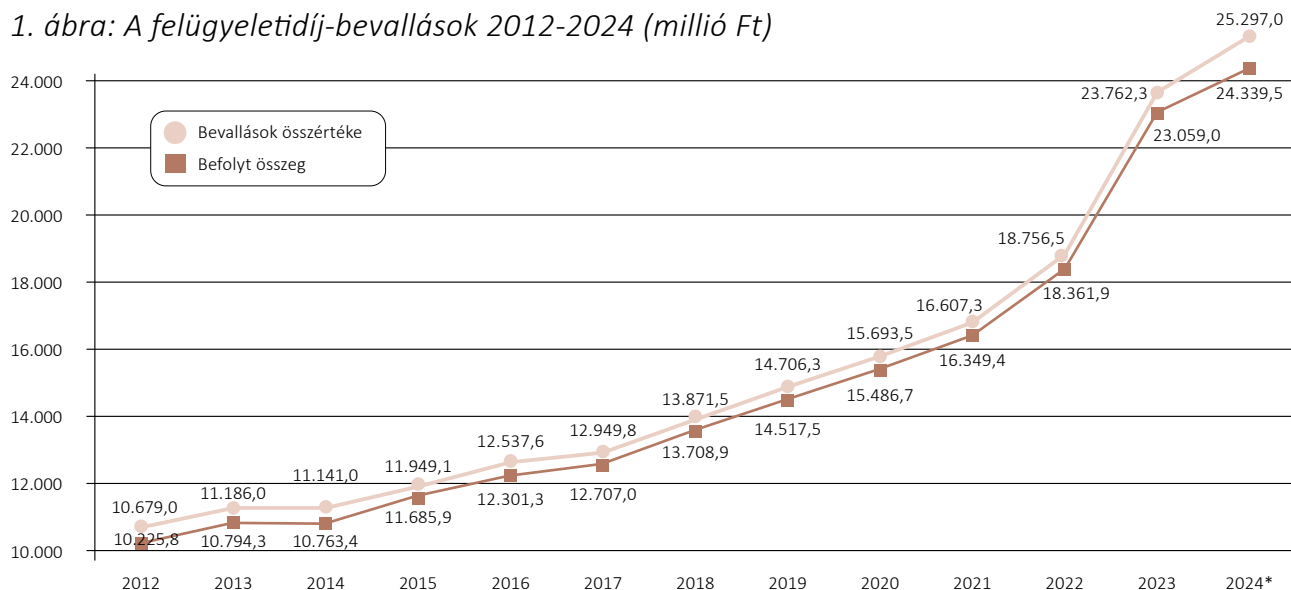
A bevallási időszakonként érkezett bevallások és befizetések összértékét és növekedését szemlélteti a következő táblázat és ábra:

1. táblázat: A felügyeletidíj-bevallások 2012-2024 (millió Ft)

Megnevezés	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024*
Bevallások összértéke	10.679,0	11.186,0	11.141,0	11.949,1	12.537,6	12.949,8	13.871,5	14.706,3	15.693,5	16.607,3	18.756,5	23.762,3	25.297,0
Változás az előző évhez képest (%)		4,75	-0,40	7,25	4,92	3,29	7,12	6,02	6,71	5,82	12,94	26,69	6,46%
Befolyt összeg	10.225,8	10.794,3	10.763,4	11.685,9	12.301,3	12.707,0	13.708,9	14.517,5	15.486,7	16.349,4	18.361,9	23.059,0	24.339,5
Változás az előző évhez képest (%)	–	5,56	-0,29	8,57	5,27	3,30	7,88	5,90	6,68	5,57	12,31	25,58	5,55%
Rendezetlen egyenleg	elévült	elévült	elévült	elévült	elévült	elévült	162,6	188,8	206,8	257,9	394,6	703,3	957,6
Rendezetlen egyenleg (%)	–	–	–	–	–	–	1,17	1,28	1,32	1,55	2,10	2,96	3,79%

* A 2024. évi bevallások 2. részletét 2025. január 31-ig kellett befizetni, az adatok ezt is tartalmazzák.

1. ábra: A felügyeletidíj-bevallások 2012-2024 (millió Ft)

A bevallás és befizetés eltérő határideje, valamint a végrehajtások miatt a tárgyévi bevallásokból befolyt összeg és a tárgyévben ténylegesen realizált összbevétel mindig eltér. 2024-ben a **befolyt felügyeleti díj összege 25,2 milliárd Ft volt, 17%-kal magasabb**, mint az előző évi összeg. Ez a növekedési arány jórészt még a 2023. évi, élelmiszerinfláció miatt megugrott bevallások második, 2024. január 31-én határidős részletének volt köszönhető. A befolyt összegből a 2023. évi bevallás második részlete 11,0 milliárd Ft, a 2024. évi bevallás első részlete 12,4 milliárd Ft, a 2024. évi bevallás második részletének határidő előtti befizetése 0,9 milliárd Ft, míg a korábbi évekre határidő után befolyt összeg 0,9 milliárd Ft volt.

A vármegyei kormányhivatalokat a befolyt felügyeleti díjból 13,6 milliárd Ft, a Nébih-et – a fejlesztési kerettel együtt – 11,6 milliárd Ft illette meg. A felügyeleti díjból származó bevétel növekedés szükséges volt a vármegyei kormányhivatalok és a Nébih szakmai kiadásainak fedezésére, hiszen az inflációval együtt azok is emelkedtek. A befolyt felügyeleti díj 10%-át fejlesztésre kell fordítani, a fennmaradó összeg 60%-a a vármegyei kormányhivatalok, 40%-a pedig a Nébih működésére fordítható.

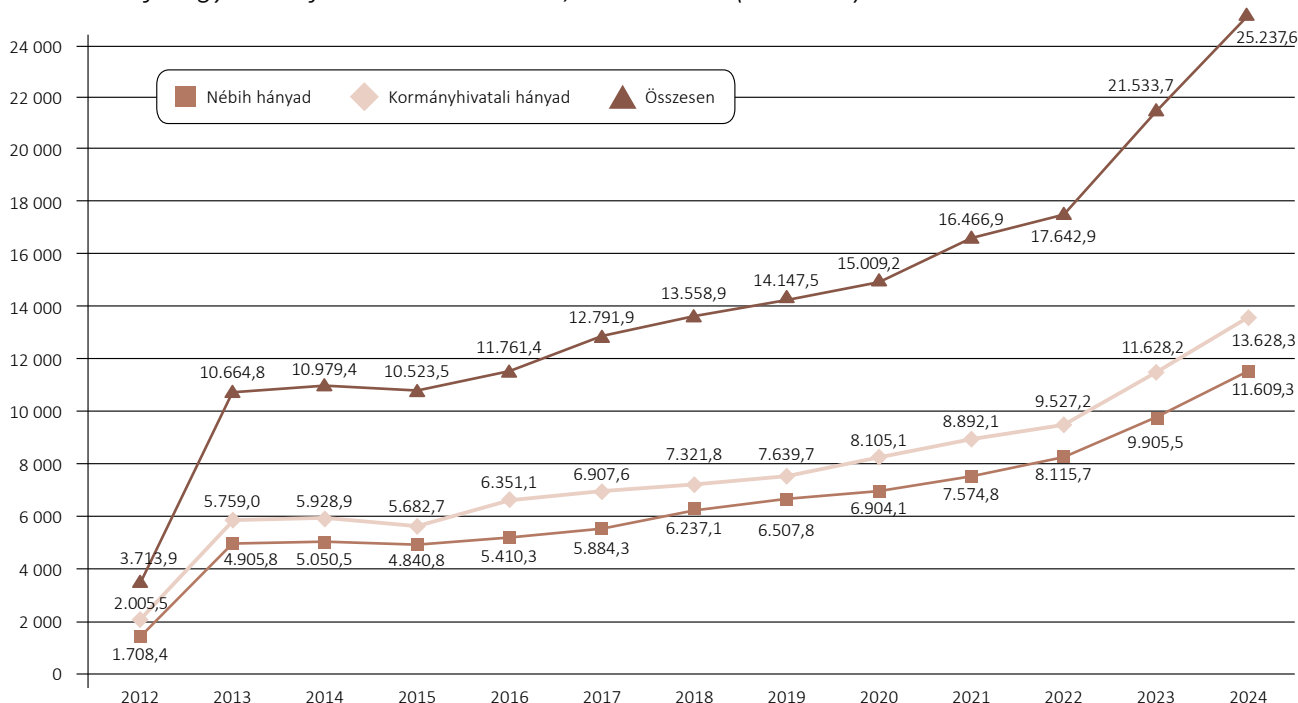
A vármegyei kormányhivatalok számára 2024-ben 13.582,5 millió Ft-ot utalt át a Nébih a Közigazgatási és Területfejlesztési Minisztériumon (továbbiakban: KTM) keresztül. A minimális eltérést a lenti táblázatban szereplő 13.628,3 millió Ft bevételtől az okozza, hogy a 2023. IV. negyedéves bevételt 2024. január 5-ig kellett átutalni a KTM részére (603,2 millió Ft), a 2024. IV. negyedévit pedig 2025. január elején (649 millió Ft). A 45,8 millió Ft eltérést ezen összegek különbözete adja.

Az adott évben ténylegesen befolyt felügyeleti díj alakulását szemlélteti a következő táblázat és ábra pénzforgalmi szemléletben, bemutatva az összbevétel mellett a teljes összegből a vármegyei kormányhivatalokat és a Nébih-et megillető hányadot is:

2. táblázat: A felügyeleti díj-bevétel alakulása, 2012-2024 (millió Ft)

Megnevezés	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Kormányhivatali hányad	2.005,5	5.759,0	5.928,9	5.682,7	6.351,1	6.907,6	7.321,8	7.639,7	8.105,1	8.892,1	9.527,2	11.628,2	13.628,3
Nébih hányad	1.708,4	4.905,8	5.050,5	4.840,8	5.410,3	5.884,3	6.237,1	6.507,8	6.904,1	7.574,8	8.115,7	9.905,5	11.609,3
Összesen	3.713,9	10.664,8	10.979,4	10.523,5	11.761,4	12.791,9	13.558,9	14.147,5	15.009,2	16.466,9	17.642,9	21.533,7	25.237,6
Változás az előző évhez képest (%)	–	187,16	2,95	-4,15	11,76	8,76	6,00	4,34	6,09	9,71	7,14	22,05	17,20

2. ábra: A felügyeletidő-bevétel alakulása, 2012-2024 (millió Ft)

A befolyt felügyeleti díjat 2024-ben is teljes mértékig az élelmiszerlánc-felügyelet tevékenységeire használták fel.

Az elmúlt évekhez hasonlóan a feladatok forrását csak kisebb részben biztosította központi költségvetési támogatás az élelmiszerlánc-felügyeleti díj és az egyéb hatósági és szolgáltatási bevételek mellett. A kormányhivatali beszámolók szerint a vármegyei kormányhivatalok saját költségvetési forrásaik terhére az élelmiszerlánc-biztonsági feladatokra összesen 17,1 milliárd Ft-ot fordítottak, míg a Nébih a maradvánnyal együtt 25,1 milliárd Ft-ot, azaz hasonlóan a korábbi évekhez a kiadások 60%-ának forrása a felügyeleti díj volt. A kiadások 41%-a merült fel a vármegyei kormányhivataloknál, 59%-a a Nébih-nél. Ez az arány már évek óta stabilan kimutatható, szemben a felügyeletidő-bevétel 54-46%-os jogszabály szerinti

megosztásával. A Nébih esetében a kiadások nagyobb mértékét a hivatalhoz koncentrálódó fejlesztési, informatikai és laboratóriumi kiadások okozták.

A kormányhivataloknak átutalt 13,6 milliárd Ft felügyeleti díj-bevétel vármegyei kormányhivatalok közötti felosztása a KTM rendelkezései szerint történt, figyelembe véve az egyes vármegyei kormányhivatalok közötti feladatmegosztás eltérő volumenét is.

3. táblázat: A felügyeleti díj-bevétel megosztása vármegyei kormányhivatalok között (2024)

Vármegyei kormányhivatal	Felügyeleti díj bevétel (millió Ft)	Megosztási arány (%)
Bács-Kiskun	1.072,6	7,90
Baranya	557,5	4,10
Békés	962,5	7,09
Borsod-Abaúj-Zemplén	713,6	5,25
Csongrád-Csanád	755,4	5,56
Fejér	587,3	4,32
Győr-Moson-Sopron	578,8	4,26
Hajdú-Bihar	698,2	5,14
Heves	534,8	3,94
Jász-Nagykun-Szolnok	648,5	4,77
Komárom-Esztergom	415,7	3,06
Nógrád	507,6	3,74
Pest	2.129,7	15,68
Somogy	500,1	3,68
Szabolcs-Szatmár-Bereg	943,0	6,94
Tolna	445,4	3,28
Vas	606,0	4,46
Veszprém	485,5	3,57
Zala	440,3	3,24
Összesen	13.582,5	100

4. táblázat: A vármegyei kormányhivatalok felügyeleti díjból finanszírozott kiadásainak megoszlása fő kiadáscsoportonként (2024)

Kiadáscsoport	Összeg (millió Ft)	Arány (%)
Személyi juttatások	9.958,1	73,3
Munkáltatót terhelő közterhek	1.362,7	10,0
Dologi kiadás	1.725,9	12,7
Felhalmozási kiadás (beruházás, felújítás)	393,5	2,9
Általános kiadás (dologi és felhalmozási kiadások max. 7%-a)	142,3	1,1
2024. évi kötelezettségvállalással terhelt maradvány részét képező összeg	0,0	0,0
Összesen	13.582,5	100,0

A kormányhivatali elszámolások minden évben hasonló arányokat tükröznek, a kiadások kb. 85%-a bérekre, juttatásokra és közterhekre fordítódik. A megemelkedett felügyeleti díjból a kormányhivatalok nagyobb arányban tudtak fejlesztésre fordítani, mint eddig.

Az egyes kiadásnemek megoszlása a vármegyei kormányhivatalok elszámolásaiban továbbra is jelentősen eltérő. Személyi jellegű kiadás kizárólag abban a vármegyei kormányhivatalban számolható el, ahol a költségvetési támogatás nem elegendő a munkaerő költségeire. Hét vármegyei kormányhivatalnál a személyi jellegű kiadások aránya meghaladta a 90%-ot, átlagosan pedig az elszámolások 83,4%-át teszik ki, hasonlóan az előző évekhez. 1.841 fő vett közvetlenül részt az élelmiszerlánc-felügyeleti feladatokban (állategészségügy 386 fő, élelmiszerbiztonság 866 fő, növény- és talajvédelem 345 fő, egyéb 244 fő), ez 1,5%-os növekedés a 2023. évi beszámolókhöz képest.

A dologi kiadások között – hasonlóan a 2023. előtti évekhez – 2024-ben újra a szakmai munkát segítő szolgáltatások igénybevétele (például szolgáltató állatorvosok) volt a legjelentősebb összeg, a közüzemi költség a második helyre szorult vissza.

A kormányhivatalok egy része kisebb beruházás-felújításra is fordítani tudott a felügyeleti díjból: az épületek felújítása és általános célú eszközök (munkaállomás, bútor, mobiltelefon, nyomtató, klíma, illetve 1 db gépjármű) mellett szakmai eszközökre is (például mágneses keverők, hőmérő, scanner, chip-olvasó, hűtőszekrények és fagyasztók, mikroszkópok, homogenizátor, gabonamintázóbot, elektromos gyalogtargonca, aprító, mintavevő). A törzshivatal kapcsolódó általános kiadásainak fedezetére a dologi és felhalmozási kiadások legfeljebb 7%-ának megfelelő összeget lehetett elszámolni, de ez egyetlen vármegyei kormányhivatalban sem volt jelentős, átlagosan 1,1%.

A vármegyei kormányhivatalok az élelmiszerlánc-felügyeleti számszaki beszámoló mellett szöveges beszámolót is készítettek a díjból végrehajtott ellenőrzésekről. A beszámolók alapján mind az élelmiszerbiztonság és borászat, mind az állategészségügy, mind a növény- és talajvédelem terén a létesítmény-ellenőrzéseket, a monitoring tervben kijelölt feladatokat, az export-import ellenőrzéseket és a járványügyi megelőző tevékenységeket a felügyeleti díjból hajtották végre. Az ellenőrzések legjelentősebb kiadása a gépjármű-költség volt.

A Nébih-nek a felügyeleti díjból 11,6 milliárd Ft bevétele keletkezett, ebből 2024. évi kiadásokra felhasznált 10,8 milliárd Ft-ot, továbbá folyamatban van közel 0,8 milliárd Ft értékű informatikai szakszolgáltatás és ingatlanfelújítás, amelynek pénzügyi rendezése 2025-ben fog megtörténni.

5. táblázat: A Nébih felügyeleti díjból finanszírozott kiadásainak megoszlása fő kiadás-csoportonként (2024)

Kiadáscsoport	Összeg (millió Ft)	Arány (%)
Személyi juttatások	13,3	0,11
Munkáltatót terhelő közterhek	0,6	0,01
Dologi kiadás	2.818,3	24,28
Pénzeszközátadás (KEF gépjárműflotta, ÉLBC Kft. működtetése)	4.247,9	36,59
Fejlesztési kiadás (beruházás, felújítás)	3.001,0	25,85
Általános kiadás (dologi és felhalmozási kiadások max. 7%-a)	758,6	6,53
2024. évi kötelezettségvállalással terhelt maradvány részét képező összeg (fejlesztés)	769,6	6,63
Kiadás összesen	11.609,3	100,00

A személyi juttatások és azok közterhei között a Nébih szervezésében működő Állatkísérleti Tudományos Etikai Tanács tiszteletdíjai szerepelnek.

A felügyeleti díj mintegy 50%-ban biztosította a Nébih különböző – élelmiszerlánc-felügyelethez kapcsolódó – működési kiadásainak forrását, összesen 7.824,8 millió Ft összegben. Az arány és az összeg is 16%-kal magasabb, mint a korábbi években, és egyértelműen tükrözi, hogy a költségvetési támogatás visszaesése mellett a normál működési kiadások inflációs emelkedésére kellett felhasználni a befolyt felügyeleti díj növekményt. E működési költségeken belül a legjelentősebbek: az informatikai rendszerek üzemeltetése; az országos laboratóriumi hálózatban használt kitek és fogyóeszközök; a fajtakísérleti állomásokon felhasznált műtrágyák és vetőmagok; a laboratóriumi eszközök és mezőgazdasági gépek karbantartása; a gépjárműflotta üzemeltetése, valamint az Élelmiszerlánc-biztonsági Centrum Nonprofit Kft. (a továbbiakban: ÉLBC Kft.) által ellátott állami feladatok.

A Nébih által fizetett kiadások jelentős része a szakmai munkában a vármegyei kormányhivataloknál is hasznosul. A Nébih az ÉLBC Kft.-vel együtt a különböző, a vármegyei kormányhivatalok által is használt informatikai rendszerek üzemeltetésére a díjbevételeiből arányosan 1.375,3 millió Ft-ot fordított.

A Nébih állta a felügyeleti díj-bevételeiből a – jelentős részben a vármegyei kormányhivatalok és a járási hivatalok által használt – gépjárműflotta üzemeltetési költségeit. Az állami tulajdonú flotta éves üzemeltetési díjaként 790,5 millió Ft járt a Közbeszerzési és Ellátási Főigazgatóságnak.

A Nébih országos laboratóriumi hálózatának egy jelentős része a vármegyei kormányhivatalok által vagyonkezelt ingatlanokban működik, ezek rezsiköltségeire 2024-ben a vármegyei kormányhivatalok részére összesen 122,8 millió Ft-ot fizetett ki. 2013. január 1-től a jogosult állatorvosok költségei teljes mértékben a Nébih-et terhelik a vármegyei kormányhivatalok, a jogosult állatorvos és a Nébih közötti háromoldalú megállapodás alapján. A 2024. évi kifizetés 193,3 millió Ft volt.

Szakmai ismeretterjesztő feladatokra, kommunikációra, szemléletformálásra, rendezvényekre a Nébih a felügyeleti díjból összesen 104,6 millió Ft fordított, melyből a legjelentősebb tételek a Konyhasziget magazin (25 millió Ft), kutatási feladatok (19,3 millió Ft), a chatbot működtetése (11,4 millió Ft), a Konyhakontroll iskolásoknak szóló vetélkedő (5,1 millió Ft), kiállítások és vásárok részvételi díja (4,4 millió Ft), az Év Kereskedője és Év Boltja díj (1,8 millió Ft) voltak.

A Nébih tulajdonosi joggyakorlása alá tartozó ÉLBC Kft. részt vett többek között az országos laboratóriumi hálózat és a fajtakísérleti állomások működtetésében, a mintaszállítási feladatok ellátásában, a központosított mintavételben, az informatikai szakrendszerek üzemeltetésében, valamint a KMÉ Védjegyiroda működtetésében is. Az ÉLBC Kft. által ellátott feladatok finanszírozásához az informatikai kiadásokon felül a felügyeleti díj 2.082,1 millió Ft összegben járult hozzá.

A befolyt élelmiszerlánc-felügyeleti díj 10%-át a Nébih-nek kötelező fejlesztésre fordítania, ez a befolyt díj szerint 2.523,8 millió Ft lett volna. A felügyeleti díj lehetőséget biztosított az élelmiszerlánc-biztonsági feladatok ellátásához kapcsolódó 3.770,6 millió Ft összegű fejlesztés megvalósítására, amely az előírt 10%-os mérték helyett másfélszeres, 15%-os arány, és összhangban van az elmúlt évtized átlagos, 15-16%-os arányával. A 3.770,6 millió Ft fejlesztésből 3.001,0 millió Ft pénzügyileg 2024-ben, 769,6 millió Ft 2025-ben, kötelezettségvállalással terhelt maradványként teljesül.

2024-ben a fejlesztésre fordított összeg majdnem 60%-a az agrárgazdasági és támogatáspolitikai célokat szolgáló informatikai rendszerfejlesztés érdekében merült fel 2,22 milliárd Ft összegben. A kiadásokat az alábbi táblázat foglalja össze:

6. táblázat: 2024. évi fejlesztési kiadások (millió Ft)

Felhalmozási kiadások (bruttó összeg)	2023. évi felügyeleti díj maradványa	2024. évi felügyeleti díj		
	2024. évi kifizetés (millió Ft)	2024. évi kifizetés (millió Ft)	2024. maradvány terhére 2024-ben kifizetett (millió Ft)	Megoszlási arány (%)
Immateriális javak (szakrendszerek) létesítése, beszerzése, fejlesztése	1.284,9	1.611,0	609,2	58,9
Ingatlanokkal kapcsolatos beruházások	16,0	76,9	30,5	2,8
Ingatlanok felújítása		1.021,4	126,5	30,4
Informatikai eszközök beszerzése	22,9	44,6		1,2
Gépek, berendezések, járművek és felszerelések vásárlása	250,3	247,1	3,4	6,6
Gépek, berendezések és felszerelések felújítása				0,0
Mindösszesen	1.574,1	3.001,0	769,6	100,0
2024. évi felügyeleti díj terhére mindösszesen		3.770,6		

A laboratóriumi vizsgálati és fajtakísérleti műszerek, gépek, berendezések beszerzése közül a legjelentősebbek:

7. táblázat: Felügyeleti díjból finanszírozott főbb Nébih laboratóriumi és fajtakísérleti beszerzések (2024)

Szakterület	Megnevezés	Bruttó összeg (Ft)
Élelmiszerlánc-biztonsági laboratóriumok	Budaörsi út 141-144. "C" ép. laboratóriumi berendezések, speciális bútorok	84.199.081
	HPLC berendezés	18.612.146
	Automata mintaváltó	6.443.196
	Irodakonténer	5.650.230
	Szennyvízátemelő vezérlés	4.572.000
	ELGA Purelab víztisztító berendezés	4.324.985
	Kjeldahl fehérje analizátor	2.222.500
	Klíma készülék csere	2.067.560
	Szivattyú	1.976.771
	Biztonsági rendszer	1.627.632
	Mintatároló klimatizálása	1.268.140
	Real-Time PCR készülék	1.000.000
	Klímacsere	720.000
	Szennyvízkezelő rendszer kiegészítése	673.481
	Split klíma csere	370.000
	Mikroszkóp kamera vezérlő és mérőszoftver	339.617
	pH mérő készülék	278.240
	2 db páramentesítő	167.998
	Rozsdamentes acél asztal	147.193

Szakterület	Megnevezés	Bruttó összeg (Ft)
Állategészségügyi diagnosztikai laboratóriumok	Klíma	988.568
	ELISA labor klimatizálása	828.548
	Klímacsere	791.108
	Kármentő tálca	241.300
Növényfajta kísérlet	Fekete-fehér öltöző és iroda konténerek	18.279.821
	Tápoldatozó savazó berendezés	2.590.800
	Magasnyomású mosó 3 db	1.258.025
	Szemnedvesség mérő műszer	901.700
	Ásóborona	773.430
	Fűkasza	589.280
	Motoros fűkasza	554.390
	Solo akkus permetező 2db	379.980
	Gyomirtó keret permetezőhöz	444.500
	Magminta osztó, pótgyűjtő edény	308.610
	Öntözőrendszer őrző	285.000
	Kompresszor	264.900
	Vízszivattyú	193.610

2024-ben a Nébih a szakrendszerek fejlesztését jelentős részben saját erőből, az élelmiszerlánc-felügyeleti díj bevételből tudta folytatni, miközben azok döntően uniós vagy hazai jogszabályi követelményekből, kormányzati stratégiai, támogatáspolitikai elvárásokból fakadtak. A FELIR fejlesztéseken kívül az immateriális javak fejlesztése közé sorolandó az iskolás gyermekeknek szóló OkosDoboz tananyagfejlesztés, az iktatórendszer bevezetése és a gazdasági ügyviteli rendszer fejlesztése.

Az informatikai eszközök között 50 db notebookot, valamint ezen felül monitorokat, dokkolókat, hálózati eszközöket szerzett be a Nébih.

Az ingatlanfelújítás és beruházáson belül a legjelentősebb tétel a Budaörsi út 141-145. telephelyen lévő „C” épület felújítása, használhatóvá tétele. Az épület felújítása 2025-ben fejeződik be, és ide költözik át a XIV. ker. Remény u. 42. szám alatti, elavult, veszélyes műszaki állapotban lévő épületből az Analitikai Nemzeti Referencia Laboratórium. Az ingatlanfejlesztéseket összefoglalva az alábbi táblázat mutatja be:

8. táblázat: Főbb ingatlan beruházások, felújítások (2024)

Megnevezés	Bruttó összeg (millió Ft)
1.) Laboratóriumi épületek	
<i>Élelmiszerlánc-biztonsági laboratóriumok</i>	
Budaörsi út 141-145. C. épület – felújítás, ingatlanberuházás összesen	910
Budaörsi út 141-145. B. épület – esővédelem, tűzjelző	7,4
Bp., Mester u. 81. – vízvezeték és kábelezési munkálatok	3,4
Kecskemét – kábelezési munkálatok	1,1
<i>Állategészségügyi diagnosztikai laboratóriumok</i>	
Gödöllői Állatház – BSL-3 laboratórium kialakításának befejezése	14,6
ÁDI Budapest – tárolóhelyiségek, őrkonténer, árnyékolás, kábelezés	13,8
2.) Fajtakísérleti állomások	
Tordas – tetőfelújítás, üzemanyagtöltő	33,3
Röjtökmuzsaj – tetőfelújítás	17,6
Fertőd – kerítésépítés	6,5
Debrecen – nyílászárócsere	4,9
Egyéb FKÁ épület felújítás	1,1
3.) Egyéb épületek	
Nébih központi épületek	160,1
Szolgálati lakás felújítás	77,2
Egyéb épületek	4,2

A felügyeleti díj, és ezáltal fejlesztési keret lezárásával érdemes azt is összegezni, hogy közép-távon, 2016 és 2024 között hogyan alakult a fejlesztési keret felhasználása, hiszen ez sokszor középtávú döntések eredménye, egy megkezdett fejlesztési koncepció nem egy-egy pénzügyi évre korlátozódik. Összességében megállapítható, hogy a fejlesztési keret 2012-ben 10%-ra becsült mértéke valójában 15-16% lett, évente átlagosan 2,6 milliárd Ft-ot tett ki.

Kilenc év viszonylatában a mintegy 43,4 milliárd Ft fejlesztés kétharmada kormányhivatalokkal közösen használt informatikai rendszer fejlesztésére fordítódott (15,6 milliárd Ft), valamivel több mint egyötöde a Nébih rossz állapotú laboratóriumi, fajtakísérleti és egyéb ingatlanjainak felújítására (4,8 milliárd Ft), további 13%-a (3 milliárd Ft) gépek, eszközök beszerzésére. A műszerbeszerzés és ingatlanfelújítás láthatóan mind abszolút összegben, mind arányai-ban jelentősen visszaesett 2018 után, ez annak következménye, hogy informatikai rendszer-fejlesztésekre 2019 óta nem állt rendelkezésre jelentős uniós forrás. 2023-2024-ben a korábbi évek tendenciája megfordult, arányaiban újra növekvő prioritást élvezett az ingatlan és gépinfrastruktúra korszerűsítése is.

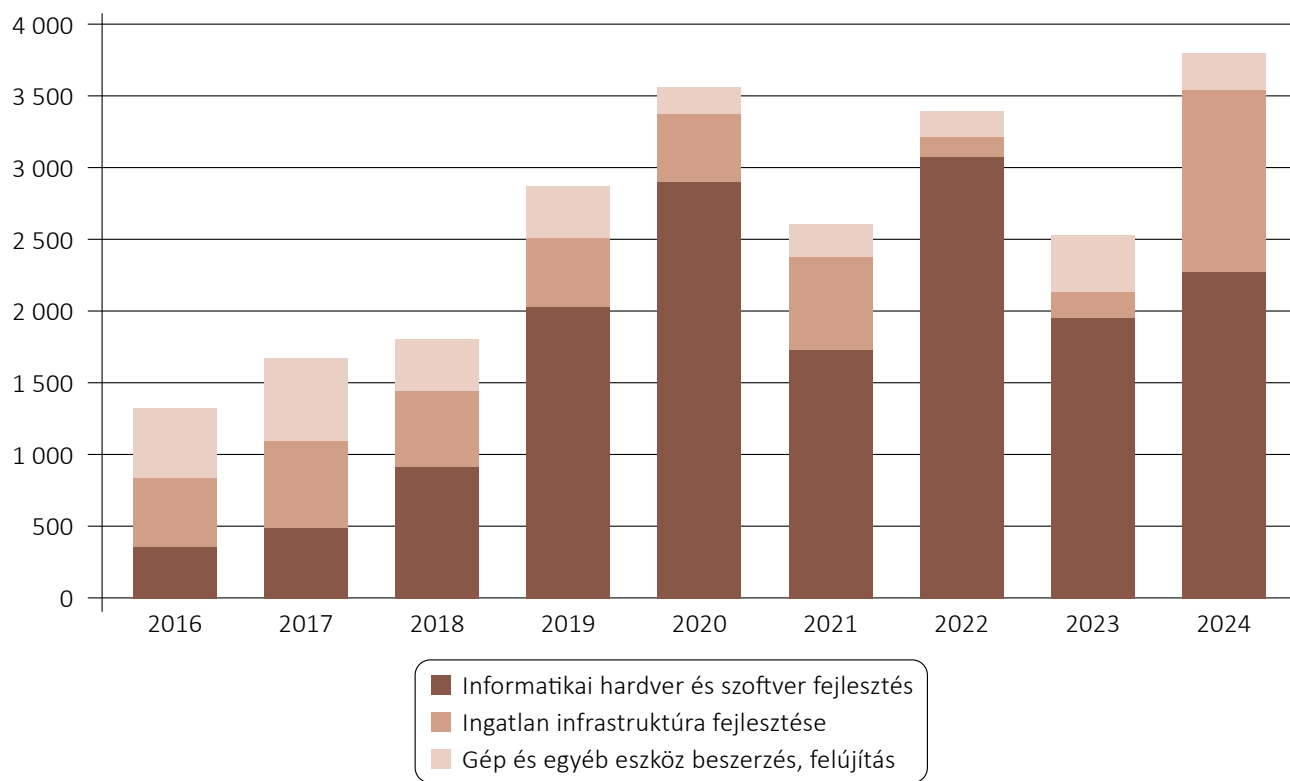
9. táblázat: Felügyeleti díj fejlesztési keretének felhasználása, 2016-2024 (millió Ft)

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Összesen
Éltv. által előírt (10%) fejlesztési keret	1.176,1	1.279,2	1.355,9	1.414,7	1.501,0	1.646,7	1.764,3	2.153,4	2.523,8	14.815,1
Változás az előző évhez képest		8,77%	6,00%	4,34%	6,10%	9,71%	7,14%	22,05%	17,20%	
Ténylegesen megvalósult fejlesztés	1.313,8	1.662,7	1.788,6	2.865,1	3.550,2	2.595,8	3.373,0	2.511,0	3.770,6	23.430,8
Változás az előző évhez képest		26,56%	7,57%	60,19%	23,91%	-26,88%	29,94%	-25,56%	50,16%	
Informatikai hardver és szoftver fejlesztés	349,9	479,9	899,5	2.016,5	2.896,6	1.717,5	3.068,0	1.934,4	2.264,8	15.627,0
Ingatlan infrastruktúra fejlesztése	485,8	606,7	536,0	485,3	466,0	654,7	139,0	181,5	1.255,3	4.810,5
Gép és egyéb eszköz beszerzés, felújítás	478,1	576,1	353,1	363,3	187,6	223,7	166,0	395,1	250,5	2.993,5
Összesen	1.313,8	1.662,7	1.788,6	2.865,1	3.550,2	2.595,9	3.373,0	2.511,0	3.770,6	23.430,9

Megoszlás

Informatikai hardver és szoftver fejlesztés aránya	26,63%	28,86%	50,29%	70,38%	81,59%	76,11%	90,96%	77,04%	60,06%	66,69%
Ingatlan infrastruktúra fejlesztés aránya	36,98%	36,49%	29,97%	16,94%	13,13%	5,99%	4,12%	7,23%	33,29%	20,53%
Gép, eszköz fejlesztés aránya	36,39%	34,65%	19,74%	12,68%	5,28%	5,66%	4,92%	15,73%	6,64%	12,78%

3. ábra: A fejlesztési típusú kiadások megoszlása, 2016-2024 (millió Ft)

A 2023. évi felügyeleti díj maradvány 2024-ben teljes mértékig felhasználásra került.

Összefoglalóan a 10. táblázat mutatja be a vármegyei kormányhivatalok és a Nébih valamennyi, a felügyeleti díj terhére elszámolt 2024. évi kiadását.

Az elmúlt 12 év során összesen 200 milliárd Ft értékben kezeltünk bevallásokat, amelyből a vármegyei kormányhivataloknak és a Nébih-nek összesen 196 milliárd Ft bevétele keletkezett. Ebből mintegy 24 milliárd Ft fejlesztés valósult meg és 172 milliárd Ft szolgáltatta az élelmiszerbiztonság napi működési kiadásait.

10. táblázat: Összesítés a felügyeleti díj felhasználásáról, 2024 (millió Ft)

Megnevezés	Vármegyei kormányhivatalok																				Nébih	Mind-összesen	
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	Összesen			
	Bács-Kiskun	Baranya	Békés	Borsod-Abaúj-Zemplén	Csongrád-Csanád	Fejér	Győr-Moson-Sopron	Hajdú-Bihar	Heves	Jász-Nagykun-Szolnok	Komárom-Esztergom	Nógrád	Pest	Somogy	Szabolcs-Szatmár-Bereg	Tolna	Vas	Veszprém	Zala				
I. KIADÁS																							
Személyi juttatások	818,3	422,6	763,0	510,9	595,4	319,1	464,7	557,8	425,7	548,2	193,3	312,4	1.361,7	384,2	704,6	344,5	491,2	386,1	354,4	9.958,1	13,3	9.971,4	
Munkaadót terhelő járulékok és szociális hozzájárulási adó	119,2	54,9	105,5	66,2	77,8	41,5	61,8	72,5	56,9	74,6	40,6	40,6	197,6	49,2	91,6	46,1	63,1	50,8	52,2	1.362,7	0,6	1.363,3	
Dologi kiadások	114,4	60,8	69,1	108,1	44,8	207,5	32,5	54,0	44,2	17,3	107,8	43,1	533,1	42,4	121,9	42,6	36,5	42,4	3,4	1.725,9	2.818,3	4.544,2	
Egyéb működési célú támogatás (KEF, ÉLBC Kft.)																				0,0	4.247,9	4.247,9	
Felhalmozási kiadások	11,9	13,9	18,8	19,5	32,0	4,4	19,8	9,5	4,6	6,7	62,1	101,4	0,0	19,9	15,3	8,6	11,8	3,0	30,3	393,5	3.001,0	3.394,5	
Általános kiadás (dologi + felhalmozási legfeljebb 7%-a)	8,8	5,3	6,1	8,9	5,4	14,8	0,0	4,4	3,4	1,7	11,9	10,1	37,3	4,4	9,6	3,6	3,4	3,2	0,0	142,3	758,6	900,9	
2024. évi maradvány terhére 2025. évi kiadás																				0,0	769,6	769,6	
Ebből felhalmozás																				0,0	769,6	769,6	
Kiadások összesen:	1.072,6	557,5	962,5	713,6	755,4	587,3	578,8	698,2	534,8	648,5	415,7	507,6	2.129,7	500,1	943,0	445,4	606,0	485,5	440,3	13.582,5	11.609,3	25.191,8	
Tájékoztató adat																							
Élelmiszerlánc-biztonsági összes kiadás	1.122,1	680,3	988,8	769,1	1.006,4	993,8	578,8	784,7	654,8	754,7	1.785,4	555,9	2.139,1	679,1	933,4	696,0	794,0	517,0	693,5	17.126,9	25.059,8	42.186,7	
Ebből felügyeleti díjból fedezett arány	96%	82%	97%	93%	75%	59%	100%	89%	82%	86%	23%	91%	100%	74%	101%	64%	76%	94%	63%	79%	46%	60%	
II. BEVÉTEL																							
2023. évi áthúzódó felügyeleti díj																					-603,2		-603,2
2024. évben befolyt felügyeleti díj																					13.582,5	11.609,3	25.191,8
2024. évi felügyeleti díjból már 2025-ben megosztott rész																					649,0		649,0
Kerekítési különbözet																							0,0
Felhasznált felügyeleti díj bevétel összesen																					13.628,3	11.609,3	25.237,6

DIGITÁLIS ADATKÖZPONT FEJLESZTÉSE ÉS KÖZSZOLGÁLTATÁSOK BIZTOSÍTÁSA

A biztonság, a minőség garantálása, valamint a tisztességes piaci viszonyok biztosítása érdekében alapfeltételnek kell lennie, hogy az agrár-élelmiszerláncban csak legális, az élelmiszerlánc-felügyeleti információs rendszerben (FELIR) nyilvántartott szereplők hozhassanak termékeket kereskedelmi forgalomba, folytathassanak szolgáltatói tevékenységet, vehessenek igénybe állami és uniós támogatásokat, szolgáltatásokat. A FELIR-ben tovább növekedett, és 2024. év végére elérte az 1,16 milliót az érvényes FELIR azonosítók száma, így az előző évekhez hasonlóan a 2024. évben is tovább bővült a hatóság által regisztrált agrár-ágazati szereplők, illetve tevékenységek és létesítmények köre.

Az agrár- és élelmiszerlánc területén szükséges a közhiteles adatbázisok továbbfejlesztése. Az informatikai fejlesztések célja a vállalkozók adminisztratív terheinek csökkentése mellett az állami adatgyűjtés, nyomon követés és elemzés révén előálló döntéstámogató adatok és információk megosztása az érintettekkel, valamint a támogatáspolitikai célok megvalósításának segítése.

Az általános e-ügyintézéshez kapcsolódó informatikai fejlesztéseken túl további jelentős beruházásokra is sor került:

- Az elektronikus gazdálkodási napló (eGN) rendszer, valamint az ehhez kapcsolódó rendszerek továbbfejlesztése az agrártámogatások igénybevételének és a gazdálkodók kötelezettségvállalásainak megkönnyítése az egyszerűbb és felhasználóbarát ügyintézés érdekében, valamint az ehhez kapcsolódó rendszerek továbbfejlesztése az Agrárminisztérium és a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara (NAK) részéről jelzett igények mentén 2024-ben is folytatódott. A legfontosabb igények közé tartozott és prioritást élvezett, hogy 2024. év végére a rendszer terhelhetőségét, stabilitását növeljük, mely nemcsak eGN oldali fejlesztéseket vont maga után, hanem a csatlakozó rendszereket is, mint például a Téradattárház és az Ügyfélprofil rendszer (ÜPR). A másik jelentős fejlesztést a gazdálkodási évről naptári évre történő átállás jelentette, ami két lépésben valósult meg. 2024-ben

az Egységes Kérelmek (EK) adatainak betöltésének lehetőségét és az EK-val történő szinkronizálását is biztosítani kellett a gazdálkodók számára. Mindemellett jelentős számú rögzítést segítő művelet és lehetőség lett bevezetve, ezzel is segítve a felhasználókat.

- 2024-ben elkezdődött az őstermelők és az őstermelők családi gazdaságához (ŐCSG) kapcsolódó, elektronikus ügyintézését lehetővé tevő kistermelői nyilvántartás ügyféloldali felületének fejlesztése, mely az elektronikus ügyintézését segíti elő.
- A termeléshez kötött közvetlen állatalapú támogatási kérelmek benyújtásával, elbírálásával és kifizetésével összefüggő IT feladatok végrehajtása, valamint a Kincstár és a Nébih rendszerei közötti stabil, nagytömegű adatátadások kivitelezése 2024. évben is kiemelt fejlesztéseket jelentett. A kiépített kapcsolatok egyértelműen elősegítették az agrártámogatások jogos kifizetésének tagállami szintű alátámasztását.
- Az Agrártechnológiai Nemzeti Laboratórium program keretében elindított fejlesztések továbbfejlesztései valósultak meg a talajtani adatbázis (TalajWeb) működtetése érdekében. Mind az ügyintézői karbantartó felület, mind az adatrögzítés megkönnyítése érdekében további felületi funkciókat fejlesztettek.
- Egységes, egyszerű, átlátható és az ügyfelek igényeire szabott felületek kialakítása a folyamatok és információk közérthetőbb tálalása érdekében, elősegítve ezzel a felhasználók elektronikus ügyintézését, a Digitális Magyarország kormányzati program megvalósulását.
- Állategészségügyi, járványügyi diagnosztikai vizsgálatok ügyviteli folyamatát támogató LABOR rendszer stabilizálása, gyorsítása.

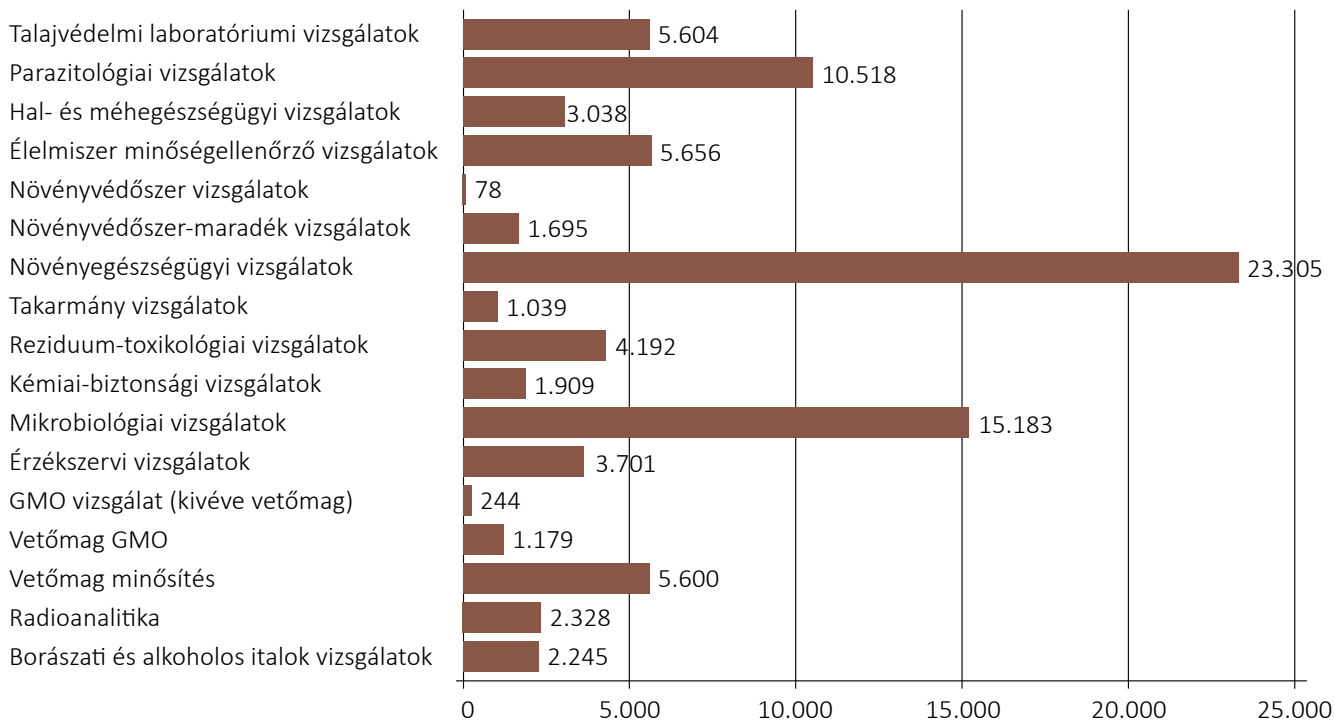
A Nébih kiemelkedő szerepet tölt be az agrár-élelmiszerlánc felügyelet adatvagyon gazdálkodásában, a közhiteles adatbázisokból számos államigazgatási szerv számára szolgáltat adatot (például Magyar Államkincstár, NAV). Ez a rendelkezésre álló szakrendszereinek és adatbázisainak, valamint az informatikai fejlesztésekben alkalmazott nagy fokú tudatosságnak köszönhető. A Hivatal adatait és elektronizációs újdonságait, eredményeit közérthető formában rendszeresen, 2024-ben 44 alkalommal kommunikálta, többségében a Nébih weboldalán közzétett hírek formájában, ebből 21 esetben az eGN rendszerhez kötődött a tájékoztatás.

LABORATÓRIUMI VIZSGÁLATOK

2024-ben a Nébih állategészségügyi, borászati és az élelmiszerlánc további termékeit vizsgáló laboratóriumaiban több mint 1,6 millió mintából mintegy 4.350.000 paraméterre végeztek vizsgálatokat a szakemberek.

Az Élelmiszerlánc-biztonsági Laboratórium Igazgatóság (ÉLI) által vizsgált mintaszám 87.514 db, a vizsgálati szám 263.750 db volt.

4. ábra: A borászati és élelmiszerlánc hatósági minták laboratóriumi vizsgálata vizsgálati irányonként, 2024 (db)

Fertőtlenítőszeres vizsgálata

A fertőtlenítő hatású szerek mikrobiológiai hatékonyságának vizsgálata során a 2023-as és a 2024-es év nem megfelelőségi aránya hasonló volt mind az összes kifogásolt szer (17,3%), mind az élelmiszer eredetű megbetegedés gyanúja miatt kifogásolt szerek (40,0%) esetében. Továbbra is magas az élelmiszer eredetű megbetegedésekhez kapcsolódóan mintázott készítmények kifogásoltsága (40,0%). A monitoring, valamint az élelmiszer eredetű megbetegedések kivizsgálása során vett fertőtlenítő hatású szerekből a Nébih laboratóriumaiban elvégzett vizsgálatok szerint az összes vizsgált szer 17,3%-a nem fejtette ki az elvárt biocid hatást, míg 2023-ban a vizsgált szerek 20,0%-a bizonyult kifogásoltnak. A kifogásolás mögött továbbra is a penészgombák elleni nem megfelelő hatékonyság áll, baktericid hatás esetében – részint a vizsgálati szabvány változások miatt – a kifogásolások aránya alacsonyabb (6,2%).

11. táblázat: Fertőtlenítő hatású szerek vizsgálata, 2019-2024

Év	Vizsgált szerek	Kifogásolt szerek	Élelmiszer eredetű megbetegedés gyanúja miatt vizsgált szerek	Élelmiszer eredetű megbetegedés gyanúja miatt vizsgált, kifogásolt szerek
2019	144	58 (40,3%)	61 (42,4%)	30 (49,1%)
2020	92	26 (28%)	45 (48,9%)	19 (42,2%)
2021	103	35 (33,98%)	37 (35,9%)	20 (54%)
2022	89	12 (13,5%)	28 (31,5%)	5 (17,9%)
2023	70	14 (20%)	35 (50,0%)	15 (42%)
2024	81	14 (17,3%)	25 (30,9%)	10 (40,0%)

Vetőmagok laboratóriumi vizsgálatai

Minősítéshez összesen 5.600 fémzárolt vetőmagtétel mintáját, továbbá 3.300 beküldött mintát és az átruházott jogkörben végzett munka ellenőrzésére 1.000 mintát vizsgálták meg a szakemberek. 1.179 vetőmagminta GMO szűrővizsgálatát végezték el. Gélelektroforézis vizsgálatra 326 minta érkezett. Folytatódtak a feketenyár és mikorrhiza vizsgálatok, valamint a fajtaelismeréshez szükséges kukorica és napraforgó izoenzim vizsgálatok. Összességében több mint 25.000 vizsgálatot végeztek el a szakemberek.

GMO-val kapcsolatos laboratóriumi vizsgálatok

Az élelmiszer GMO monitoring vizsgálatok során 2024-ben 197 élelmiszerminta analízisét végezte el a Nébih laboratóriuma. A minták megoszlása: 83 szójatartalmú minta, 30 kukoricát tartalmazó minta, 39 rizsminta, 17 lenmag-, illetve lenmagtartalmú minta, 28 egyéb élelmiszerminta (burgonya, édesburgonya, padlizsán, paradicsom, alma, mangó, tarkabab, nashi körte, papaja, lazac). A szójatartalmú mintákból 76 bizonyult negatívnak. 7 GMO pozitív szójaminta esetében a GMO-tartalom 0,1% alatt volt. A vizsgált kukorica-, rizs-, len- és egyéb minták minden esetben negatívnak bizonyultak.

12. táblázat: Élelmiszer GMO monitoring vizsgálatok (2024)

Vizsgált összetevő	Szója	Kukorica	Rizs	Len (FP967)	Egyéb
Mintaszám (db)	83	30	39	17	28
GMO negatív (db)	76 (91,5%)	30 (100%)	39 (100%)	17 (100%)	28 (100%)
GMO pozitív (db)	7 (8,5%)	0	0	0	0
0,9% fölött (db)	0	-	-	-	-
0,1%-0,9% (db)	0	-	-	-	-
0,1% alatt (db)	7	-	-	-	-

A vetőmagok GMO szűrővizsgálata során 1.179 db mintát ellenőrzött a Nébih laboratóriuma, ebből 14 minta esetében volt kimutatható szennyezettség. A 14 mintából két csemegekukorica fajtát elvetettek, összesen 73,35 hektáron. A Nébih eljárást indított az elvetett területek tulajdonosaival szemben és elrendelte az érintett növényállományok megsemmisítését. A teljes terület virágzás előtt megsemmisítették, megakadályozva ezzel a GMO szennyezettség továbbterjedését. Az el nem vetett vetőmagot égetéssel semmisítették meg.

Ezenkívül egy kukorica és két csemegekukorica vetőmagtétel esetében rendelte el a Nébih az égetéssel történő megsemmisítést. A többi 9 tétel esetében csak a minta érkezett be az országba.

A takarmány GMO monitoring vizsgálatok során 47 takarmányminta analízisét végezte el a laboratórium. A takarmányminták megoszlása: 9 kukorica, 18 szója és 20 keverék. A takarmány GMO monitoring tervnek megfelelően a 47 takarmánymintából 6 minta esetében kellett ellenőrizni a 619/2011/EU rendeletben meghatározott, az EU-ban engedélyezésre váró vagy lejárt engedélyű géntechnológiával módosított fajták (genetical events) jelenlétét (LLP, low level presence). A 18 szója takarmánymintából 16 bizonyult GMO negatívnak és 3 LLP negatívnak. 2 GMO pozitív szójaminta GMO tartalma 0,1% alatt volt. A 9 kukorica takarmányminta mindegyike negatívnak bizonyult. További 20 keverék takarmánymintából 14 bizonyult GMO negatívnak és 3 LLP negatívnak. A 6 pozitív keverék takarmányminta GMO tartalma 0,1% alatt volt.

13. táblázat: Takarmány GMO monitoring vizsgálatok (2024)

Vizsgált minta jellege	Kukorica	Szója	Keverék	Egyéb
Mintaszám (db)	9	18	20	-
GMO negatív (db)	9	16	14	-
GMO pozitív (db)	-	2	6	-
0,9% fölött (db)	-	0	0	-
0,1%- 0,9% (db)	-	0	0	-
0,1% alatt (db)	-	2	6	-
GMO LLP negatív (db)	-	3	3	-
GMO LLP pozitív (db)	-	-	-	-

Radioanalitikai vizsgálatok

2024-ben a Nébih laboratóriumai 3.619 minta vizsgálata mellett 442 helyszíni mérést végeztek. Környezetellenőrzés részeként folytatódott az erdei és mezőgazdasági talajok radioanalitikai felmérése a Talajvédelmi Információs és Monitoring (TIM) rendszerben kijelölt pontokon.

14. táblázat: Radioanalitikai vizsgálatra beküldött mintafajták (2019-2024)

Év	Élelmiszerminták (db)	Takarmányminták (db)	Környezetellenőrző minták (db)
2019	2632	218	818
2020	1199	124	510
2021	2213	201	947
2022	2149	212	784
2023	1355	352	930
2024	1892	414	1313

Az élelmiszerek transzzsír-sav-tartalmának ellenőrzése

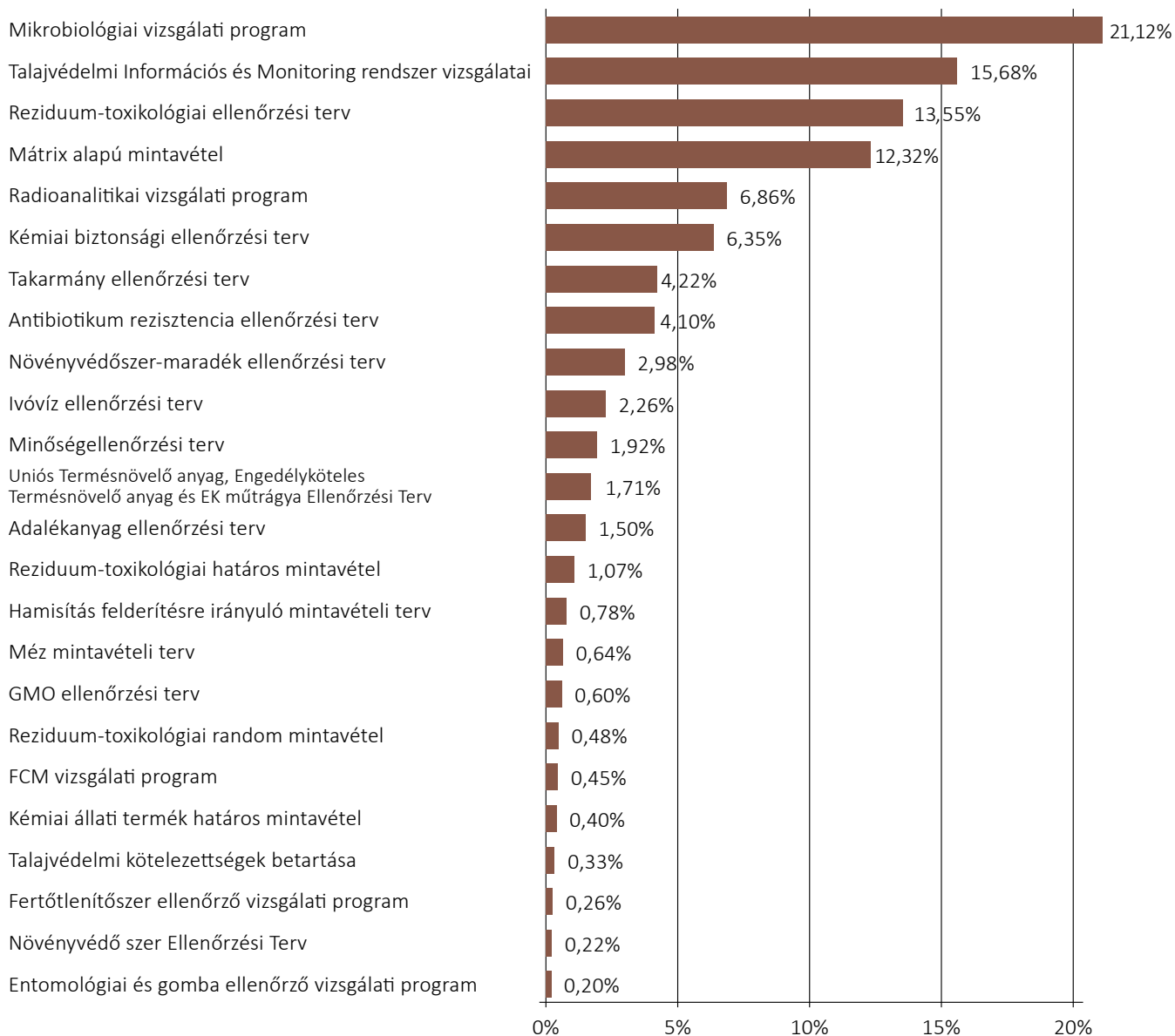
2024-ben 106 élelmiszer transzzsír-sav-tartalmát vizsgálta a hatóság, melyek közül minden tétel megfelelt az előírásoknak.

ÉLELMISZERLÁNC-FELÜGYELETI TERV

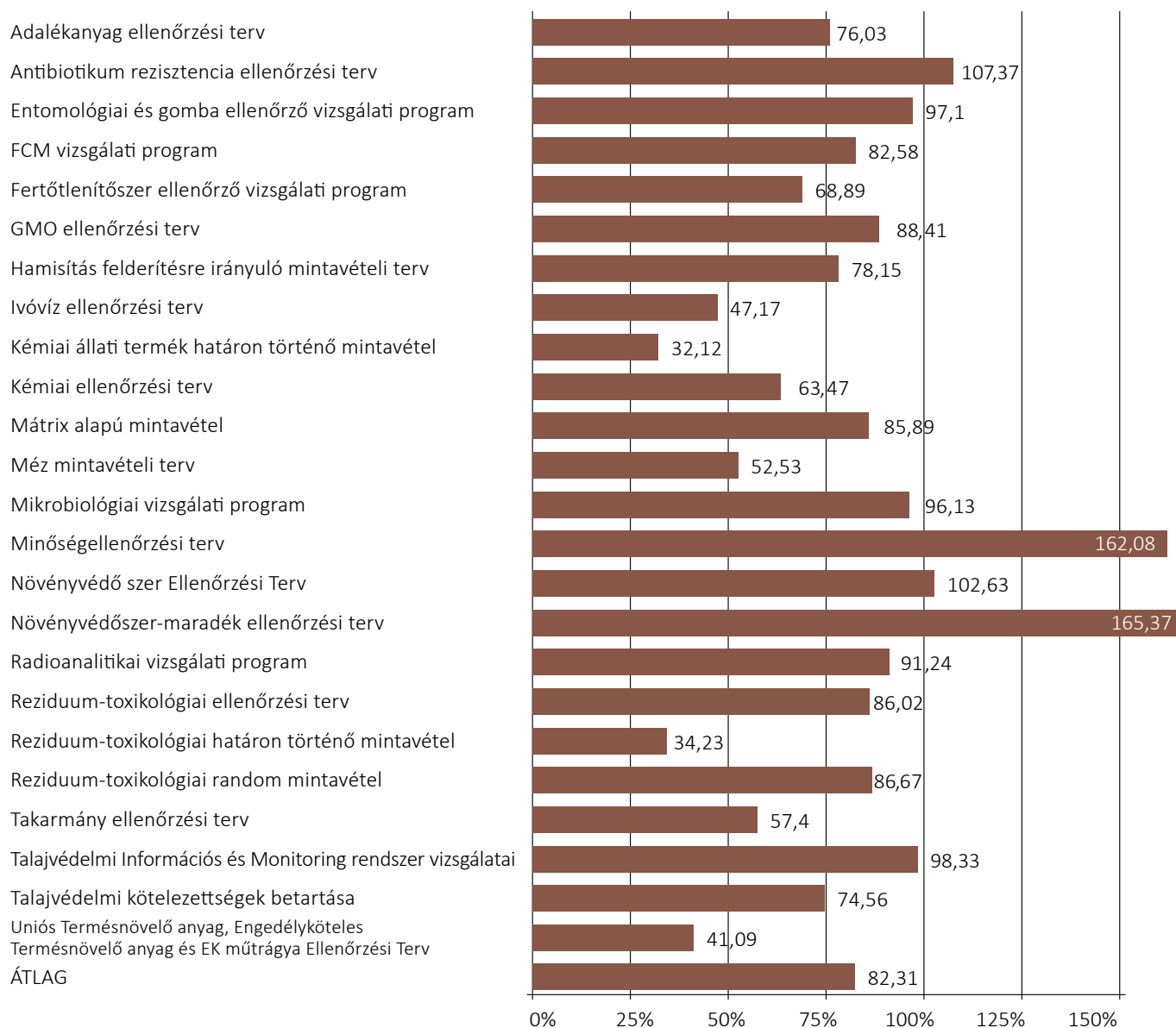
Az Élelmiszerlánc-felügyeleti Terv egy komplex terv, amely magában foglalja az Élelmiszerlánc Mintavételi Tervet (termékellenőrzés), a Tevékenység-ellenőrzési terveket, a Speciális terveket és a Kiemelt mintavételi projekteket is.

A Központi Monitoring Mintavételi Program 2024-ben 11.800 termék mintavételét irányozta elő, amelynek teljesülése 90,4%-os volt. A termékek közül 185 volt kifogásolt. A legtöbb nem megfelelést a mátrix alapú, a mikrobiológiai és a minőségi paraméterek között lehetett kimutatni, ezt követték az adalékanyag-ellenőrzési tervben szereplő paraméterek (színezékek, tartósítószer-ek).

5. ábra: Élelmiszerlánc Mintavételi Terv mintavételi céljainak megoszlása, 2024 (%)

6. ábra: Az egyes élelmiszer és takarmány mintavételi célok teljesülése, 2024 (%)

Talajvédelemi ellenőrzések

A talajvédelemi kötelezettségek betartását 101 esetben, a nitrát rendelet előírásainak betartását 394 alkalommal ellenőrizték a vármegyei talajvédelemi kollégák. A talajvédelemi követelmények és a nitrát rendelet előírásainak be nem tartása miatt 26 alkalommal összesen 5.920.000 Ft bírságot szabtak ki. Visszaesés volt tapasztalható az elmúlt évekhez képest az eljárások és a bírságok számában, ugyanakkor elmondható, hogy a talajvédelemi hatóság 8.209 szakkérdésre és szakhatósági állásfoglalási kérelemre adott választ a társhatóságoknak (ingatlanügyi, természet és környezetvédelmi, vízügyi, építésügyi, mérésügyi, hírközlési, bányafelügyelti szakterület). Vármegyénként 300-700 ügyben adtak ki talajvédelemi előírásokat a társhatóság engedélyezési és létesítési eljárásaihoz. Az előírások betartását folyamatosan ellenőrzik az illetékes engedélyező hatósággal együttműködve. A tavalyi évben megnövekedett beruházás (gyárak, ipari parkok, napelem-parkok) és útépités engedélyezési és létesítési eljárásokban való részvétel mellett kevesebb kapacitás maradt az – előírt monitoring jellegű ellenőrzéseken túl – egyéb talajvédelemi ellenőrzésekre. A megnövekedett számban kiadott szakkérdésre adott válasz és szakhatósági állásfoglalás miatt a megmaradó kapacitásokat még célozottabban kell felhasználni, ezért az ellenőrzések megszervezésekor felhasználásra kerülnek az eGN-ben szereplő azon adatok, amelyek a hígtrágya, a szennyvíz, a szennyvíz-iszap, valamint a nem veszélyes hulladékok valós kijuttatását tartalmazzák. A nitrát rendelet előírásainak betartásával kapcsolatos ellenőrzés során a felügyelők az eGN-ben – a nitrát jelentés részeként – betöltött összes adatot felhasználják. Ez nagyban megkönnyíti a felügyelői munkát a kiadott engedélyek visszaellenőrzéséhez. 2024-ben 139 engedélyt adtak ki, valamint 157 szőlőültetvény telepítését megalapozó talajvédelemi tervet hagytak jóvá.

2024-ben is folytatódott azon területek monitorozása, ahol rendszeresen történt szennyvíz- vagy szennyvíziszap-kijuttatás. A mintavétel célja a talaj belső paramétereinek vizsgálata, amely információt ad a rendszeres szennyvízzel vagy szennyvíz-iszappal történő tápanyag-utánpótlás előnyeiről és hátrányairól. 2024-ben 38 terhelt területet mintáztak. A nyomon követés a Velencei Talajvédelemi Laboratóriumban és a Pécsi Talajbiológia Laboratóriumban végzett vizsgálatok alapján történik. A több éves értékelés alapján megállapítható, hogy

a figyelmet a foszfterterhelésre, a sótartalom emelkedésére, valamint a toxikus elemszint emelkedésére kell fordítani.

A Talajvédelmi Információs és Monitoring rendszerben (TIM) 2024-ben alapvizsgálati év volt, amelynek részeként 5.245 mintavétel történt.

Fajtaminősítés, vetőmagok és szaporítóanyagok felügyelete, ellenőrzése

Szántóföldi növényeknél gazdasági értékvizsgálatot 26 faj 698 fajtájából, míg DUS vizsgálatot 40 faj 727 fajtájából végeztek. Referenciákkal együtt 1.973 fajtát állítottak kísérletbe a szakemberek, továbbá 10 növényfaj 1.765 fajtájáról gyűjtöttek kórtani eredményt.

Kertészeti növények esetében 92 faj 2.315 fajtájánál végeztek DUS vizsgálatot, emellett 369 zöldségfajta rezisztencia vizsgálatára került sor.

Az exportra szánt mintegy 45.000 tonna vetőmaghoz (4.518 db vetőmagtétel) összesen 8.313 Nemzetközi Vetőmag Vizsgálati Szövetség (ISTA) bizonyítványt állítottak ki.

2024-ben összesen 96 termelőnél és forgalmazónál volt zöldségpalánta- vagy dughagyma-, fokhagyma-ellenőrzés. A vizsgált palántatételek száma 2.724 db volt. A felügyelők jogszabálysértést nem tapasztaltak.

A Vetőmag Felügyeleti Osztály szuper elit bejelentésű vetőmagszaporító területet 388,895 hektáron, 37 faj, 130 fajtájából 135 táblát ellenőrzött. Az átlagos táblanagyság 2,8 hektár volt.

A Nébih által ellenőrzött magas kategóriájú (prebázis, bázis) szaporító alapanyagot előállító törzsültetvények és szaporító iskolák helyszíni ellenőrzése során az elmúlt évben szankcionálásra nem került sor. Szőlő-gyümölcs illegális árusítására vagy szaporítóanyag minőségi kifogására vonatkozó ellenőrzés a bejelentéseket követően 11 helyszínen történt. Az Erdészeti Szaporítóanyag Felügyelet 2024. évben mintegy 1.700 db hatósági szemlét és eljárást végzett

el országosan, ugyanakkor a Magyar Államkincstárral évente megkötött Delegálási Szerződéssel is végezte a Vidékfejlesztési Program (VP) erdészeti génmegőrzési pályázatok helyszíni ellenőrzését. Ennek során az elmúlt évben 28 db pályázat in situ és ex situ génmegőrzési tételeit ellenőrizték több mint 9.000 hektáron, melynek eredményeképpen több százezer euró támogatási összeg odaítélésében működtek közre.

Ezenfelül a Nébih Mezőgazdasági Genetikai Erőforrások Igazgatósága a MÁK-kal közösen évente megkötött Delegálási Szerződéssel, VP4-10.2.2.-20 pályázat kapcsán összesen 50 helyszínen végzett ex situ génmegőrzési ellenőrzést.

Magyarország területén 2024-ben több mint 1.900 db ex situ tétel ellenőrzését végezte el az Erdészeti Szaporítóanyag Felügyeleti Osztály. A különböző megőrzési módok (mint például a fa alakú fenntartás, oltvány fenntartás és akár a szaporítóanyag-előállításra is alkalmas ex situ juvenilis formában történő fenntartás) ellenőrzése számos fafajból valósult meg meghatározott egyedszámban. Olyan fontos erdészeti fafajok, mint a fekete nyár, a kocsányos tölgy, az olasz tölgy és a vadgyümölcs fajok kiválasztott törzsfáinak leszaporítása, a helyszínen történő megőrzésen túlmutatóan a géngyűjtemények létrehozásával biztosítja ezen kiemelkedő genetikai állományú egyedek, valamint utódaik megőrzését. Az ex-situ pályázati tételek ellenőrzése során a szaporítóanyag megtermelését is tételesen ellenőrizték a csemetekertekben. A pályázati kiírásnak megfelelően olyan kiegészítő támogatás igénylésének ellenőrzésére is sor került, mint a kerítésépítés megvalósítása.

Növényegészségügyi ellenőrzések

2024-ben a hazai termelésben és az európai uniós forgalmazásban 23.727 növényegészségügyi vizsgálatot és károsító-felderítést végeztek a szakemberek. Import növényegészségügyi ellenőrzés során 18.358 tételt vizsgáltak a felügyelők, 43 esetben volt nem megfelelő a szállítmány. Export vizsgálat 7.246 tétel esetében történt, nem megfelelés ebben az évben nem volt.

A szőlő arany színű sárgaság (*Flavescence dorée*, FD) betegség hazánkban egy új vármegyében (Pest vármegye) Monorierdőn, a szárazhegyi szőlőültetvényben jelent meg. A Pest Vármegyei Kormányhivatal Növény- és Talajvédelmi Osztálya elrendelte az azonnali növényegészségügyi zárlatot és a fertőzött növények megsemmisítését.

A *Grapevine flavescence dorée* fitoplazmát először 2013-ban mutatták ki Magyarországon, bár vektorát, a szőlőkabócát (*Scaphoideus titanus*) már 2006-ban észlelték. Az elmúlt 12 évben a vektorszervezet elterjedéséhez képest az FD elterjedésének ütemét sikerült lassítani. Az FD-fertőzéseket kellő szigorúsággal kezelték az eljáró hatóságok, előírták a jogszabály és a készenléti terv alapján szükséges intézkedéseket a károsító lehetséges felszámolása érdekében, azok végrehajtását ellenőrizték. Mostanra 19 vármegyéből 12-ben igazoltan jelen van a károsító a szőlőültetvényekben. Az érintett vármegyék: Bács-Kiskun, Baranya, Fejér, Győr-Moson-Sopron, Jász-Nagykun-Szolnok, Komárom-Esztergom, Pest, Somogy, Tolna, Vas, Veszprém és Zala. A fertőzés Zala vármegyében, valamint Veszprém és Somogy vármegye egyes részein a legsúlyosabb. Zala, Veszprém és Somogy vármegyékben a legfrissebb, 2024-es adatok szerint összesen 3.746 hektár érintett.

Több történelmi borvidékünk, köztük a tokaji, a villányi, az egri és a mátrai borvidék a sikeres védekezési intézkedéseknek köszönhetően továbbra is mentesek a károsítótól. Ez annak ellenére igaz, hogy a vad gazdanövényeken (pl. *Clematis vitalba*) kimutatható a kórokozó jelenléte. Emellett a laborvizsgálatok is negatív eredménnyel zárultak ezeken a területeken, megerősítve a fertőzésmentességet.

A 2024-es adatok alapján a körülhatárolt területen belüli pufferzónában 15.276 db, a fertőzött zónában pedig 32.101 db tőkét számoltak fel.

A *Ralstonia solanacearum* esetében egy új fertőzést azonosítottak áruburgonya mintából Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyében, Szabolcsveresmart településen. A Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Kormányhivatal elvégezte a zárlati károsítóval fertőzött tétel felszámolását.

A *Ralstonia pseudosolanacearum* (*Ralstonia* fajkomplex másik tagja) esetében 2024-ben nem azonosítottak újabb fertőzést.

A *Clavibacter sepedonicus* baktérium esetében az előző évhez hasonlóan nem volt új fertőzési eset.

A paradicsomot és paprikát károsító paradicsom barna termésráncosodás vírus (ToBRFV) terjedése az előző évekhez képest kis mértékben növekedett, 21 levélminta esetében volt pozitív az eredmény. 2025. január elsejétől a paradicsom barna termésráncosodás vírus (ToBRFV) státusza megváltozott, vészhelyzeti szabályozással zárlati károsítóból átkerült a 2019/2072 EU rendelet IV. mellékletébe mint vizsgálatköteles nem zárlati károsító. A korábban zárlattal érintett helyeken (4 vármegyében összesen 30 hektár) áruparadicsom termesztőberendezésekben a zárlatot feloldotta az illetékes vármegyei kormányhivatal növény- és talajvédelmi osztálya.

Növényi termékek felügyelete, ellenőrzése

Belföldi forgalmazóknál 2024-ben 4.036 forgalmazó helyen 9.418 zöldség-gyümölcs tételt ellenőriztek minőségi és nyomonkövetési szempontok szerint. A kifogások aránya 7,8%, ami enyhe emelkedést mutat a korábbi évekhez képest. 196 tételt vontak ki a forgalomból az ellenőrök, ebből 73 tételt (13,7 tonna) semmisítettek meg, az esetek többségében a nyomonkövethetőség megsértése, illetve ismeretlen eredet miatt.

Nemzetközi forgalomban 811 export és 12.374 import tétel minőségellenőrzését végezték el az ellenőrök, ebből mindössze 8 tételt kellett minőségi kifogások miatt visszautasítani.

Növényvédelmi ellenőrzések

A növényvédőszer-maradék vizsgálatokat tekintve 2024-ben 934 friss zöldség-, gyümölcs-, és gabonaminta analízisét végezte el a Nébih. A vizsgált minták 47,4%-a kimutatható, de nem kifogásolható mennyiségben tartalmazott növényvédőszer-maradékot. Határérték feletti

mennyiségben mért szermaradék-tartalom miatt a minták 1,6%-a (15 db) minősült kifogásoltak (banán, citrom, körte, paprika, paradicsom, uborka). Kilenc hazai eredetű minta esetében Magyarországon adott kultúrában nem engedélyezett növényvédő szerek jelenléte volt kimutatható, ami a minták 0,9%-a. A mintavételi program keretében 2024-ben 156 ökológiai termék, 25 állati eredetű élelmiszer, 40 növényi alapú feldolgozott termék, bébiétel, 139 méz, valamint egy takarmány növényvédőszermaradék-tartalmának vizsgálatát végezte el a laboratóriumi hálózat. Az állati eredetű élelmiszertermékek nem tartalmaztak növényvédőszer-maradékot. A méz termékek 1,4%-a minősült kifogásoltak, illetve 25%-a tartalmazott határérték alatti nem kifogásolt szermaradékot.

A lakossági bejelentések és a méhelhullás hatósági kivizsgálását megalapozó növényvédőszer-maradék vizsgálatok mintaszáma elérte a 262-t.

Növényvédő szerek, termésnövelő anyagok engedélyezése

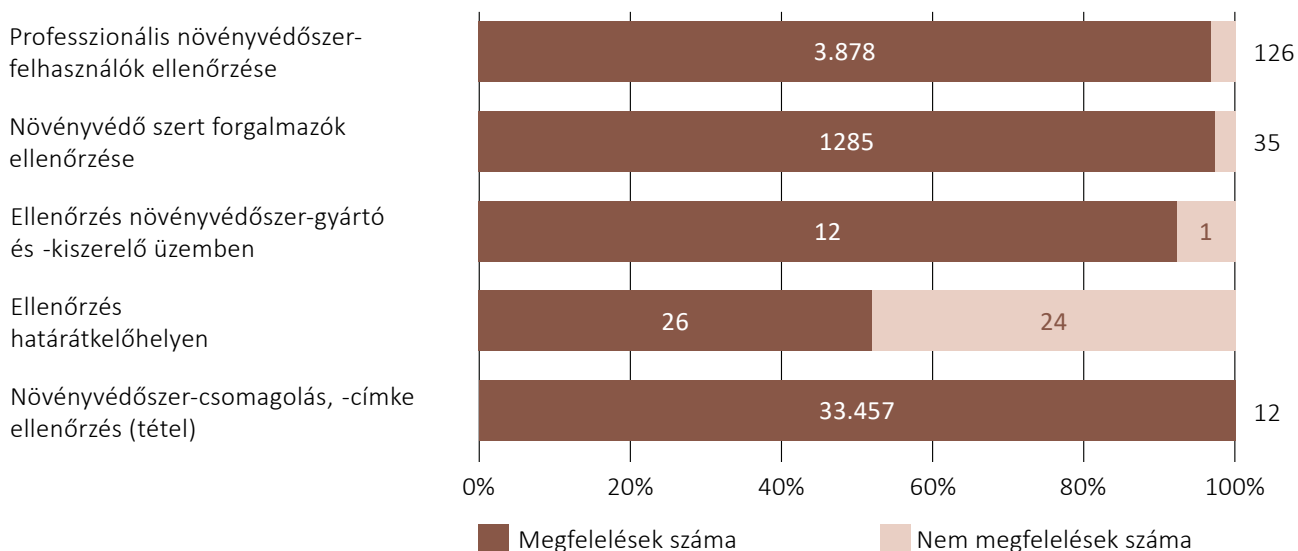
2024-ben 101 új növényvédő szer okirat és 14 felülvizsgálati engedély készült el, amely lehetővé tette a gazdák számára az új készítmények biztonságos használatát. A meglévő engedélyek közül 423 okirat módosítását, korszerűsítését végezték el a szakemberek. Az engedélyezett klón készítmények száma tovább növekedett (új klón: 61 db), ami egy termék más néven való forgalmazásával látszólagos választékbővítést generál. Az árakat csökkentő párhuzamos import engedélyek száma 2024-ben 44 új parallel import okirattal növekedett. Idén 48 készítmény okiratát kellett visszavonni az európai uniós hatóanyag visszavonások miatt.

A kis területen termesztett, de magas gazdasági értéket képviselő kultúrákban (például zöldségfélék, egyéb gyümölcsfélék, dísnövények, fűszer- és gyógynövények), vagyis az ún. „kiskultúrákban” az engedélyezett növényvédő szerek száma rendkívül korlátozott. A hazai eljárás egyszerűsítésével 2022-ben 41 készítmény, 2023-ban 80 készítmény közel 500 kiskultúrára, 2024-ben pedig 37 készítmény további 406 kiskultúrára történő kiterjesztése készült el. A termésnövelő anyagoknál 73 új okiratban 89 új készítményt engedélyezett a Nébih, és 138 termelésnövelő anyag okirata módosult.

Növényvédő szerek, termésnövelő anyagok ellenőrzése

2024-ben összesen 13 ellenőrzés történt növényvédőszer-gyártó és -kiszerező üzemekben, egy szabálytalanságot találtak a szakemberek. Ebben az évben a határátkelő-helyeken 50 esetben került sor növényvédő szerek szemrevételezéssel történő vizsgálatára, valamint a behozatallal kapcsolatos dokumentumok ellenőrzésére. Az eljáró felügyelők 24 esetben tártak fel szabálytalanságot, melyek többsége illegális növényvédőszer-behozatal volt. A növényvédő szert forgalmazók körében 1.320 esetben történt hatósági ellenőrzés, a növényvédelmi felügyelők 35 esetben tártak fel valamilyen szabálytalanságot. A növényvédő szerek jogszabályoknak, valamint engedélyokiratoknak megfelelő használatát 4.004 esetben ellenőrizte a hatóság a gazdálkodóknál, továbbá több foglalkozásszerű felhasználónál (például permetezéssel foglalkozó szolgáltatók, ipari felhasználók) összesen 126 szabálytalanságot találtak. 2024-ben az I. és II. kategóriájú növényvédő szer forgalmazására, vásárlására és felhasználására jogosító engedélyek kiadásának száma 6.807 volt.

7. ábra: Növényvédelmi ellenőrzések (2024)

A 2024-es évben 49 ellenőrzési eljárás során 125 engedélyköteles termésnövelő anyag mintázása történt meg. 15 esetben indult hatósági eljárás, amely során 5.661.091 Ft növényvédelmi bírságot szabtak ki. Az év második felében egyre nagyobb számban került forgalomba uniós termésnövelő anyag. 41 terméket mintáztak, amelyek közül 4 esetben kellett korrekciós intézkedést elrendelni. Az ellenőrzést nehezíti, hogy az uniós termésnövelő anyagokról nem áll rendelkezésre nyilvántartás. Az eGN-ben szereplő felhasznált termésnövelő anyagok segítenek a termékek azonosításában.

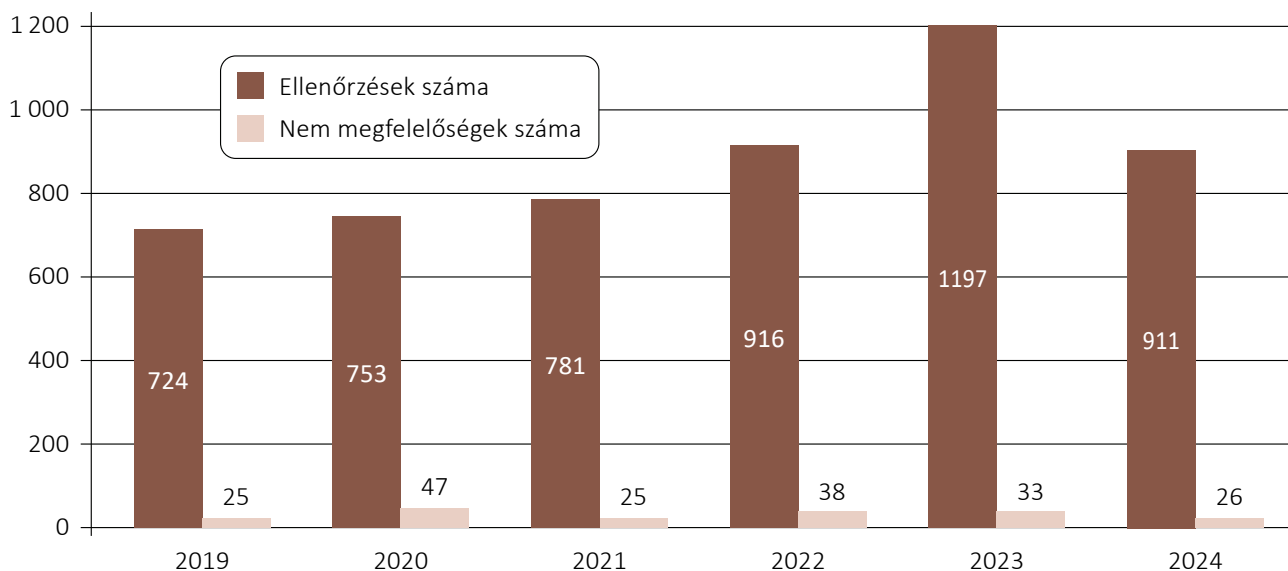
Állatgyógyászati termékek ellenőrzése

Állatgyógyászati készítmények gyártásellenőrzése során 25 ellenőrzés történt, 23 engedélyt adtak ki a szakemberek. Az állatgyógyászati készítmények nagykereskedőinél 7 esetben tartottak ellenőrzést. Az állatgyógyászati készítmények engedélyezése során 4 alkalommal került sor a gyógyszer-mellékhatás figyelő rendszer ellenőrzésére. Alaki hibás állatgyógyászati készítmények forgalmazására vonatkozó kérelem kiadására 22 készítmény esetében került sor. Távértékesítésre vonatkozó nyilvántartásba vétel 13 kiskereskedő esetében történt. 45 közforgalmú gyógyszerár állatgyógyászati készítmény forgalmazási tevékenységét vették nyilvántartásba. Az állatgyógyászati készítmények alkalmazását követően tapasztalt mellékhatás-bejelentések száma 2024-ben 9 volt. Az ellenőrzésekhez kapcsolódóan a laboratóriumok 245 állatgyógyászati termék/tétel laboratóriumi/állatházi minőségellenőrzését végezték el. Az állatgyógyászati termékek hazai engedélyezési eljárásaihoz, ellenőrzéséhez, valamint az európai uniós feladatokhoz kapcsolódóan a laboratóriumokban összesen 7.085 vizsgálat történt.

Takarmányok ellenőrzése

Az élelmiszerlánc-felügyelet során elvégzett takarmány-előállító és -forgalmazó létesítményellenőrzések száma 911 volt, nem megfelelőséget 26 esetben tártak fel a felügyelők.

8. ábra: Takarmányellenőrzések és nem megfelelések (2019-2024)

Állategészségügyi és állatvédelmi ellenőrzések, képzések, feladatok

A nagylétszámú állattartó telepeken állatjóléti tárgyú ellenőrzés lefolytatására 2024-ben összesen 6.055 alkalommal került sor, melyek során 59 meg nem felelést tapasztalt a hatóság. Ezen túlmenően az ellenőrzések kiterjedtek többek között az állatszállításokra, vágóhidakra, állatkísérleti helyekre, kisállat-kereskedésekre, állatkertekre, gyepmesteri telepekre, állatmenhelyekre, cirkuszenaszériákra és kutyasziporító létesítményekre is. A gazdasági haszonállatok, valamint a magánszemélyek tulajdonában lévő kedvtelésből tartott állatok tartására irányuló ellenőrzések során 148 alkalommal, összesen közel 49 millió Ft értékben szabott ki állatvédelmi bírságot a hatóság. A hazánk területén engedéllyel működő 106 eb-rendészeti telepet 136 alkalommal, a nyilvántartásba vett 147 állatmenhelyet 79 alkalommal ellenőrizték a szakemberek. Állatkísérleti hely ellenőrzésére 21 alkalommal került sor. A jogszabály által előírt menaszéria útinapló érvényesítése során a vándorcirkuszok állatainak tartására vonat-

kozó jogszabályok betartását, valamint a működéssel kapcsolatos dokumentáció meglétét 52 alkalommal vizsgálta a hatóság.

A vágóhídi állatjóléti tisztviselők, valamint a vágóhídi dolgozók részére megtartott képzéseken részt vett személyek közül előbbi munkakörre 42, míg utóbbira 76 személy részére adott ki a Nébih képesítési bizonyítványt. A Nébih által szervezett és megtartott, nagylétszámú haszonállattartó telepeken kötelezően alkalmazandó állatjóléti felelősök képzésén összesen 776 fő vett részt és szerzett képesítési bizonyítványt. Az Állatkísérleti Tudományos Etikai Tanács a tárgyévben összesen 262 állatkísérleti engedélykérelmet bírált el.

Az Igazságügyi Minisztériumhoz tartozó „Közös Ügyünk az Állatvédelem Alapítvány Állatvédelmi Kompetencia Programja” keretei között elindította országjáró állatvédelmi szakmai nap sorozatát. A sorozat „A hatékony és eredményes állatvédelmi eljárásokért, mert közös ügyünk az állatvédelem!” címet viseli és céljai közé tartozik – többek között – Magyarország legteljesebb állatvédelmi információs csomagjának bemutatása. A képzést valamennyi vármegyében meg kívánják tartani, és ezeken a képzéseken a Nébih munkatársai előadóként vesznek részt.

A tanácsi soros magyar elnökség kiemelt állatvédelmi feladata volt az állatok szállítás közbeni védelméről szóló jogszabály javaslattal való szakmai munka irányítása.

2024 decemberében a Nébih öt, a tagállami bejelentésekben gyakran szereplő, illegális kutyakereskedelemben való közreműködés gyanújával érintett magyar szolgáltató állatorvos esetében kezdeményezte az uniós kisállatútlevél-kiállítási jog korlátozását a Magyar Állatorvosi Kamaránál (MÁOK). A hatóság kérte, hogy a Kamara részükre a megfelelő garanciák biztosításáig ne adjon el kiállítható kisállat-útlevelet.

A Nébih a javaslatait az Európai Bizottság agrár-élelmiszer csalás elleni hálózatán (FFN), a kedvtelésből tartott állatokkal kapcsolatos nem megfelelések bejelentésére és kivizsgálására létrehozott hatósági hálózatán (korábban FFN, majd Pet Animals Network – PAN) keresztül, valamint közvetlenül a Hivatalba beérkezett nemzetközi hatósági és Európai Bizottsági

értésítésben foglalt társhatósági információkra, valamint hazai hatósági kivizsgálások eredményeire alapozza.

A Nébih munkatársai részt vesznek a hét államigazgatási szerv részvételével működő Nemzeti környezeti biztonsági munkacsoportban (NEST munkacsoport), mely a környezeti bűnözés, így az illegális élőállat-kereskedelem ellen folytatott küzdelem hatékonyabbá tételén is dolgozik. A NEST munkacsoporton belül a Nébih közreműködik a szakmai konzultációs fórumokon (munkacsoport üléseken), oktatási tevékenységet folytat, szerepet vállal a közös stratégia és akciók szervezésében, elsősorban a Készenléti Rendőrség Nemzeti Nyomozó Iroda (KR NNI) és a Nemzeti Adó- és Vámhivatal munkatársaival együttműködve.

A tagállami bejelentések és Bizottsági elemzések alapján a Nébih továbbra is szorosan együttműködik a MÁOK, a KR NNI és a NAV munkatársaival az illegális kutyaszaporítás és kutyakereskedelem visszaszorítása érdekében.

2024-ben összesen 3.443 állattartó telepen végeztek járványvédelmi tárgyú ellenőrzést a szakemberek, és 58 esetben szabtak ki bírságot. A Nébih 2024-ben frissítette a kis- és a nagylétszámú állattartás tevékenységi körhöz tartozó hatósági (EÜER) checklistákat, emellett mesterséges termékenyítő állomások működésével kapcsolatban új ellenőrzési modult dolgozott ki. 2024-ben a Nébih továbbra is negyedévente ellenőrizte a Létesítmény Ellenőrzési Terv időarányos megvalósulását, és erről rendszeresen értesítette a vármegyei kormányhivatalokat.

2024. október 10-11-én országos járványügyi szimulációs gyakorlatot rendezett a Hivatal, melynek témája a baromfipestis és a madárinfluenza elleni védekezés gyakorlati vonatkozásai voltak.

Az élőállatok, illetve állati eredetű összetevőt tartalmazó termékek harmadik országok relációjában történő szállítása terén 2024-ben 25 ország esetében sikerült a hazai agrárszektor érdekeit is képviselni a már meglévő állategészségügyi export bizonyítványok módosításával, vagy új állategészségügyi bizonyítvány egyeztetésével. Egyre több ország ismeri el a magyar

hatóság hitelességét és intézkedései hatékonyságát, amely végső soron a hazai cégek piacra jutási képességét növeli. A hagyományos balkáni piac és több ázsiai ország (például India, Dél-Korea, Srí Lanka, Vietnám, Fülöp-szigetek) mellett 2024-ben is szép számmal képviseltették magukat közel-keleti, afrikai, közép- és dél-amerikai államok, valamint Ausztrália és Új-Zéland is. A legtöbb elfogadott bizonyítványminta jellemzően naposbaromfi és keltetőtojás, élő szarvasmarha, ló és baromfihús kivitelére szolgál.

A TRACES alkalmazás adatai alapján 2024-ben a magyar hatósági állatorvosok 28.568 állategészségügyi bizonyítványt állítottak ki export, valamint Európai Unió élőállat-szállításokhoz (2023: 27.390). Ebből 5.153 szállítmány (2023: 5.216) képezte a tényleges exportot különböző harmadik országokba 44.186.602 állattal. Megállapítható, hogy a kiszállítások döntő többsége az EU tagállamokba irányult.

15. táblázat: Élőállat-kiszállítások az EU-ba és harmadik országokba (2024)

Faj	Összes szállítmány (db)	Állatlétszám (db)	Fő piacok
Ló	893	1.852	EU, Törökország, Egyesült Királyság, Egyesült Államok
Szarvasmarha	6.464	250.602	EU, Izrael, Törökország, Koszovó, Albánia, Libanon
Sertés	2.325	522.634	EU, Szerbia, Albánia, Moldovai Köztársaság
Juh, kecske	1.451	452.238	EU, Izrael, Libanon, Líbia, Törökország
Baromfi	4.293	102.908.739	EU, Albánia, Üzbegisztán, Belarusz, Bosznia-Hercegovina, Kazahsztán, Moldova
Kutya, macska	9.816	27.526	EU, Egyesült Királyság, Egyesült Államok

Állategészségügyi határellenőrzések

Röszke, Záhony és a Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér állategészségügyi határállomásain élőállat importellenőrzésre 2024. évben 1.212 szállítmány esetében került sor. A szállítmányok többségét törzskönyvezett lófélék (210 szállítmány), díszhalak, akvárium és terrárium állatok (974 szállítmány) alkották. 2024 során egy olyan élőállat-szállítmányt sem kellett visszautasítani az állategészségügyi határállomás szakembereinek, amelyek KEBO előjelentő dokumentummal érkeztek az országba. 15 regisztrált élőállat tranzitszállítmány (puhatestű, kutya, macska, törzskönyvezett lófélék, szarvasmarha) haladt keresztül Magyarországon más Uniós tagállamban található rendeltetési helyre.

Állategészségügyi ellenőrzésre kötelezett élelmiszer- (jellemzően: baromfi, tej, méz), állati takarmány- és nem emberi fogyasztásra szánt egyéb (jellemzően: trófea, marhabőr, toll) szállítmányokból 12.649-et ellenőriztek, amelyből 186 szállítmányt utasítottak vissza. A nem megfelelőségek leggyakoribb oka továbbra is dokumentációs problémákból (125 szállítmány esetében), kisebb mértékben azonossági (44 szállítmány esetében) és fizikai (25 szállítmány esetében) hiányosságokból fakadtak. Előfordultak utasforgalomban belépni szándékozó, de állategészségügyi ellenőrzési kötelezettség alá tartozó esetek is, ezek többségükben kedvtelésből tartott állatok voltak.

Állati melléktermék kezelő létesítmények felügyelete

Az állati eredetű melléktermékeket bejelentő elektronikus rendszerben 2024. tárgyév vonatkozóan megközelítőleg 1.000 jelentést nyújtottak be. Az adminisztratív terhek csökkentését célzó kormányzati deregulációs törekvésekkel összhangban 2024. január 1-től módosult az állati melléktermékekre irányadó 45/2012. (V. 8.) VM rendelet: a továbbiakban a keletkezett és átadott állati eredetű melléktermékek mennyiségéről nem szükséges jelentést tenni. Az átvett – esetlegesen továbbadott – állati eredetű melléktermék mennyiségét ugyanakkor az állati eredetű melléktermék szállítását, kezelését, tárolását, feldolgozását,

felhasználását vagy ártalmatlanítását végző valamennyi üzemeltetőnek továbbra is jelentenie kell telephelyenként a tárgyévet követő év március 1-ig.

2024-ben 145 létesítményt jelölt ki a Nébih ellenőrzésre kockázatbecslés alapján az éves ellenőrzési tervben. Az ellenőrzések szakmai minőségének biztosítására a Nébih 2024-ben is visszaellenőrzött bizonyos számú, a járások vagy vármegyei szervek által az EÜER-rendszerben regisztrált ellenőrzést. 2024-ben kiemelten a Győr-Moson-Sopron és Hajdú-Bihar vármegyei létesítmények ellenőrzését keresztellenőrizték szakmai szempontból. Mindkét vármegyében egy biogáz és egy komposztáló üzem éves létesítményellenőrzése esetében történt keresztellenőrzés. Hajdú-Bihar vármegyében egy állati melléktermék (gyapjú) gyűjtő-átrakó létesítményt és egy kedvtelésből tartott állatok eledelét előállító üzem járási hivatal általi éves létesítményellenőrzését követték végig a Nébih szakemberei. Ezenkívül mindkét vármegye állati melléktermék üzem engedélyezési eljárásrendjét is felülvizsgálták, melynek során kiugró hiányosságot nem állapítottak meg. A központi szakmai keresztellenőrzések következtetéseit a 2022. évtől létrehozott szakértői hálózat havi rendszerességgel tartott online ülésein keresztül is kommunikálták az egységes hatósági ellenőrzés végrehajtása és a szakmai minőség javítása érdekében. A szakértői hálózat értekezletei lehetőséget adnak az egyes létesítménytípusok engedélyezésével kapcsolatos és az egyéb felmerülő szakmai kérdések megvitatására is.

Állategészségügyi programok és vizsgálatok

2024-ben is folytatódtak a fertőző állatbetegségek behurcolásának, terjedésének megállapítására szolgáló monitoring programok. A Nébih állategészségügyi diagnosztikai laboratóriumaiba összesen 1.283.730 minta érkezett vizsgálatra, amelyből a szakemberek 1.782.928 vizsgálatot végeztek el.

A Nébih nyilvános honlapján elérhetőek az egyes állatbetegségektől mentes egészségügyi státuszainkra vonatkozó információk (<https://portal.nebih.gov.hu/kitoresek-es-mentessegek>). A mézelő méhek vándoroltatásához nagy segítséget jelent a honlapon található méhegész-

ségügyi térkép, amely a különböző méhbetegségek kitöréseit ábrázolja (<https://portal.nebih.gov.hu/mehbetegseg-zarlatok>).

Kérődző állatok betegségei

■ *Gümőkór*

2024-ben megközelítőleg 13.000 szarvasmarha-állományt vizsgáltak a gümőkór-mentesség ellenőrzése során. A Nébih laboratóriuma 2024-ben 149 diagnosztikai vágásból és 85 monitoring vizsgálatból származó szarvasmarhaféle mintájából végzett bakteriológiai vizsgálatot. A gümőkór kórokozójának diagnosztikai célú kimutatására további 7, más fajba tartozó házi vagy fogságban tartott emlőszállatból származó mintát vizsgált. Ezen mintákból a Pécsi Tudományegyetem laboratóriumából származó 3 rézus majom esetében kaptak pozitív eredményt. Az év során négy szarvasmarha-telep fertőzöttségét mutatták ki: 1-1 kitörést igazoltak Békés, Baranya, Csongrád-Csanád és Hajdú-Bihar vármegyékben. Ettől függetlenül Magyarország 2024-ben továbbra is megőrizte a gümőkórtól hivatalosan mentes minősítését, mivel országosan a fertőzött telepek és állatok száma a jogszabály által megengedett mérték alatt maradt.

■ *Szarvasmarha brucellózis, szarvasmarhák enzootikus leukózisa*

A szarvasmarha brucellózis felderítésére közel 470.000, míg a szarvasmarha-leukózis kapcsán több mint 330.000 vizsgálatot végeztek el a szakemberek az elmúlt évben. Leukózis fertőzést egy szarvasmarha-állományban állapítottak meg Hajdú-Bihar vármegyében, de ez a mentesítést nem érinti, mivel országosan a fertőzött telepek és állatok száma a jogszabály által megengedett mérték alatt maradt.

Célegyenesbe érkezett a szarvasmarha brucellózistól való, minimum hároméves mentesítési program. 2024-ben sem erősítették meg a betegség jelenlétét, és amennyiben továbbra is pontosan végrehajtják a vonatkozó szűrővizsgálatokat, akkor 2025-ben Magyarország az EU által elfogadott módon, hivatalosan is mentessé válhat a betegségtől.

Az enzootikus leukózis kapcsán a cél hazánknak az Európai Unió által is elismert hivatalos mentessége. A hivatalos mentesítés az Állategészségügyi Kerettörvény (AHL) alapján – C kategóriás betegségről lévén szó – önkéntes jellegű, amelyet az EU tagállamok nagy része már megvalósított. A mentesség megszerzése, mely a magyar szarvasmarha-tartók érdekeit közvetlenül is szolgálja és amelyet akár már 2025-ben elérhetünk, jelentős előnyökkel jár: az Európai Unión belüli szarvasmarha-szállításokhoz nem lenne szükség előzetes leukózis vérvizsgálatra, számos harmadik ország is kevésbé szigorú exportfeltételeket támasztana, valamint az ellenőrző vizsgálatok száma is jelentősen csökkenne.

■ *Juh- és kecskefélék brucellózisa (Brucella abortus, Brucella melitensis, Brucella suis)*

A juh- és kecskefélék brucellózistól való hazai mentességünk ellenőrzéseként, valamint a szállításokhoz kapcsolódóan juhokból és kecskékből 7.769 minta vizsgálatát végezte el a Nébih laboratóriuma. Valamennyi vizsgálat negatív eredményre vezetett, így Magyarország megőrizte *Brucella abortus*, *B. melitensis* és *B. suis* általi fertőzöttségtől való hivatalosan mentes státuszát. A monitoring tervben a 2024. évre előírt mintaszámot a vármegyei kormányhivatalok teljesítették.

■ *Bőrcsomósodáskór (Lumpy skin disease – LSD)*

A délkelet-európai országokban az elmúlt években végrehajtott vakcinázási programoknak köszönhetően 2024-ben sem fordult elő bőrcsomósodáskór a régiókban, így hazánkban sem.

■ *Szivacsos agyvelőbántalmak (TSE)*

A 2024-es év során TSE-gyorstesztel 12.890 szarvasmarha-mintát, továbbá 21.177 juh- és 186 kecskemintát vizsgáltak meg a szakemberek. Ezenkívül 40 bivaly-, 19 őz-, 6 gímszarvas-, 5 őstulok-, egy alpaka- és egy zergeminta vizsgálata történt meg. 13 esetben állapítottak meg juhokban atipikus súrlókórt (scrapie-t). Szarvasmarha szivacsos agyvelőgyulladás (a továbbiakban: BSE) hazánkban soha nem fordult elő, így BSE szempontjából továbbra is az elhanyagolható kockázatú országok közé tartozunk.

Az egyes fertőző szivacsos agyvelőbántalmak megelőzésére, az ellenük való védekezésre és a felszámolásukra vonatkozó szabályok megállapításáról szóló, 2001. május 22-i 999/2001/EK rendeletben foglaltak szerint hazánknak évente minimum 10.000 elhullott, valamint 10.000 emberi fogyasztásra levágott, 18 hónapnál idősebb juhból szükséges mintát vennie (atipikus scrapie-vel nem fertőzött állományokból). A 2020 nyarától alkalmazott mintavételi gyakorlat a 2024-es évben is beváltotta a hozzá fűzött reményeket, így a tavalyi évben is sikerült maradéktalanul teljesíteni a minimálisan előírt mintaszámokat. 2024-ben elhullott kategóriában 10.042 db, levágott kategóriában 11.135 db társfinanszírozás szempontjából is elfogadható minta vizsgálatára került sor.

■ *Kéknyelv betegség*

A kéknyelv betegség vírusának kimutatására szolgáló PCR módszerrel 8.890 mintát dolgozott fel a Nébih az elmúlt évben. A megvizsgált minták jelentős többsége továbbra is az export előtti ellenőrző vizsgálattal hozható összefüggésbe, illetve monitoring céljából érkezett. A PCR vizsgálatokon kívül a betegség szerológia vizsgálatára (ELISA módszerrel) 6.210 minta érkezett.

A kéknyelv betegség 2023 óta számos európai országban fellobbant, a 2024-es év végén már csak Magyarországon, Szlovákiában, Romániában, Finnországban, Norvégiában, Írországon, Nagy-Britanniában, Görögországban, a balkáni államokban és a balti államokban nem jelent meg a betegség. Több, járvánnyal érintett országban engedélyezték a jelenlegi járványt okozó vírustípusra újonnan kifejlesztett vakcinák használatát, de ezek alkalmazhatóságának vizsgálata még folyamatban van.

Hazánk kéknyelv-betegségtől mentes státusszal rendelkezik, ezért a legfontosabb cél a mentes státusz megőrzése, nemcsak a kérődző állományaink védelme, hanem az exportpiacaink megtartása és az élőállat-szállítások zavartalan folytatása miatt is. Ennek érdekében minden, a járvánnyal érintett országokból származó fogékony élőállat-szállítmányt a karantén ideje alatt a Nébih munkatársai megvizsgáltak kéknyelv betegségre.

Sajnos tapasztalat, hogy a nyugat-európai országokból a hazai élőállat-kereskedő cégek közvetítésével rendszeresen érkeznek a jogszabályi előírástól eltérően nem vakcinázott állatok. A Nébih mint a tagállamok közötti élőállatkereskedelem hazai hatósági kapcsolattartója, az érintett vármegyei kormányhivatalokkal együtt minden esetben szigorú intézkedésekkel lép fel a fertőzés hazai megjelenését megakadályozandó intézkedésekkel. Mindezek ellenére a betegség a fertőzőszövetítő szúnyog vektorok révén várhatóan újra megérkezik hazánkba is, melynek megelőzésére már megfelelő vakcinák állnak rendelkezésre.

■ *Kecskék arthritis-encephalitise (CAE) és Maedi-Visna vírus ellenanyag*

A Nébih laboratóriuma 2024-ben főleg export előtti vizsgálatként 1.937 CAE és Maedi-Visna ELISA-vizsgálatot végzett. A minták jelentős többsége Maedi-Visna elleni vírusspecifikus ellenanyagok kimutatására érkezett.

■ *Kiskérődzők pestise (PPR)*

2024 júliusától intenzíven terjedt Romániában és Görögországban a kiskérődzők pestise. A PPR a kiskérődzők (juhok, kecskék) egyik legfertőzőbb betegsége, ami kitörése esetén súlyos gazdasági károkat okoz. A vírus hazánkba történő behurcolásának megakadályozására az Agrárminisztérium behozatali tiltást léptetett érvénybe, továbbá elrendelte valamennyi, a behozatali korlátozás előtt 2024-ben Romániából továbbtartásra érkezett kiskérődző szállítmány állategészségügyi ellenőrzését, nyomkövetését és a beérkezett kiskérődzők, valamint a velük együtt tartott fogékony állatok PPR vizsgálatra irányuló mintavételét.

A mintavételeket maradéktalanul elvégezték, a kiskérődzők pestisére nézve valamennyi vírvizsgálat negatív eredménnyel zárult.

A román-magyar határszakaszon (a zöldhatárokat is beleértve) fokozott határellenőrzések, a határmenti utakon fokozott közúti ellenőrzések kezdődtek a NAV és a Rendőrség szakembereinek bevonásával az esetleges illegális állatszállítások felderítésére és a tranzitszállítmányok ellenőrzésére.

Romániában 2024 novemberére a legtöbb kitöréssel érintett, Fekete-tenger menti megyében felszámolták a betegséget, ezért a román hatóság novemberben eltörölte a célország állatszállításokhoz szükséges beleegyezésének követelményét. A korlátozások feloldásával ugyanakkor érvényben maradt a Romániából behozott kiskérődzők fokozott ellenőrzési követelménye, valamint minden Romániából érkező kiskérődző-szállítmány esetében a kötelező mintavétel.

Sertés betegségek

■ *Klasszikus sertéspestis (KSP)*

Magyarország megtartotta klasszikus sertéspestistől mentes státuszát. Vaddisznó esetében az elmúlt évben is folytatódott a KSP felderítésére irányuló aktív és passzív surveillance, házisertés esetében pedig a passzív surveillance. 2024. évben házisertésekből KSP-re összesen 778 PCR és 800 ELISA vizsgálatot végeztek, vaddisznó esetében pedig 1.895 ELISA-t és 344 PCR-t. Pozitív eset nem fordult elő.

■ *Afrikai sertéspestis (ASP)*

Kiemelt feladatként folytatódott az Európai Bizottság 2022 januárjában tartott auditjának ajánlásaival kapcsolatos, a feltárt hiányosságok kezelésére hozott intézkedések végrehajtása, a területi hatósági szolgálat munkájának központi hatóság által történő fokozott ellenőrzése és felülvizsgálata. Az Európai Bizottság minden, a házisertés-állományokkal kapcsolatos intézkedésünket (központi hatósági felügyelet erősítése) elfogadta.

Az ASP járvány hazai vaddisznó-állományokban való terjedésének 2020 óta megfigyelhető lassulása 2024. év decemberében megállt, az év utolsó hónapjában az esetszámok elkezdtek ismét emelkedni. A vírust 2021 augusztusában Fejér vármegyében történt megjelenése óta újabb vármegyében nem mutatták ki. A 2024. év során az előző évhez hasonlóan diagnosz-

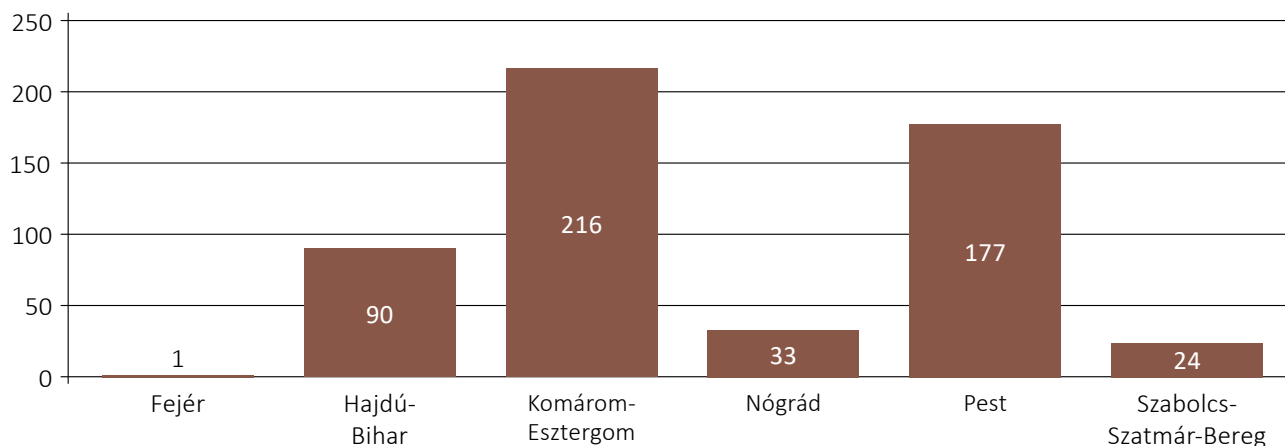
tizált pozitív eseteket a már korábban megállapított fertőzött területen belül igazolták, így a fertőzött terület nagyságát sem kellett az elmúlt három évben növelni.

A kedvező járványügyi helyzetnek és az állománygyérítés sikeres végrehajtásának köszönhetően, az ASP elleni védekezésről szóló uniós stratégiában foglaltaknak megfelelően az Európai Bizottságnak 2024-ben ismételten benyújtottuk a korlátozás alá vont területek további csökkentéséről szóló beadványt. A benyújtott vizsgálati anyagok és a kockázatelemzésen alapuló tanulmány a Bizottság részéről kedvező elbírálást kapott, így 2024 szeptemberében a döntés révén jelentősen módosult a kockázati területek besorolása Békés, Jász-Nagykun-Szolnok és Pest vármegyékben: Békés vármegyében teljesen, míg Jász-Nagykun-Szolnok vármegye túlnyomó részén megszűnt a fertőzött terület. Ezzel együtt mindhárom vármegye eddig magas kockázatú területének jelentős része közepes kockázatúra mérséklődött.

A közepes kockázatúvá vált területen ASP szempontból korlátozás nélkül lehet a házi sertéseket forgalmazni, másik tagállamba szállítani, a vaddisznótestet felhasználni, értékesíteni. A magas kockázatúvá váló területeken is kedvezőbbé váltak a feltételek, ugyanis innen a házi sertések belföldön kikötések nélkül szállíthatóak, valamint megnyílt annak a lehetősége, hogy a vaddisznókat – az eddigi ártalmatlanítás helyett – belföldön feldolgozzák, felhasználják. Az átminősítés tehát a magyar állattenyésztők, az élelmiszer-előállítók és a vadgazdálkodók számára egyaránt rendkívül kedvező.

2024-ben összesen 541 vaddisznó esetet regisztráltak Magyarországon, vármegyei bontásban az alábbi ábra szerint.

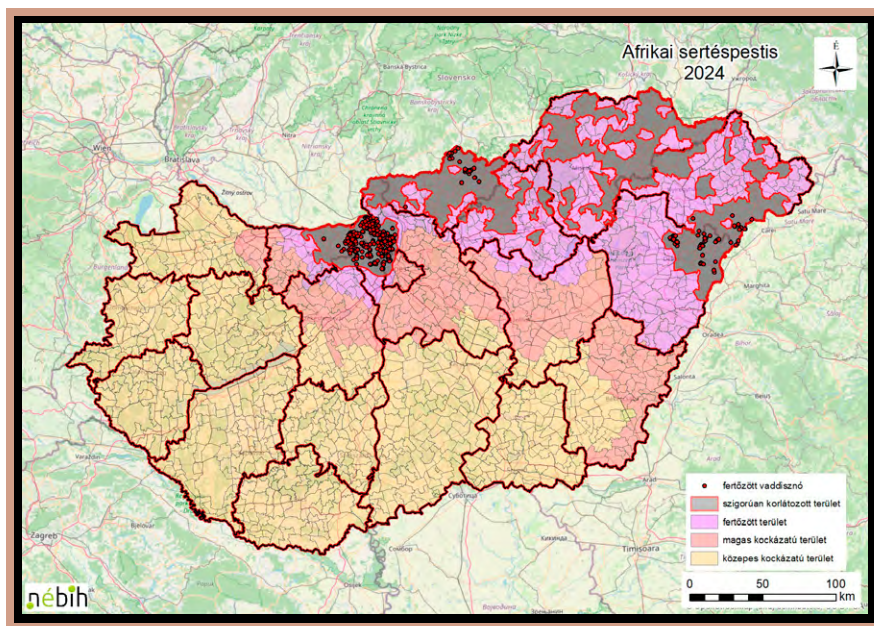
9. ábra: ASP pozitív vaddisznók vármegyei megoszlása (2024)

A betegség házisertés-állományban továbbra sincs jelen, de a vaddisznó-állomány fertőzöttsége állandó veszélyt jelent a betegség behurcolására.

2024-ben (beleértve a 2023. évről áthúzódott kifizetéseket) az ASP elleni védekezés kiadása 6.343,1 millió Ft volt, ebből kártalanítás 2.991,8 millió Ft, a vármegyei kormányhivatalok további költsége 2.933,9 millió Ft, a Nébih-nél felmerült hatósági költség 417,4 millió Ft.

A 2024-es évben vaddisznó-mintákból több mint 57.000 PCR vizsgálatot és több mint 7.000 ELISA tesztet végzett a laboratórium, közel 130.000 házisertés-mintából pedig több mint 56.000 ASP PCR vizsgálatra került sor.

10. ábra:
ASP pozitív vaddisznó
esetek (2024)

■ *Aujeszky-betegség*

A sertésállományok Aujeszky-betegségének felderítése céljából végzett monitoring vizsgálatok az uniós előírásoknak megfelelően történnek (az (EU) 2016/429 európai parlamenti és tanácsi rendeletnek a bizonyos jegyzékbe foglalt és új betegségekre vonatkozó felügyeletre, mentesítési programokra és betegségtől mentes minősítésre vonatkozó szabályok tekintetében történő kiegészítéséről szóló 2020/689/EU Bizottsági rendelet IV. mell. V. rész 1. fejezet 2. szakasz). Eszerint 2024-ben 75.282 ELISA és 228 PCR vizsgálatra került sor. Hazánk továbbra is hivatalosan mentes ettől a betegségtől.

■ *PRRS*

Hazánk azon országok között van, akik a világon elsőként mentesítettek a betegség ellen. 2022. év elejére elértük, hogy az ország összes vármegyéje elnyerte a mentességet, így

Magyarország egésze PRRS-mentessé vált. A mentesítés eredményeképpen a betegség gazdasági kártételének jelentős csökkenésére számíthatunk, ami a sertéságazat számára különösen fontos. A PRRS-mentesítés magával vonta más fertőző sertésbetegségek csökkenését is a telepeken, mert a mentesítési intézkedések következtében jelentősen javult a járványügyi helyzet.

A következő cél a vakcinázás nélküli mentesség megszerzése. A kiküldött Országos Főállatorvosi levélben foglaltak szerint 2024. január 1-től tilos az élő (attenuált) PRRS vakcinákkal való immunizálás, 2025. január 1-től pedig az inaktivált vakcinákkal történő oltás. A teljes körű szeronegativitást azonban országos szinten még nem tudtuk elérni, mert időnként még felbukkannak regisztrálatlan, ellenőrizetlen sertéstartók, akik a szürke gazdaságból szerzik be az állataikat.

A vakcinás védekezés megszüntetésével különösen fontos felhívni a figyelmet a telepek járványvédelmi követelményeinek, az állomány-menedzsmentnek, az országos felügyeleti programnak, valamint a korai diagnózisnak a fontosságára. Emellett továbbra is fontos a nemzeti PRRS Mentesítési Terv előírásainak maradéktalan betartása, különös tekintettel a dán és holland import hízóalapanyag karantén-vizsgálataira.

2024. évben több mint 146.000 mintából 15.040 PCR, valamint 143.706 szerológiai (ELISA) vizsgálatot végeztek el az állategészségügyi laboratóriumok.

■ *Sertés brucellózis*

Az elmúlt évben a házi sertés mintákon a sertés brucellózisra vonatkozóan elvégzett szerológiai vizsgálatok száma 63.233 volt. Mivel szeropozitív eseteket nem állapítottak meg, ezért 2024-ben nem került sor *Brucella*-szeropozitív sertések diagnosztikai vágásból származó szervmintáinak laboratóriumi vizsgálatára.

Egyéb betegségek

■ Veszettség

2024-ben mintegy 1.598 állat veszettségre irányuló diagnosztikai vizsgálata történt meg a Nébih laboratóriumaiban. Emberi megbetegedésre 1994 óta nem volt példa Magyarországon.

A vakcinázási program eredményeképpen az Európai Unió 2021 áprilisában hivatalosan elismerte hazánk veszettségmentes státuszát. 2022-ben azonban megváltozott a veszettség helyzet Magyarországon, miután az ukrán, valamint a román határ közelében ismét megjelent a betegség. Ennek következtében Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye elvesztette veszettségtől mentes státuszát, de az ország többi része továbbra is mentes maradt.

2024-ben 18 veszettség esetet állapítottak meg, valamennyi az ukrán, illetve a román határ közelében, a róvak vakcinázott területen belül történt, ezért nem volt szükség a vakcinázott terület kiterjesztésére. Valószínűleg a veszettség terjedéséhez hozzájárult, hogy Ukrajna állategészségügyi hatósága a háború miatt, míg Románia állategészségügyi hatósága egyéb okok miatt nem tudta végrehajtani a rókaállományban tervezett immunizálási programját.

Azokon a területeken, ahol előfordultak veszett állatok, számos egyéb járványügyi intézkedés lett elrendelve, többek között ebzárlat, háziasított húsevő állatok kötelező veszettség elleni oltása, rókák fokozott vadászata, kóbor ebek és macskák kilövése, rókák lebőrözésének tilalma, fokozott passzív felügyelet. A védekezés érdekében tett intézkedéseket az állategészségügyi hatóság mindaddig fenntartja, amíg a járványügyi helyzet azt szükségessé teszi.

Ahogy 2023-ban, úgy 2024 tavaszán és őszén Magyarország keleti és déli határa menti vármegyékre kiterjedően, 27.423 km²-es területen folytatódott a vadon élő ragadozók veszettség elleni immunizálása. 2024-től Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye vakcinázása dupla csaléteksűrűséggel történik mindaddig, amíg a járványügyi helyzet megkívánja. A kezelendő területekre kampányonként közel 670.000 adag vakcina tartalmú csalétket juttattak

ki kisrepülőgépek segítségével. A vizsgált rókák és aranysakálók háromnegyede felveszi a csalétket, ami nemzetközi összehasonlításban is nagyon jó aránynak számít. A rókák immunizáltságának ellenőrzése során 851 vérminta ELISA és 1.281 állkapocs-minta tetraciklin-marker vizsgálatát végezték el a Nébih laboratóriumaiban.

2024 szeptemberében a Nébih intenzív, tartalmi és formai elemeit tekintve is megújult tájékoztató médiakampányt indított a veszettséggel és annak megelőzésével kapcsolatban, külön figyelmet fordítva az óvodás és iskolás korú gyermekekre.

■ *Lovak fertőző kevésvérűsége*

2024. évben több mint 28.901 vizsgálatot végeztek a szakemberek ló fertőző kevésvérűség ellenanyag kimutatása céljából. A vizsgálatok során 9 ismételt vizsgálatban is pozitív lovat talált a laboratórium, amelyeket Békés, Csongrád-Csanád, Fejér, Jász-Nagykun-Szolnok és Pest vármegyékben tartottak. A fertőzött lovak tüneteket nem mutattak, azokat – a betegség továbbterjedésének megakadályozása érdekében, a nemzetközi előírásokkal összhangban lévő hazai jogszabály alapján – állami kártalanítás mellett leölték.

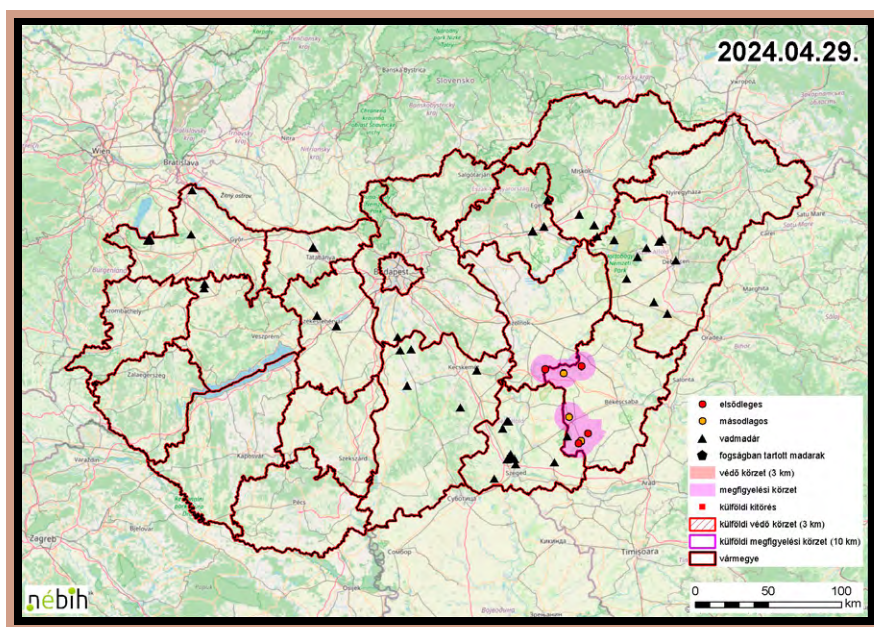
■ *Nyugat-nílusi láz*

2024. évben 46 állat esetében igazoltak fertőzöttséget nyugat-nílusi láz betegsége: 43 lóban és 3 vadmadárban. 2024. évben összesen 235 IgM típusú ellenanyagot kimutató ELISA vizsgálatot végzett a Nébih laboratóriuma. A vírus kimutatása érdekében 87 db PCR vizsgálatra került sor, főleg madarakból, valamint idegrendszeri tüneteket mutató lovakból.

A korábbi évekhez képest 2024-ben tovább emelkedett a nyugat-nílusi láz kitörések száma. A Nébih az EU és az Állategészségügyi Világszervezet (WOAH) felé történő jelentésen túl – zoonotikus betegségről lévén szó – valamennyi esetről tájékoztatta a Nemzeti Népegészségügyi és Gyógyszerészeti Központot, emellett a Nébih honlapjára figyelemfelhívó cikk is készült.

Madárinfluenza

2024 áprilisában kisebb járványhullám indult el Békés és Jász-Nagykun-Szolnok vármegyében. Összesen 8 kitörés történt két hét leforgása alatt, ebből 7 Békés vármegyében. A hatóság sikeresen megfékezte a betegség továbbterjedését, így egészen őszig nem volt több kitörés. Az érintett állatok száma kb. 180.000 db volt. A WOAH vonatkozó előírásai szerint Magyarország 2024. július 3-tól nyerte vissza a magas patogenitású madárinfluenzától való mentességét.

11. ábra:
Madárinfluenza kitörések
2024 áprilisában

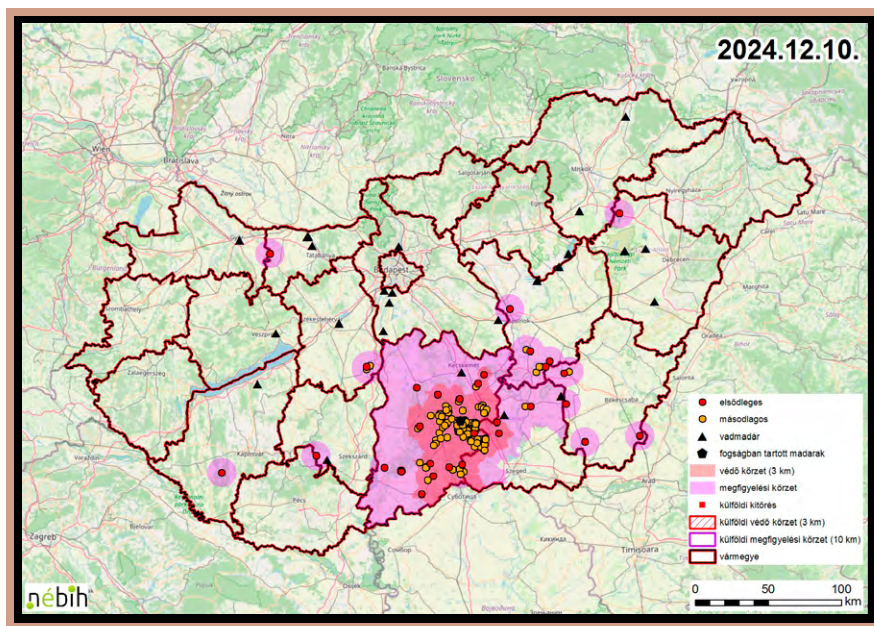
2024 októberében azonban ismét megjelent hazánkban a magas patogenitású madárinfluenza vírusa, ezáltal újra elvesztettük mentességünket. A járvány Békés és Jász-Nagykun-Szolnok vármegyében kezdődött, majd nem sokkal később Csongrád-Csanád, Fejér, Hajdú-Bihar és Bács-Kiskun vármegyékben is megjelent. November közepéig Bács-Kiskun vármegyében terjedt robbanásszerűen, de a többi vármegyében is voltak kitörések, valamint ekkor jelent meg Baranya és Somogy vármegyében is, de ezekben a vármegyékben nem terjedt tovább

a betegség. December elején úgy tűnt, nyugvópontra jutott a terjedés, egészen január 6-ig nem volt új kitörés. Összesen 9 vármegyét érintett a betegség 2024. október 1. és 2025. január 5. között.

16. táblázat: Madárinfluenza kitörések vármegyei bontásban (2024. október 1. - 2025. január 5.)

Vármegye	Kitörések száma
Bács-Kiskun	149
Baranya	1
Békés	9
Csongrád-Csanád	7
Fejér	3
Hajdú-Bihar	9
Jász-Nagykun-Szolnok	8
Komárom-Esztergom	1
Somogy	1
Összesen	188

A 2024 októberétől 2025. január 5-ig tartó időszakban összesen 188 baromfi kitörést azonosítottak, az érintett állatok száma kb. 3,17 millió db volt.

12. ábra:
Madárinfluenza járvány
legnagyobb kiterjedése
(2024. december)

2024-ben a Bács-Kiskun vármegyei Szankon egy fogságban tartott madár esetet is bejelentettek. Egy 30 db-os vegyes fajú madárállományban mutatta ki a vírus jelenlétét a hatóság.

2024-ben összesen 56 vadmadárból (37 kitörés) mutatták ki a vírust, amelyek 11 különböző fajhoz tartoztak. A legtöbb pozitív kitörést bütykös hattyú és nyár lúd fajokban azonosították. Minden esetben a vírus H5N1 altípusát mutatta ki a laboratórium.

17. táblázat: Pozitív vadmadarak vármegyei bontásban (2024)

Vármegye	Vadmadár (db)
Bács-Kiskun	1
Borsod-Abaúj-Zemplén	3
Csongrád-Csanád	6
Fejér	4
Győr-Moson-Sopron	8
Hajdú-Bihar	4
Heves	10
Jász-Nagykun-Szolnok	2
Komárom-Esztergom	5
Pest	7
Somogy	1
Tolna	1
Veszprém	4
Összesen	56

2024 őszén Bács-Kiskun vármegyében 2, Csongrád-Csanád vármegyében egy víziszárnyas-tartó gazdaságban volt kimutatható az alacsony patogenitású madárinfluenza jelenléte (H5N2). A jellemzően vágásra szánt állományok minden esetben tünetmentesek voltak.

A járvány gazdasági hatásai

A 2023 novemberétől kezdődő, 2024 tavaszáig tartó madárinfluenza járvány miatt összesen 171 db kártalanítási határozatot adtak ki, megközelítőleg 15.4 milliárd Ft-nyi összegről. A 2024 októberében kezdődő járvány esetében a vármegyék jelzései alapján 381 db kártalanítási

határozat kiadása várható mintegy 15.41 milliárd Ft értékben, ezenfelül 2024. év elejétől 2025 elejéig az összes hatósági költség körülbelül 1,7 milliárd Ft-ra becsülhető. Ugyanezen időszak alatt 10 milliárd Ft kártalanítás kifizetésére került sor. Az Európai Unió vészhelyzeti alapjából a 2024-es évre ez idáig 8,7 milliárd Ft-nyi összeg lehívására adtunk be igényünket, de tekintettel arra, hogy a járvány jelenleg is tart, így annak fennmaradásáig a lehívható összeg kéthavonta frissítésre kerül. 2024-ben kifizetés nem érkezett.

A járványok óriási humán erőforrást is igényeltek. A járványügyi intézkedések végrehajtása során az érintett vármegyékben a munkálatokban naponta 2-4 állatorvos, 2-6 fertőtlenítő személy és 1-7 kiszolgáló személy vett részt. A Nébih-nél 6 fő vett részt a járványvédelmi munka irányításában és a járványügyi nyomozásban. A járványok eszköz- és anyagigénye is rendkívül nagy volt. A Nébih 2024-ben madárinfluenza miatt összesen 113.310 kg szárazjeget és 41.439 l fertőtlenítőszert használt fel. Ebben az évben több mint 410.000 mintából közel 94.000 madárinfluenzára irányuló PCR vizsgálatot végzett a Nébih laboratóriuma.

A járvány nemzetközi hatásai

A madárinfluenza járvány komoly gazdasági károkat okozott a baromfi és a baromfitermékek Európai Unión belüli és harmadik országok felé történő szállításának korlátozása miatt. Az Európai Unión belül és néhány harmadik ország (például Kanada, Ukrajna) esetében csak a korlátozás alatt álló területről (védő- és megfigyelési körzet) tiltott a szállítás, más harmadik országok esetében madárinfluenza kitörés esetén automatikus a regionalizáció, tehát a korlátozó intézkedések a kitörés helye szerinti adminisztratív területre (vármegyére) vonatkoznak. Ilyen országok például Szingapúr, Japán, Hongkong, Vietnám, Mexikó és az Oroszországi Föderáció. Egyes harmadik országok esetében viszont a korlátozó intézkedések egész Magyarország területét érintik, ilyen országok Dél-Korea, az Egyesült Arab Emírségek, a Fülöp-szigetek, Kína, Kuvait, Marokkó, Omán, Peru, Szaúd-Arábia, Szudán és Tajvan.

Franciaországban a 2023 októberében kezdődő vakcinázás sikeresen csökkentette a madárinfluenza kitörések számát, ugyanakkor több harmadik ország emiatt továbbra is

tiltásokat tart fenn Franciaországgal vagy az egész Európai Unióval szemben. Hazánkban a vakcinázás kérdéskörével külön munkacsoport foglalkozik a Nébih részvételével. A vakcinázást egyelőre nem alkalmazzuk, annak bevezetéséhez szakmai és gazdasági szempontokat egyaránt mérlegelni szükséges.

Monitoring vizsgálatok

A 2024. évben a madárinfluenza monitoring programban meghatározott mintaszámok kiírásánál szintén a lehető legtöbb járványügyi, környezeti és gazdasági tényezőt vették figyelembe annak érdekében, hogy a mintaszámok meghatározása és kiírása az egyes vármegyék kockázati státusza alapján történjen.

A 2024-es madárinfluenza monitoring kiírás országos átlagban 81%-ban teljesült. A baromfi monitoringot 3 vármegye, a vadmadár monitoringot 12 vármegye teljesítette maradéktalanul.

■ *Salmonella* gyérítési program

2024-ben is folytatódott a baromfiállományok *Salmonella* baktériumok előfordulásának EU által társfinanszírozott gyérítési programja. A program célkitűzése, hogy a tenyésztők, a brojlercsirke, a tenyészpulyka és a hízópulyka állományokban 1% alatt, míg tojótyúk-állományok esetén 2% alatt legyen a fertőzött állományok száma. Ennek érdekében az EU társfinanszírozással támogatja a fertőzött állományok felszámolásához kapcsolódó kárenyhítési költségeket, a fertőzés megelőzésére szolgáló vakcinázás költségeit, valamint a fertőzöttség felderítésére szolgáló hatósági mintavételeket és az ehhez kapcsolódó laboratóriumi költségeket is.

■ *Halak vizsgálata*

Magyarország teljes területe 2024. évben is hivatalosan mentes maradt a lazacok fertőző vérszegénységétől (ISAV) és a pontyfélék tavaszi virémiájától (SVC).

Az Európai Bizottság által jóváhagyott Koi herpesz vírus betegség (KHV) aktív felügyeleti program megszűnt 2021-ben, a mentesség elérése a betegség új uniós besorolására való tekintettel nem szükséges, csak a passzív felügyelet és a bejelentési kötelezettség maradt érvényben. Koi herpesz vírus kimutatására irányuló vizsgálatok 25 halgazdaságból és összesen 462 halból történtek. A vizsgálatok során 8 gazdaságban igazolódott a betegség 2024-ben.

A pontyfélék tavaszi virémiájának kimutatására irányuló vizsgálatok 11 halgazdaságból és összesen 177 halból történtek, amely vizsgálatok minden esetben negatív eredményre vezettek. A pisztrángfélék fertőző vérképzőszervi elhalása (IHN) és a pisztrángfélék vírusos vérfertőzése (VHS) betegségek tekintetében a 2024. évi monitoring program során a 16 halgazdaságból összesen 704 halból származó minták vizsgálata minden esetben negatív eredménnyel zárult.

■ *Méhek vizsgálata*

A 2024. őszi méhegészségügyi monitoring vizsgálatok során 1.168.197 méhcsaládot vizsgáltak a szakemberek. Nyúlós költésrothadás gyanúja miatt 203 méhészetből összesen 3.700 minta vizsgálatára került sor. Összesen 196 méhészetben állapították meg a nyúlós költésrothadást egy vagy több alkalommal, a pozitív minták száma 2.254 db volt.

Európai költésrothadás vizsgálata 1.163 mintából történt, a pozitív minták száma 926 db volt.

■ *Vadállományban végzett monitoring vizsgálatok*

Vaddisznókban 2024-ben is folytatódott a KSP és az ASP monitoring program, míg rókákban, valamint kisebb számban aranysakálban a veszettségmentesítési program részeként az immunizálás hatékonyságának ellenőrzése. A vadon élő állatok gümőkór monitoringja során 16 vármegyéből összesen 184 vaddisznóból és egyéb vadból származó mintát vizsgáltak a Nébih laboratóriumában. Somogy vármegyében 4 vaddisznóban és egy gímszarvasban, Baranya, Komárom-Esztergom és Pest vármegyében egy-egy vaddisznóban, Tolna vármegyében pedig egy gímszarvasban mutatták ki a *Mycobacterium caprae*-t az év során. Több mint 82, vaddisz-

nóból származó minta brucellózisra irányuló vizsgálata történt meg, amelyek közül Vas vármegyében 2 esetben igazoltak *Brucella suis* 2-es biotípust.

ÉLELMISZER-ELŐÁLLÍTÓ ÉS -FORGALMAZÓ LÉTESÍTMÉNYEK ELLENŐRZÉSE

2024-ben az élelmiszer-előállító és -forgalmazó létesítményekben – beleértve az őstermelőket, a kistermelőket, az engedélyezett és bejelentett előállító létesítményeket, a kis- és nagykereskedelmi, valamint a vendéglátó és közétkeztető létesítményeket – a területi élelmiszerlánc-felügyeleti szervekkel együtt 30.470 ellenőrzésre került sor.

Az ellenőrzések eredményeként a hatóságok 733,3 tonna nem biztonságos élelmiszert vontak ki a forgalomból. Az összesített ellenőrzési adatok a Nébih több igazgatóságának – Élelmiszer- és Takarmánybiztonsági Igazgatóság, Kiemelt Ügyek Igazgatósága, valamint a Termékpálya Ellenőrzési Igazgatóság – és a vármegyei kormányhivatalok és járási hivatalok munkáját tükrözik.

A Nébih 2024-ben az iskolatej-programban résztvevő tejtermék-előállítóknál 6 alkalommal tartott helyszíni ellenőrzést. A helyszíni ellenőrzések, továbbá a vizsgált 6 iskolatej termék laborvizsgálatai során súlyos élelmiszerhigiéniai és élelmiszerbiztonsági hiányosságok nem merültek fel, így eljárás a fenti ellenőrzések kapcsán nem indult.

2024. év végén 1.205 engedélyköteles előállító üzem működött országszerte, ezek közül 28 új vállalkozás kapott működési engedélyt, 91 üzem megszűnt.

A HFAA (az EU Egészségügyi és Élelmiszerbiztonsági Főigazgatóság „Egészségügy és élelmiszerbiztonság – ellenőrzés és elemzés” Igazgatósága) tejtermékekkel kapcsolatos auditot tartott Magyarországon, amely során a hatósági felügyelet hatékonyságát ellenőrizték.

Az Amerikai Egyesült Államok FSIS hatósága helyszíni ellenőrzésen vizsgálta az engedéllyel rendelkező 6 vállalkozást és azok felügyeletét végző hatóságot. Az ellenőrzés eredménye-

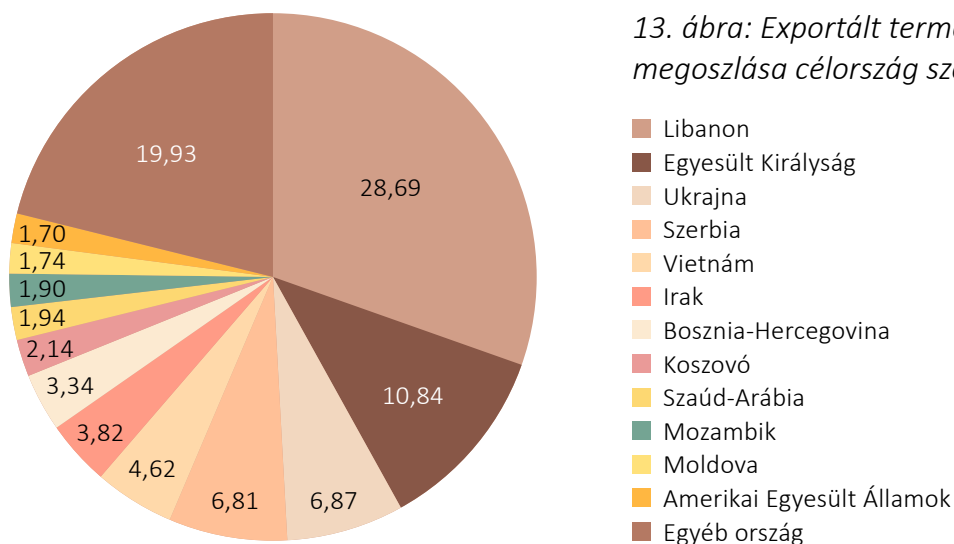
képpen az exportjogosultságot megtartotta az ország valamennyi exportra engedélyezett létesítménye.

Ősszel az Amerikai Egyesült Államok APHIS hatósága és a kanadai CFIA együttes helyszíni ellenőrzést tartott több európai országban madárinfluenzával kapcsolatosan az Európai Unió rendszerére vonatkozóan, köztük Magyarországon is.

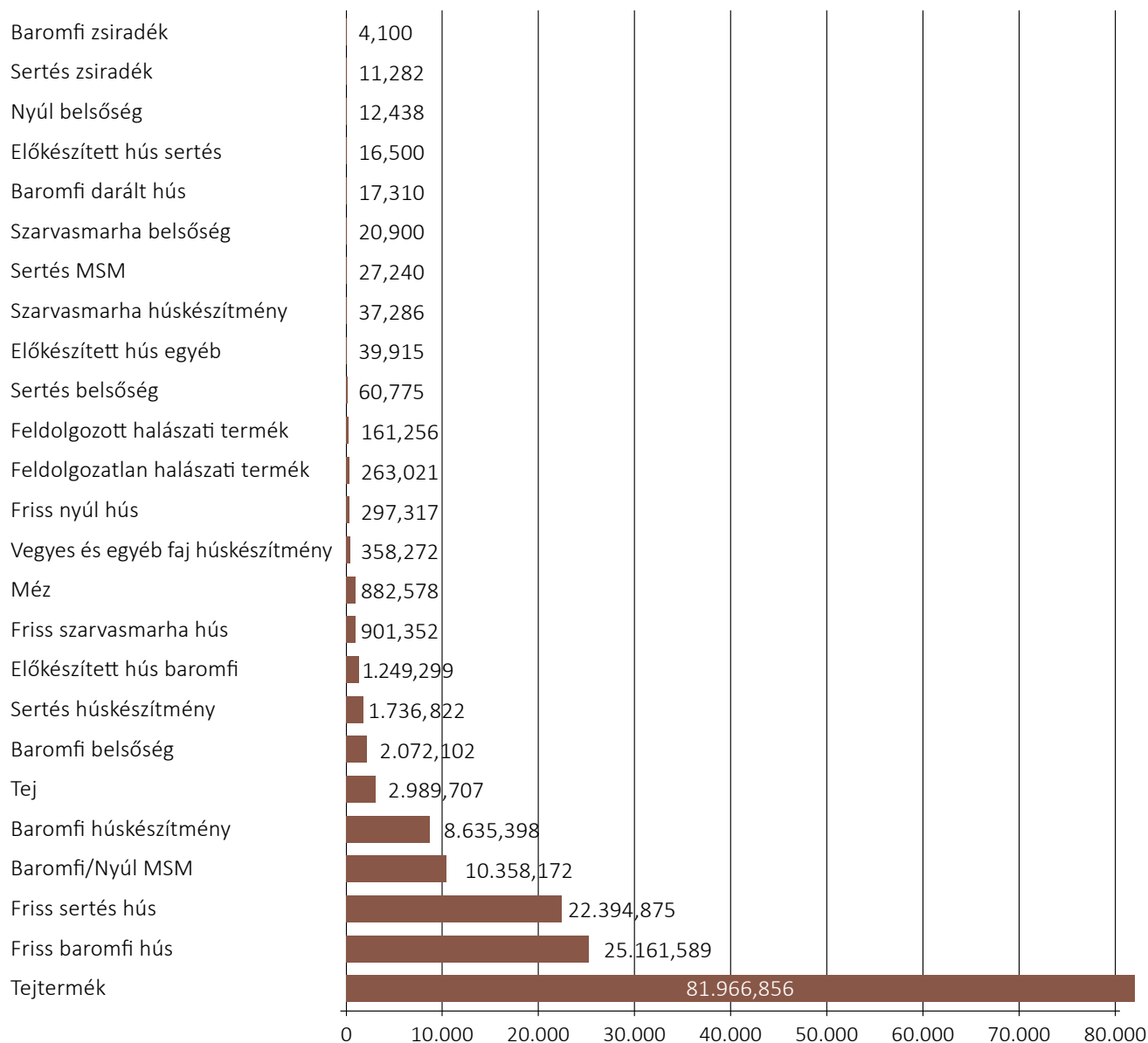
Az év folyamán a dél-koreai APQA és MFDS hatóságok nyers sertéshús exportjára 3 sertésvágóhidat hagytak jóvá, így ebben az évben elindulhatott a tejtermékeken kívül a sertéshús exportja is.

2024-ben nagyságrendileg a korábbi évekhez hasonló volt az exportált termékek mennyisége, azonban a termékkörök megoszlása és az exportirányok megváltoztak. A friss sertéshús exportja jelentősen csökkent, míg a szarvasmarha-export közel duplájára emelkedett. A célországok sorrendje változott, de a legtöbb kiszállítás ugyanazokba az országokba történt, mint az előző évben.

A tejtermékek exportált mennyisége növekvő tendenciát mutat, legnagyobb mennyiségben a Közel-Keleti országok irányába szállítottak (Libanon, Irak, Szaúd-Arábia, Líbia, Jordánia).

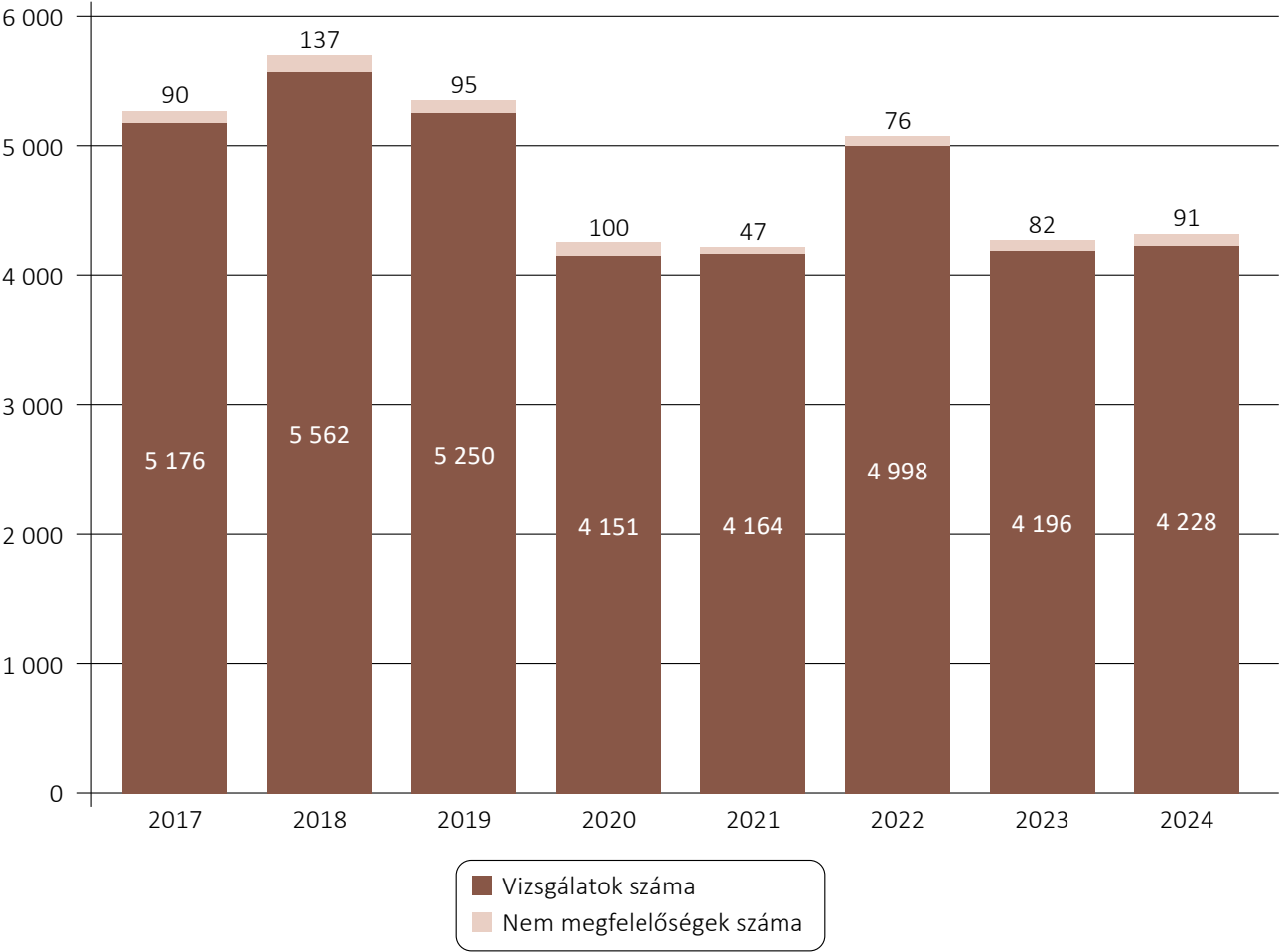

14. ábra: Harmadik országokba kiszállított termékek mennyisége, 2024 (tonna)

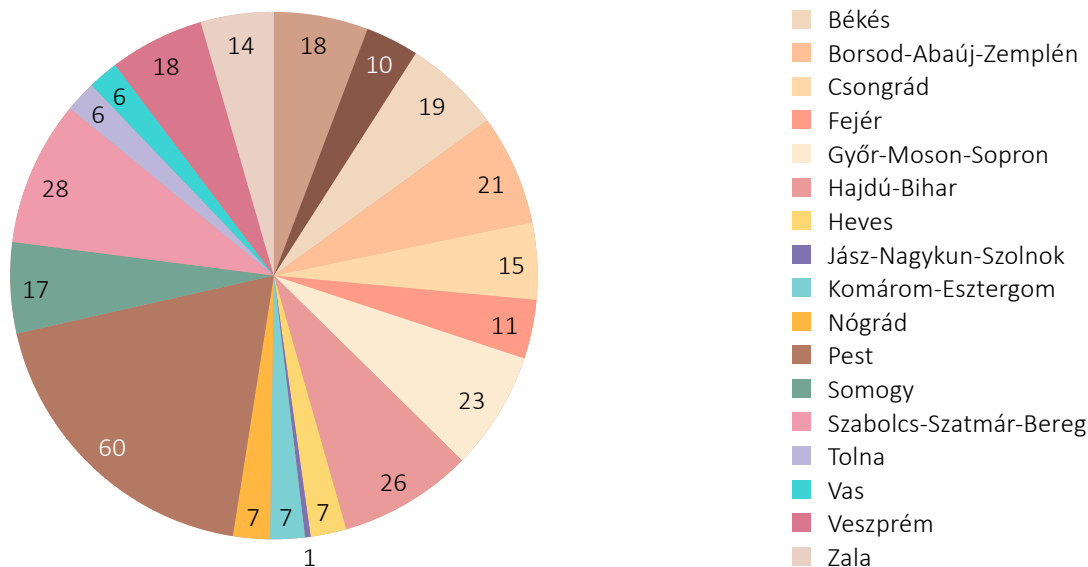

Az élelmiszer-forgalmazó kis- és nagykereskedelmi létesítmények száma a 2024. év végén 33.473 volt. A regisztrált kistermelők száma 22.821 fő volt, amely kismértékű növekedést jelent az előző évhez képest. A helyi termelői piacok száma 321-ről (2023) 314-re csökkent.

15. ábra: Kistermelői ellenőrzések (2017-2024)

16. ábra: Helyi termelői piacok száma (2024)

Vendéglátó és közétkeztető létesítmények ellenőrzése

2024-ben a vendéglátó és közétkeztető létesítményeket érintő ellenőrzések száma a területi élelmiszerlánc-felügyeleti szervekkel együtt 10.075 volt. Az ellenőrzéseken az előző évhez képest magasabb számban, 1.755 esetben tártak fel az ellenőrök nem megfelelőségeket (2023. évben 1.534 esetben). A feltárt legjellemzőbb hiányosságok az előző évekhez hasonlóan a nyomon követés hiánya, a takarítatlanság, a nem megfelelő tárolási feltételek, HACCP rendszerek és személyi higiénia voltak. A szektorban továbbra is probléma a szakképzett munkaerő hiánya.

A közétkeztetés minőségének és biztonságának javítása érdekében a Nébih 2024-ben is folytatta a Minőségvezérelt Közétkeztetés Programot. 2024. év végéig 11.478 főzőkonyhai és 8.352 tálaló-, melegítőkonyhai szemlére és egységes, nyilvános szempontok szerinti minősítésre került sor.

18. táblázat: Közétkeztető főzőkonyhák minősítésének eredményei (2015-2024)

Időszak	Minősített létesítmények száma	Ellátottak száma	1		2		3		4		5	
			db	%	db	%	db	%	db	%	db	%
2015	722	395.863	22	3,05	85	11,77	252	34,90	278	38,50	85	11,77
2016	1891	685.073	158	8,36	383	20,25	759	40,14	498	26,34	93	4,92
2017	817	290.045	79	9,67	136	16,65	327	40,02	231	28,27	44	5,39
2018	852	442.393	75	8,80	130	15,26	286	33,57	291	34,15	70	8,22
2019	1127	577.892	51	4,53	148	13,13	402	35,67	444	39,40	82	7,28
2020	1189	428.652	56	4,71	180	15,14	424	35,66	439	36,92	90	7,57
2021	1499	733.008	81	5,40	169	11,27	505	33,69	607	40,49	137	9,14
2022	955	374.674	45	4,71	110	11,52	285	29,84	403	42,20	112	11,73
2023	1066	446.858	43	4,03	113	10,60	340	31,89	424	39,77	146	13,70
2024	1360	711.199	25	1,84	86	6,32	356	26,18	611	44,93	264	19,41
Összesen	11.478	5.085.657	635	5,51	1540	13,19	3.936	34,16	4.226	37,1	1123	9,91

19. táblázat: Közétkeztető tálalókonyhák minősítésének eredményei (2016-2024)

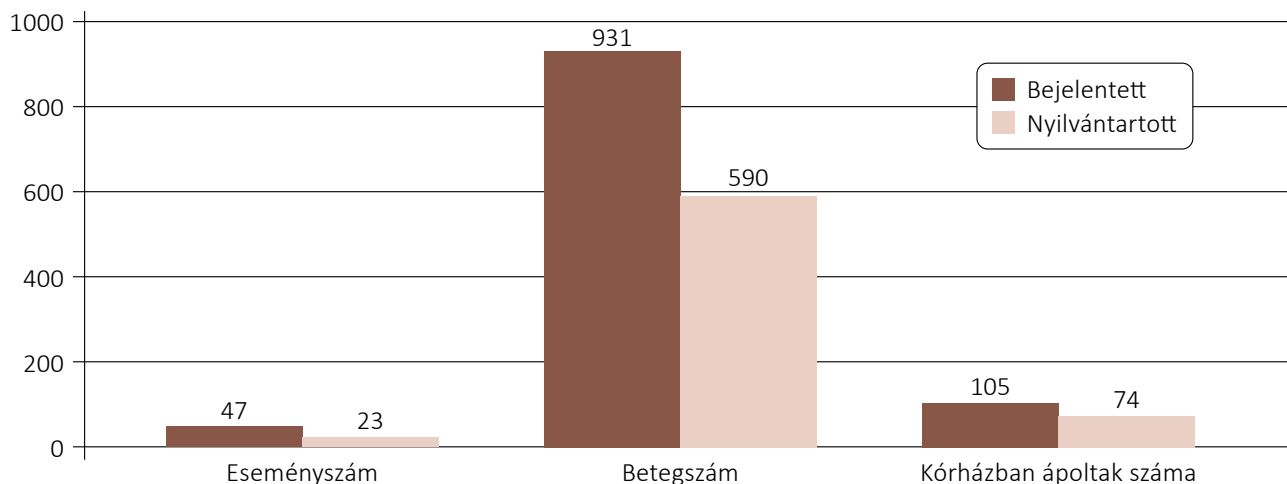
Időszak	Minősített létesítmények száma	Ellátottak száma	1		2		3		4		5	
			db	%	db	%	db	%	db	%	db	%
2016	281	34.699	24	8,54	38	13,52	109	38,79	90	32,03	20	7,12
2017	1398	163.987	66	4,72	208	14,88	492	35,19	482	34,48	150	10,73
2018	1372	167.205	67	4,88	166	12,10	410	29,88	511	37,24	218	15,89
2019	917	121.287	27	2,94	65	7,09	250	27,26	383	41,77	192	20,94
2020	262	33.273	7	2,67	14	5,34	60	22,90	125	47,71	56	21,37
2021	664	96.671	18	2,71	45	6,78	141	21,23	305	45,93	155	23,34
2022	1589	158.007	49	3,08	147	9,25	395	24,86	711	44,75	287	18,06
2023	1175	121.099	24	2,04	74	6,30	249	21,19	498	42,38	330	28,09
2024	694	69.854	7	1,01	32	4,61	130	18,73	325	46,83	199	28,67
Összesen	8.352	966.082	289	3,62	789	8,87	2.236	26,67	3.430	41,46	1607	19,36

2024-ben a közétkeztetésben 180 menüsor érzékszervi minősítése történt meg. A vizsgált menük 22,78%-a kiválóan megfelelt, 27,78%-a átlag feletti, 41,11%-a átlagos, 7,78%-a átlag alatti, 0,55%-a nem megfelelt minősítést kapott. A legtöbb érzékszervileg is észlelhető probléma a nem megfelelő ételpárosításra és alapanyag-választásra, a „kényelmi” és a „gyors” főzést-étkeztést elősegítő, nem friss és szezonális, hanem fagyasztott és tartósított termékekre, a zöldsűszerek helyett az ételízesítők, sűritőanyagok, porok használatára vezethetők vissza. Probléma volt a nem megfelelően alkalmazott konyhatechnológia és a készételnek az elkészűlési helyről a fogyasztási helyre történő hosszú szállítási ideje.

ÉLELMISZER EREDETŰ MEGBETEGEDÉSEK KIVIZSGÁLÁSA

2024-ben 47 esetben jelentették élelmiszer eredetű megbetegedés gyanúját (a megbetegedettek száma 931 fő). Ebből kivizsgálást követően 23 esemény bizonyult ténylegesen élelmiszer eredetűnek, melyek kapcsán 590 személy betegedett meg, közülük 74 beteg szorult kórházi kezelésre. Élelmiszer eredetű megbetegedés következtében 2024-ben haláleset nem történt.

17. ábra: Bejelentett és nyilvántartott élelmiszer eredetű események és megbetegedések száma (2024)

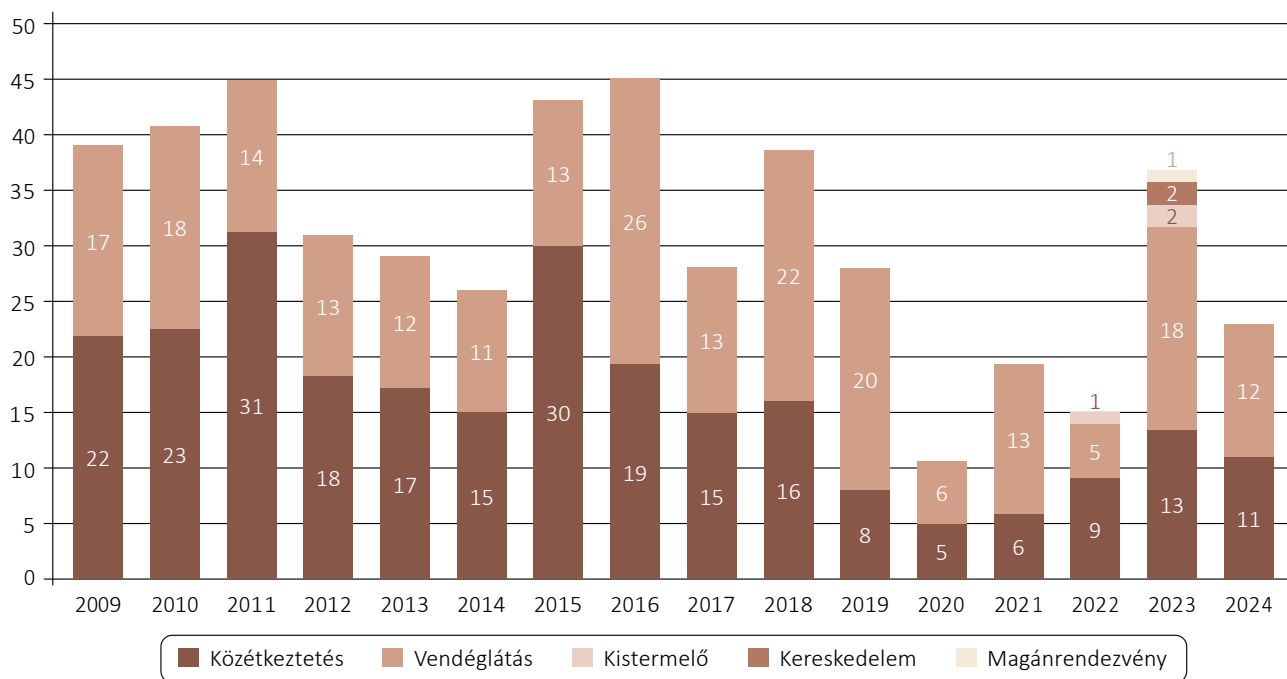
20. táblázat: Nyilvántartott élelmiszer eredetű események és megbetegedések számának alakulása (2008-2024)

Év	Bejelentett			Nyilvántartott			
	Esemény	Beteg	Kórházban ápol	Esemény	Beteg	Kórházban ápol	Elhunyt
2008	83	2.265	175	67	1.811	164	2
2009	79	1.124	89	50	1.035	75	1
2010	106	2.416	109	43	1.409	78	0
2011	95	1.783	167	49	1.140	105	0
2012	78	1.332	148	31	773	102	0
2013	58	1.572	180	26	1.023	64	0
2014	73	2.561	256	34	1.709	113	2
2015	77	2.255	151	47	1.416	99	1
2016	96	3.602	177	49	2.684	157	3
2017	50	2.038	94	28	1.301	57	3
2018	83	2.616	112	43	1.654	73	0
2019	60	2.395	218	35	2.030	173	0
2020	20	593	24	11	277	22	0
2021	32	796	43	19	561	40	0
2022	35	813	42	15	792	39	1
2023	51	1.847	102	36	1.557	91	2
2024	47	931	105	23	590	74	0

A bejelentett események és főként a megbetegedettek száma az előző évekhez képest jelentősen csökkent. A bejelentett események mintegy fele bizonyult ténylegesen igazolt és nyilvántartott eseménynek.

Az események előfordulási hely szerinti megoszlását tekintve 12 eset a vendéglátásban, 11 eset a közétkeztetésben fordult elő.

18. ábra: A nyilvántartott élelmiszer eredetű események számának megoszlása előfordulási hely szerint (2009-2024)

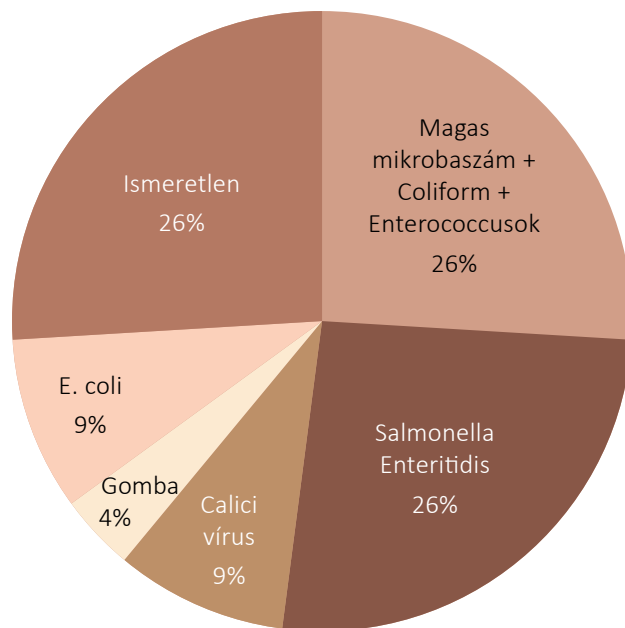

A nyilvántartott élelmiszer eredetű megbetegedések eseményszámai nagyságrend szerinti bontása a következőképpen alakult: a 23 eseményből 8 (35%) tömeges méretű (egyidejűleg 29-nél több megbetegedéssel kapcsolatos), 12 (52%) csoportos (5-29 főt érintő), valamint 3 (13%) egyedi megbetegedésről van a Nébih-nek nyilvántartása.

2024. évben az összes megbetegedések 23%-át (6 db) szalmonella okozta (2023-ban 39%). A késői értesítések miatt főleg humán vizsgálatok igazolták a megbetegedéseket, ezeket egyértelműen nem lehetett bizonyítani élelmiszer-vizsgálatokkal. A megbetegedések háttérében egyidejűleg többféle konyhatechnológiai hiba állt. Egy esetben az egyik dolgozó tünetmentes kórokozó ürítése állhatott a háttérben.

Említésre méltó esemény volt év végén a Zala vármegyei nagy döggomba (*Entoloma sinuatum*) okozta gombamérgezés. 25 fő betegedett meg, 15 fő került kórházba zöldséges gombaleves fogyasztását követően. A levest étteremben fogyasztották. A laboratóriumba küldött hányadékmintákban a nagy döggomba spóráit mutatták ki. A vendéglátó egységben talált „lesütött gomba” feliratú vödör belsejéből is kimutatták a nagy döggomba spóráját, amely alapján bizonyított a vendéglátó egység által okozott megbetegedés.

19. ábra: Élelmiszer eredetű események és megbetegedések megoszlása kórokok szerint (2024)

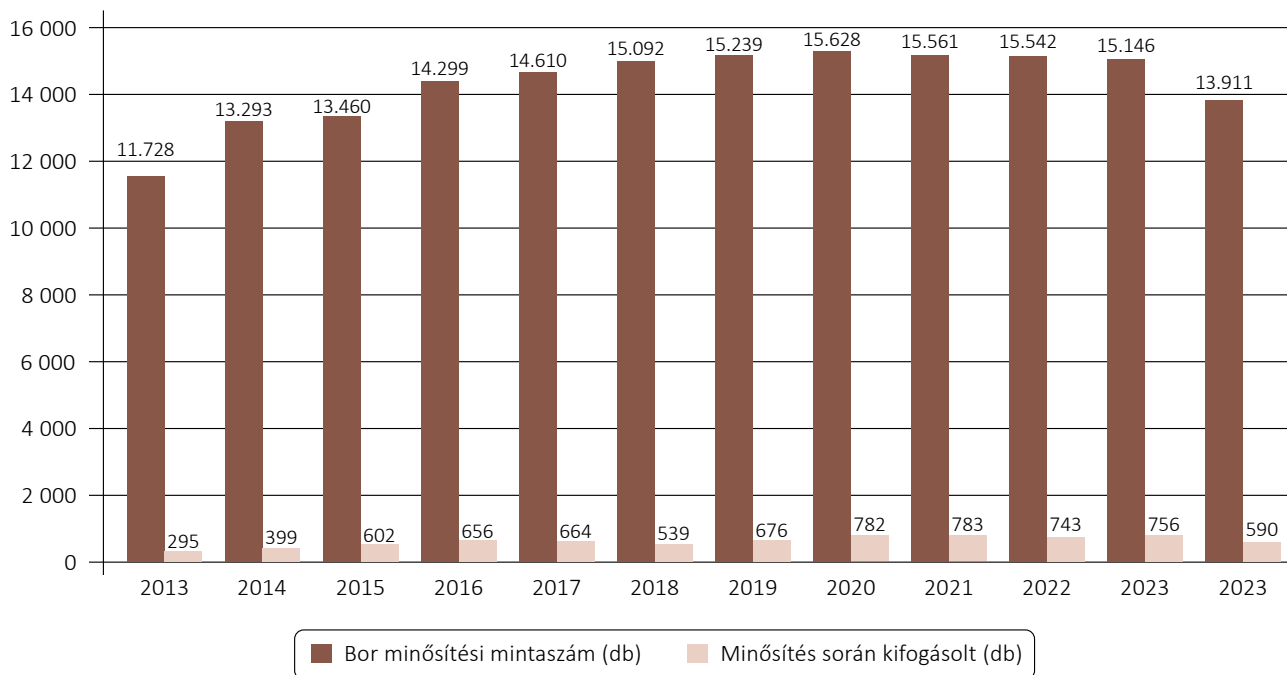
Borászati termékek és egyéb alkoholos italok vizsgálata

A Nébih folyamatosan ellenőrzi a borászati termékeket mind a forgalomba hozatalt megelőzően, mind pedig azt követően a vendéglátó- és a kereskedelmi egységekben. Elmondható, hogy 2024-ben forgalomba hozatalt megelőzően 2.728.515 hl-re vonatkozóan 16.156 db tételt vizsgált meg a hatóság, ebből 590 db (3,6%) tétel nem kapta meg a forgalomba hozatalhoz szükséges érvényes forgalomba hozatali azonosítót. Ez az érték az előző évekhez képest jelentős javulásnak mondható, hiszen 2023-ban 756 db (4,9%), 2022-ben 751 db (4,6%) ilyen tétellel találkoztak a Nébih munkatársai.

A forgalomba hozatalt követően megmintázott 1.350 db tételből mindösszesen 48 (3,5%) esetben kellett hatósági eljárást indítani, 13 esetben analitikai, 11 esetben érzékszervi, 24 esetben jelölési nem megfelelések miatt. A 2023-as évhez képest kicsit csökkent az ellenőrzések során vett minták száma, jó hír viszont, hogy a kifogások száma is csökkent. 2023-ban 1.613 db mintából 63 (4%) esetben találtak a hatóság szakemberei valamilyen problémát, tehát elmondható, hogy a borágazat a hatósági adatok szerint egyre jobban teljesít.

A borhamisításokkal kapcsolatban kijelenthető, hogy egyre ritkábban fordulnak elő. Ez köszönhető természetesen a szigorú jogszabályoknak, az alacsony szőlőáraknak, valamint az elmúlt években folytatott, a feketegazdaság felszámolására irányuló kormányzati intézkedéseknek is.

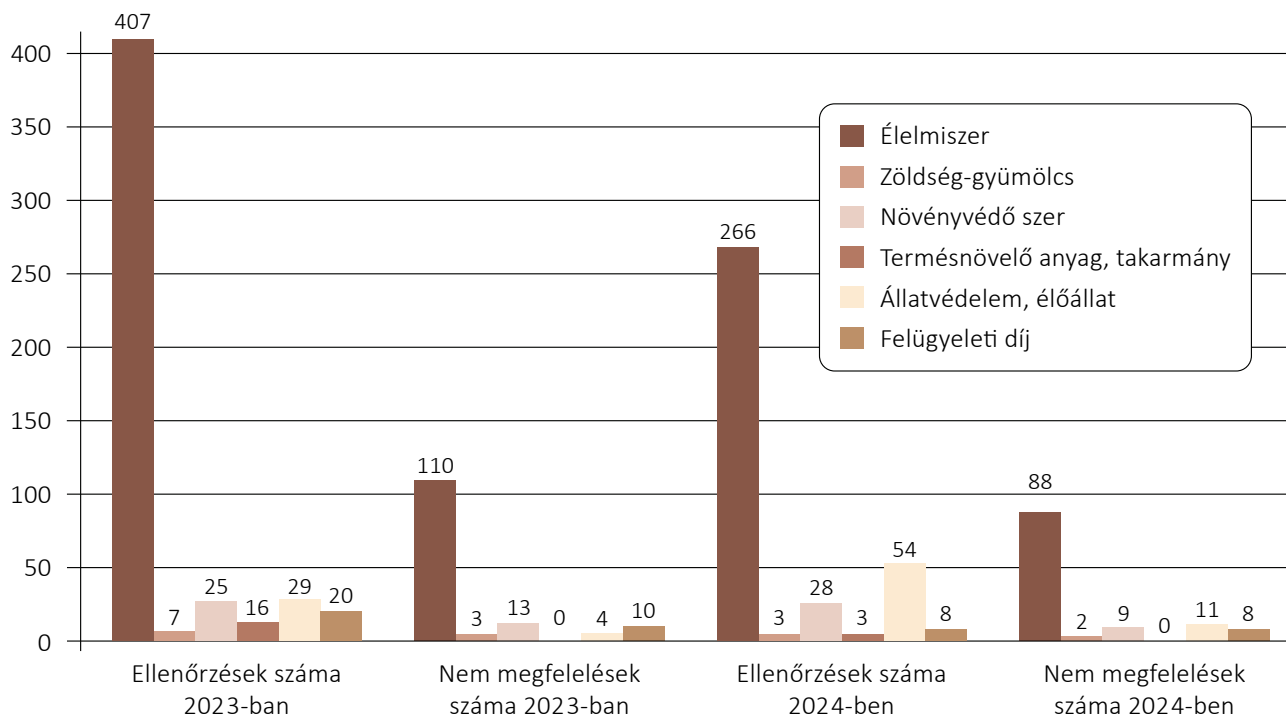
20. ábra: A borászati termékek forgalomba hozatali engedélyezése során vizsgált minták száma (2013-2024)

KIEMELT, OPERATÍV JELLEGŰ ELLENŐRZÉSEK

A Nébih munkatársai 2024-ben összesen 362 kiemelt ellenőrzést hajtottak végre. Az előzetes elemzési módszerek alapján a felderítési arány 97,8%-os volt. 110 esetben került sor hatósági eljárás megindítására és bírság kiszabására, ami 2.359 db intézkedéssel érintett terméket, azaz 296.960 tonna élelmiszert, valamint 350 élő emlősállatot érintett. A kiszabott bírságok összege 113.561.709 Ft volt. A megindított eljárások során 15.146.573 Ft eljárási költség és 47.783.000 Ft élelmiszerlánc-felügyeleti díjkülönbözet, továbbá 420.000 Ft mulasztási bírság kiszabására került sor. A Nébih a társhatóságok (NAV, KR NNI, Nemzeti Védelmi Szolgálat) kollégáival közösen 31 ellenőrzésen vett részt.

21. ábra: Kiemelt ellenőrzések (2023, 2024)

A korábbi évekhez hasonlóan 2024-ben is nyomkövetési és súlyos élelmiszerhigiéniai hiányosságokat tártak fel legnagyobb számban az ellenőrök. Az ellenőrzések során megállapították, hogy az élelmiszergyártó vállalkozások körében tendenciaszerűen felmerül súlyos élelmiszer-higiéniai, illetve nyomkövetési szabálytalanságok elkövetése, továbbá lejárt minőségmegőrzési idejű, valamint nagy mennyiségű jelöletlen, ismeretlen eredetű alapanyag feldolgozása.

A nyári szezonális ellenőrzések során a vendéglátó egységek kerültek a vizsgálatok fókuszába, a higiéniai állapot, továbbá az alapanyagok nyomon követhetősége, valamint azok kezelésének ellenőrzése tekintetében. A leggyakrabban előforduló, intézkedésre okot adó hiányosság e területen a jelölés és a nyomon követés nem megfelelése volt.

Vágóhídi ellenőrzés-sorozat során az állatállomány ismeretlen állategészségügyi státuszát, a jogszabályi követelményeknek megfelelő nyilvántartások és dokumentációk, valamint infrastrukturális feltételek hiányát, továbbá állatvédelmi és állatjóléti hiányosságokat állapítottak meg több esetben. A korábbi évek ellenőrzési tapasztalataihoz viszonyítva a hiányosságok előfordulásának gyakoriságában változás nem történt.

A NAV, a KR NNI, a Nemzetvédelmi Szolgálat, a Rendőrség, valamint a Katasztrófavédelem kollégáival együttműködve 31 közös ellenőrzés történt.

A NAV koordinálásával és a Nébih szakmai irányításával a két hatóság 2024-ben részt vett az Europol és az OLAF szervezésében zajló Silver Axe akcióban, melynek célja az illegális és hamis növényvédő szerek kereskedelmének felderítése volt. Az Interpol és az Europol által szervezett OPSON akcióban a Nébih 2024-ben szintén részt vett. Ennek célja a hamis/nem megfelelő minőségű élelmiszerek és italok kereskedelmének felderítése volt.

Mindkét akció a hazai (NAV, kormányhivatalok) és nemzetközi társszervek (Europol, OLAF, EUIPO, CEPOL, OECD) szoros együttműködésével valósult meg.

A Nébih EUTR hatóság 2024. évben összesen 574 helyszíni és adminisztratív ellenőrzést folytatott le. 2024-ben a 261 elektronikus hirdetés (többségében Facebook, Szuperinfo, Agroinform) ellenőrzése során 144 db-ot töröltettek. A hazai elektronikus sajtó képviselőivel korábbiakban kialakult hatékony együttműködésnek köszönhetően a jogszerűtlen és töröltetett hirdetések aránya 10% alá csökkent. Az év folyamán 206 esetben erdővédelmi, 34 alkalommal eljárás bírság kiszabására került sor több mint 76 millió Ft értékben.

A közúti és telephelyi ellenőrzések során felderített illegális eredetű fa és fatermékkel kapcsolatban hozott intézkedések után 2024. évben 173,96 m³ tűzifát koboztak el, mely megközelítőleg 8 kamionnyi rakománynak felelt meg. A megelőző évi elkobzásokból származó faanyaggal együtt 2024-ben 13 önkormányzatnak, 2 közhasznú szervezetnek és egy egyházi jogi személynek 717,47 m³ tűzifa és 21 oszlop birtokba adására került sor. A Nébih továbbra

is működteti az ingyenes „Tűzifát OKOSAN” elnevezésű online kereső szolgáltatását, amely könnyen, áttekinthető módon kapcsolja össze a megbízható származású és ellenőrizhető minőségű terméket kereső fogyasztót az erdőgazdálkodókkal és kereskedőkkel, valamint segíti a hatóságot is a kockázatelemzésben, növelve ezzel a hatósági ellenőrzések hatékonyságát. Az EUTR hatósági nyilvántartási rendszert a Nébih működteti. 2024. december 31-ig 574-gyel emelkedett a regisztrációval rendelkező faanyag-kereskedelmi láncszereplők száma Magyarországon, így 9.359 faanyag-kereskedelmi lánc szereplőt tartottak nyilván az év végén.

2023. június 29-én lépett hatályba az erdőirtáshoz és az erdőpusztuláshoz kapcsolódó egyes áruk és termékek uniós piacon történő forgalmazásáról és Unióból történő kiviteléről, valamint a 995/2010/EU rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló Tanácsi és Parlamenti rendelet (EUDR). A mezőgazdasági terjeszkedés okozza a globális erdőirtások csaknem 90%-át, és az erdőpusztulás több mint fele az erdők szántófölddé való átalakítása miatt következik be, míg az állatállomány legeltetése az erdőpusztulás csaknem 40%-áért felelős. Hét árucikk képviseli a legnagyobb részt az EU-ba irányuló behozatal által kiváltott erdőirtásban: a pálmaolaj (34,00%), a szója (32,8%), a fa (8,6%), a kakaó (7,5%), a kávé (7,0%), a marhahús (5,0%) és a gumi (3,4%).

A rendelet alapvető előírása az, hogy ezek az áruk és a belőlük készített, a rendelet mellékletében meghatározott termékek csak akkor hozhatók forgalomba, importálhatók az EU piacára, vagy vihetők ki onnan, ha azok:

- olyan területről származnak, ahol nem történt erdőirtás 2020. december 31. után,
- előállításuk jogszerű és
- a behozatalkor úgynevezett kellő gondosságról szóló, kifejezett felelősségvállalást tartalmazó nyilatkozat (DD nyilatkozat) benyújtásával bizonyítják az előbbi feltételek teljesülését.

A kormány az EUDR szerinti hatósági feladatok végrehajtására a Nébih-et jelölte ki 2024. november 25-i hatállyal.

A rendelet előírásainak alkalmazását az EU meghosszabbította, így annak végrehajtása 2025. december 30-tól lesz kötelező. A végrehajtás során a Nébih célja, hogy az EUDR rendeletet úgy hajtsák végre, hogy a magyar vállalkozások export- és importtevékenységükénél is megőrizhessék piaci pozíciójukat a rendelet által érintett termékköröknél, és a magyar lakosság is megfelelő minőségű és mennyiségű termékhez jusson.

BÍRSÁGOK KISZABÁSA

A vármegyei kormányhivatalok és a Nébih által kiszabott bírságok alakulását mutatja az alábbi táblázat.

21. táblázat: Összesítés a vármegyei kormányhivatalok és a Nébih által kiszabott bírságokról (2017-2024)

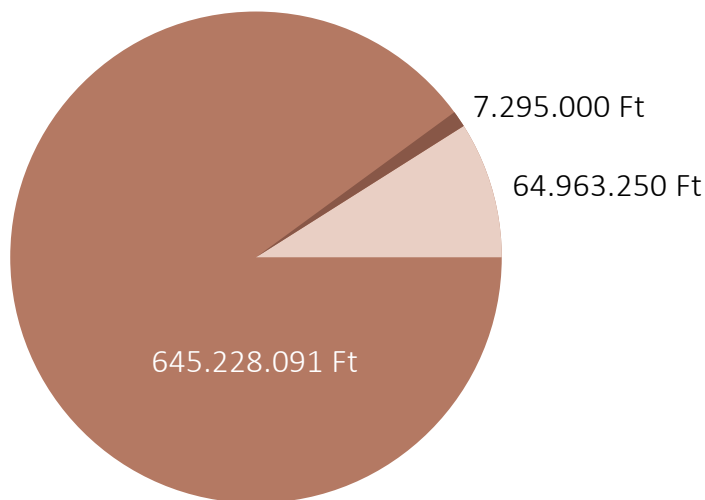
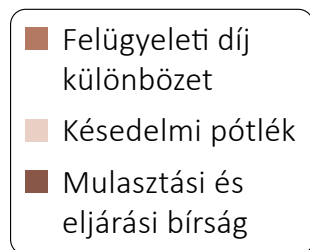
	2017		2018		2019		2020		2021		2022		2023		2024	
	száma (db)	összege (Ft)	száma (db)	összege (Ft)	száma (db)	összege (Ft)	száma (db)	összege (Ft)	száma (db)	összege (Ft)	száma (db)	összege (Ft)	száma (db)	összege (Ft)	száma (db)	összege (Ft)
Élelmiszer-ellenőrzési bírság	1440	244.404.970	1236	192.572.375	1105	228.951.631	1644	214.482.373	1538	260.713.437	1455	316.121.606	1522	268.077.241	2125	451.027.955
Takarmány-ellenőrzési bírság	23	16.721.985	5	980.164	5	395.180	7	1.017.326	3	750.000	9	2.736.546	14	4.582.056	4	17.339.526
Élelmiszerlánc-felügyeleti bírság (élelmiszer, takarmány)	1586	293.114.003	1446	332.842.496	1421	456.607.791	1441	454.178.757	1710	289.026.785	2137	322.167.361	2168	379.288.779	2333	405.615.538
Növényvédelmi bírság	2922	180.226.079	4141	270.024.269	4376	137.538.265	2920	194.582.153	2371	214.281.239	1800	188.404.452	2101	135.166.194	1.662	157.820.432
Növényi szaporítóanyaggal kapcsolatban kiszabott bírság	0	0	3	103.360	5	1.623.240	20	4.005.000	1	90.000	3	1.600.000	3	3.100.000	2	700.000
Minőségvédelmi bírság (bor)	61	12.978.105	32	58.533.755	29	12.086.720	5	24.083.075	39	30.910.175	39	4.774.000	15	7.264.700	15	1.270.000
Talajvédelmi bírság	162	22.928.786	164	17.951.000	145	7.935.000	65	3.208.890	29	5.093.300	75	5.129.538	70	15.608.550	26	5.920.000
Állatgyógyászati termékekkel kapcsolatban kiszabott bírság	7	1.792.500	12	2.460.000	6	6.855.000	37	7.987.500	25	12.030.000	4	450.000	11	810.000	19	5.400.000
Állatvédelmi bírság	41	18.750.000	52	15.550.000	78	33.727.500	98	24.595.000	161	115.758.497	211	44.563.540	164	62.423.000	149	48.322.500
Élelmiszerlánc-felügyeleti bírság (állategészségügy, járványvédelem)	7	1.987.500	10	31.650.000	14	2.430.000	104	5.636.860	102	23.980.000	78	9.700.000	77	21.205.000	58	26.722.500
Állattenyésztéssel kapcsolatban kiszabott bírság	6	1.900.000	2	200.000	2	200.000	2	150.000	6	750.000	3	800.000	4	450.000	1	50.000
Tisztességtelen forgalmazói magatartás és termékpályadíj meg nem fizetés miatt kiszabott bírság	13	154.088.000	11	120.040.000	14	168.602.500	16	316.190.000	17	226.621.270	15	158.681.905	11	169.228.905	7	9.000.000
Halgazdálkodással kapcsolatos (halvédelmi, halgazdálkodási) bírság (Nébih)	214	13.844.680	121	12.650.710	112	13.275.000	97	13.537.465	75	9.768.340	51	5.840.000	27	5.498.600	26	3.590.000
BÜHG miatt kiszabott bírság (Nébih)	33	15.381.429	16	8.021.870	64	15.500.000	120	31.500.000	57	8.900.000	34	4.500.000	17	2.330.000	12	1.700.000
Faanyag-kereskedelemmel kapcsolatban kiszabott bírság	30	8.983.800	62	30.127.450	67	21.750.000	377	49.250.000	326	78.000.000	363	63.617.500	465	155.175.000	240	76.260.000
Egyéb bírság	479	16.343.784	488	14.758.738	585	17.225.655	494	15.767.723	342	15.851.160	599	21.013.350	235	11.167.973	406	16.753.714
Összesen	7.024	1.001.350.621	7.801	1.108.466.187	8.028	1.124.703.482	7.564	1.368.780.795	6.802	1.292.524.203	6.876	1.150.099.798	6.904	1.241.375.998	7.085	1.227.492.165

EGYÉB ELLENŐRZÉSEK

A felügyeleti díj bevallás ellenőrzése

2024-ben összesen 360 élelmiszerlánc-felügyeleti díjjal kapcsolatos rutinellenőrzésre került sor. Jellemző hiba volt, hogy az ügyfelek a felügyeleti díj kiszámításakor a jogszabályban foglaltakat tévesen értelmezve vették igénybe a kisvállalkozói kedvezményt, valamint bevallási és befizetési kötelezettségüknek hiányosan tettek eleget.

22. ábra: Felügyeleti díj-
megállapítások
(2024)

Piacszervezési hozzájárulás ellenőrzése

A Tej Szakmaközi Szervezet és Terméktanács kezdeményezésére 2024-ben is folytatódott a tejágazati szereplők ellenőrzése. A vizsgálatok 40 ügyfélnél jogerős döntéssel zárultak. 15 esetben az ellenőrzés eltérést tárt fel és több százezer Ft-ot meghaladó piacszerzési hozzájárulási különbözetet állapítottak meg.

A tisztességtelen forgalmazói magatartás ellenőrzése

A Nébih 2024-ben 71 önálló ügyet kezelt, amelyek közül 63 esetben a törvénnyel összefüggő vizsgálatot folytatott, valamint 8 egyéb ügyben (üzletszabályzatok küldése, tájékoztatás nem teljes értékű kiadásáról, állásfoglalások kiadása, jelentések, iktatott belső levelezés) járt el. A 63 vizsgálatból a tárgyévben 50 zárult le, jogsértés megállapítására 9 esetben került sor, amelyből 7 esetben bírságot szabtak ki, összesen 9 millió Ft értékben. A fennmaradó 2 ügyben – tekintettel a feltárt jogsértés csekély súlyára – a Hatóság figyelmeztetés alkalmazásáról döntött. Valamennyi ellenőrzés a kereskedelmi láncok által működtetett kereskedelmi egységek tevékenységét vizsgálta, kis- és középvállalkozásnak minősülő ügyfél nem szerepelt az ellenőrzött vállalkozások között. Utólagos hatósági ellenőrzés 2024. évben nem volt. A határozattal lezárt eljárások során megállapított leggyakoribb tisztességtelen forgalmazói magatartás a beszerzési ár alatti értékesítés, valamint a 30 napos fizetési határidő be nem tartása volt.

Halóri ellenőrzések

A Nébih Állami Halóri Szolgálat (ÁHSZ) által végzett ellenőrzések súlypontja 2024. évben – az előző évekhez képest – áthelyeződött a halgazdálkodási jogosultak ellenőrzésére, a természetes vizeken zajló haltelepítések mennyiségi és minőségi ellenőrzésére és felügyeletére (kiemelt figyelmet fordítva az idegenhonos és inváziós halak telepítésére), az élőhal és a haltermékek nyomon követhetőségének, valamint a nagytestű halak illegális kereskedelmének ellenőrzésére. 2024. évben 5.001 telepítést jelentettek be, ezekkel összefüggésben az ÁHSZ 64 helyszíni ellenőrzést tartott. Gyakran előforduló szabálytalanság volt a haltelepítések kapcsán a bejelentés elmulasztása, a haltelepítéseket kísérő dokumentáció hiánya, az inváziós hallal szennyezett haltelepítés, az engedély nélkül történő idegenhonos haltelepítés, valamint a bejelentett és a betelepített halmennyiségek közti eltérés. Az ellenőrök évente legalább 80 halkereskedelmi pont ellenőrzését végzik el, különös figyelmet fordítva a halboltokra, az éttermekre és a piacokra, ahol a hal és halhús nyomon követhetőségét vizsgálják. Az érintett halkereskedelmi egységek 5%-ánál találtak a hal származásával kapcsolatban szabálytalanságokat. Összesen több mint 177 kg ismeretlen eredetű halat és halterméket vontak ki a forgalomból és semmi-

síttettek meg. Az importőrök 2024-ben 57 fogási tanúsítványt nyújtottak be ellenőrzésre. 2024-ben 5 forgalmazó cég importált halászati terméket 11 országból, hazánkba főképpen konzervet, fagyasztott halfilét és haltörzset hoztak be. Az ellenőrzésre benyújtott fogási tanúsítványokkal és szállítmányokkal kapcsolatban nem merült fel probléma, minden szállítmány szabad forgalomba bocsátásra került.

Őstermelői ellenőrzések

A mezőgazdasági őstermelők ellenőrzésének lefolytatására 2024-ben összesen 29 alkalommal került sor. Az ellenőrzések elsősorban a Nébih ZöldSzámon érkezett bejelentésekre irányultak, valamint sor került piaci és termőhelyi szemlékre és adminisztratív ellenőrzésekre is. A nyári szezonális ellenőrzés szintén kiterjedt az őstermelők ellenőrzésére. A leggyakoribb jogsértés az őstermelői nyilvántartásba be nem jelentett, felvásárolt termékek értékesítése, valamint az őstermelői tevékenységre vonatkozó adatok eltérése az őstermelői nyilvántartásban szereplő adatoktól, mely kapcsán 23 őstermelővel szemben 2.030.000 Ft közigazgatási bírságot szabtak ki.

A fenntartható bioüzemanyag-termelési értéklánc tagjainak ellenőrzése

2024-ben 444 ügyfél esetében ellenőrizték az adatszolgáltatási kötelezettség teljesítését. További 141 ellenőrzés a már beérkezett adatszolgáltatásokban, illetve az érintett ügyfelek által kiállított igazolásokban foglaltak valóságtartalmának vizsgálatára, valamint a Nébih-hez történő tevékenységbejelentési kötelezettség teljesítésére irányult. 12 esetben állapítottak meg jogsértést: 6 esetben az adatszolgáltatási kötelezettség megszegése, 6 esetben a bejelentési kötelezettség megszegése miatt szankcionált a hatóság.

Állattenyésztési ellenőrzések

Az állattenyésztési szakterület 2024-ben 277 helyszíni ellenőrzést végzett, ebből mintegy 185 esetben a tenyésztőszervezetek jogszabály szerinti működését vizsgálták (szarvasmarha: 66, sertés: 23, juh/kecske: 69, ló: 11, eb: 16), valamint 92 ellenőrzésre a Magyar Államkincstár

megbízása alapján az őshonos in situ támogatások kapcsán került sor. A tenyésztő szervezetek működésének ellenőrzése során a Hivatal 7 esetben állapított meg nem megfelelést. Az állattenyésztési szakterület 2024-ben a lovas szolgáltatásba bevont lovak vizsgáztatása kapcsán 230 hatósági igazolást állított ki, valamint a tenyésztőszervezetek kérelme alapján 323 tenyészménnek adott mén-törzskönyvi számot. 1.771 darab tenyészbikának adták ki a tenyészbikák megkülönböztetett nyilvántartási státuszát jelző központi lajstromszámot (KPLSZ). A növendék és a termelésbe állított baromfi törzsállományok nyilvántartásba vétele során 1.838 darab hatósági bizonyítványt adtak ki. A tenyésztésszervezési támogatás kapcsán a szakterület mintegy 1,7 milliárd Ft támogatási összeget igazolt le a tenyésztőszervezetek számára, a Nébih-hez benyújtott 179 kérelem ellenőrzése révén.

A mezőgazdasági kárbejelentések alakulása

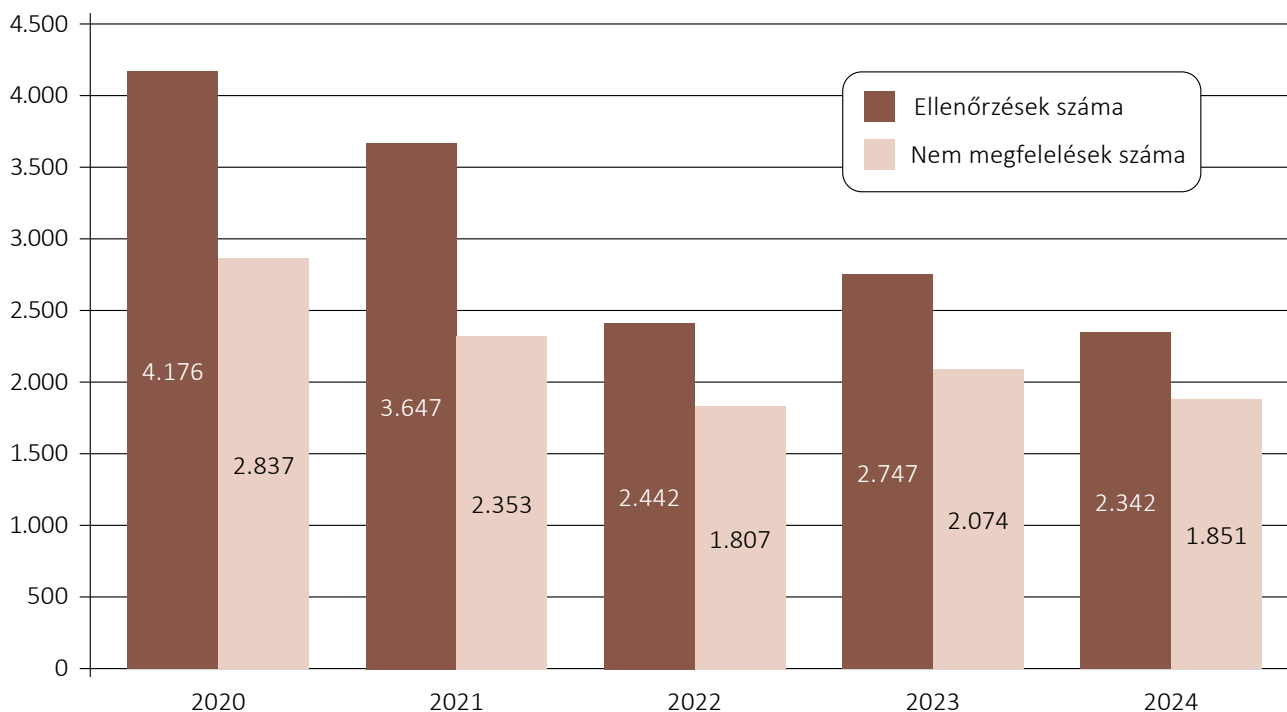
Az agrárkár-megállapító szerveknél 2024. évben 19.861 mezőgazdasági termelő 24.135 esetikár-bejelentést tett, összesen 593.307 hektár területre. A legtöbb károsodott mezőgazdasági terület (91.931 hektár) Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyében, míg a legkevesebb (4.365 hektár) Zala vármegyében volt, a legtöbb kárbejelentést (6.742 db) Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyében, míg a legkevesebbet (120 db) Nógrád vármegyében nyújtották be.

A tavalyi évben folytatódott a drónok mezőgazdasági kárbejelentések kapcsán történő alkalmazása. 2024-ben több bírósági perben felhasználták a drónokkal végzett felmérések során készült felvételeket, valamint az azokból készített ortofotókat.

Parlagfű elleni küzdelem

2024-ben is folyamatosak voltak az ellenőrzések, melyek alkalmával több százezer hektárnyi mezőgazdasági terület ellenőrzésére került sor parlagfű felderítés céljából. Külterületen 1.851 db, összesen 3.807 hektár nagyságú parlagfűvel fertőzött foltot derítettek fel a földhivatali szakemberek. A növényvédelmi felügyelők 1.570 esetben rendeltek el közérdekű védekezést, emellett a parlagfű elleni védekezést elmulasztó földhasználókkal szemben sor került növényvédelmi bírság kiszabására is, és több mint 1.500 bírsághatározat született.

23. ábra: Parlagfű-ellenőrzések adatai (2020-2024)

Kölcsönös megfeleltetés és az agrár-környezetgazdálkodási követelmények ellenőrzése

2024-ben összesen 370 db feltételeesség ellenőrzésre került sor. Meg nem felelést a „növényes” ellenőrzések esetében a növényvédő szerek tárolása, felhasználása, valamint csomagolóeszköz-hulladékainak kezelése (JFGK 78) kapcsán állapítottak meg, az „állatos” ellenőrzéseknél nem volt számottevő a meg nem felelések száma.

22. táblázat: A 2024. évi feltételelesség meg nem felelések száma és aránya, JFGK-típusonkénti bontásban

Feltételelesség

JFGK típusa	Meg nem felelések száma (db)	Meg nem felelések aránya (%)
JFGK 1	2	2,9
JFGK 2	5	3,4
JFGK 5	1	0,38
JFGK 6	0	0
JFGK 78	4	5,3
JFGK 9	0	0
JFGK 10	0	0
JFGK 11	0	0
Összesen	12	1,5 (átlag)

2024-ben a feltételelesség ellenőrzésekkel párhuzamosan összesen 181 db kölcsönös megfeleltetés (KM) ellenőrzésre került sor. Meg nem feleléseket a 2023-as évhez hasonlóan 2024-ben is a szarvasmarhák azonosításával és nyilvántartásával kapcsolatos követelmény (JFGK 7) vonatkozásában állapítottak meg legnagyobb számban. A legtöbb JFGK (JFGK 1,4,5,8,9,10,11,12,13) vonatkozásában nem mutatkozott jelentős eltérés a megállapított meg nem felelések arányában az előző ellenőrzési évhez képest, vagy egyáltalán nem került sor meg nem felelés megállapításra, amelynek háttérében az alacsony ellenőrzési számok állhatnak. A sertések azonosítása és nyilvántartása (JFGK 6) követelmény esetében a magas meg nem felelési arányt a minimális ellenőrzésszám (4 ellenőrzés) okozza, amely torzíja az összes meg nem felelés arányát is.

23. táblázat: A 2024. évi KM meg nem felelések száma és aránya, JFGK-típusonkénti bontásban

Kölcsönös megfeleltetés

JFGK típusa	Meg nem felelések száma (db)	Meg nem felelések aránya (%)
JFGK 1	2	2,8
JFGK 4	0	0
JFGK 5	0	0
JFGK 6	2	50
JFGK 7	2	10
JFGK 8 juh	1	5,5
JFGK 8 kecske	0	0
JFGK 9	0	0
JFGK 10	0	0
JFGK 11	0	0
JGFK 12	0	0
JFGK 13	0	0
Összesen	7	5,7 (átlag)

Nem állami laboratóriumok ellenőrzése

A nem állami laboratóriumok 2024. évi jogszabályszerű működésének célzott és eseti ellenőrzése az elmúlt év tapasztalatait felhasználva lett megtervezve. A célzott ellenőrzéseken a

laboratóriumi vizsgálatokhoz szükséges anyagok forgalmazói, továbbá azok a laboratóriumok voltak fókuszban, amelyek nem teljesítették az éves jelentésre vonatkozó kötelezettségüket. 2024-ben 130 alkalommal indult ellenőrzés, melyből 81 célzott, 5 eseti, 44 pedig kiemelt eseményhez tartozó ellenőrzés volt. Négy alkalommal jártassági vizsgálatra lettek kötelezve laboratóriumok, 126 esetben pedig dokumentumokat kellett beküldeniük. Az adatszolgáltatási kötelezettségét 16 ügyfél nem teljesítette, velük szemben eljárási bírságot szabott ki a Nébih.

MINŐSÉGFEJLESZTÉS

A Kiváló Minőségű Élelmiszer (KMÉ) védjegy

A 2019-ben életre hívott KMÉ mára egy olyan hiteles, szakmailag és tudományosan is megkérdőjelezhetetlen, értékteremtő hazai minőségrendszerre vált, amely a kiváló minőségű élelmiszereket megkülönbözteti a kereskedelmi kínálat egyéb termékeitől. A KMÉ az Agrárminisztérium által elismert nemzeti minőségrendszerként működik, ami azt jelenti, hogy a védjegyrendszer sikeresen teljesítette az ehhez szükséges hazai feltételeket és az uniós notifikációt is. Utóbbi során mind a tagállamok, mind pedig az Európai Bizottság elfogadta és elismerte a KMÉ-t. A 2024-ben elfogadott összes termékleírás notifikációja is rendben megtörtént. A KMÉ-védjegyes termékeknek komplex ellenőrzési rendszernek kell megfelelniük. Állandó, kiemelkedő minőségüket az adott iparágban szokásosnál gyakoribb önellenőrzések, rendszeres, akkreditált laboratóriumi vizsgálatok, a védjegy odaítélését megelőző, független audit, és a védjegy odaítélését követő rendszeres utóellenőrzések biztosítják. A Tanúsítási szabályzat a Védjegyszabályzatokkal, a Speciális tanúsítási követelményekkel (termékleírásokkal) és az Arculati kódexszel együtt alkotja azt az előírásrendszert, amelyet a pályázóknak ismerniük kell a pályázat sikeres benyújtásához, és amelyet teljesíteniük kell a védjegyhasználat 3 éve alatt. 2024 közepén hatályba lépett az új Tanúsítási szabályzat, amely több ponton módosult, többek között a függetlenségi és titoktartási politika, a KMÉ-védjegyek használata, a KMÉ védjegyhasználati jog elnyerésének és használatának költségei, valamint a védjegyhasználat időtartama vonatkozásában.

A KMÉ termékkategóriáinak bővülése 2024-ben sem állt meg, a lista új termékekkel egészült ki, így édesipari termékkel (szaloncukor), valamint a már meglévő termékkörökben feldolgozatlan zöldségekkel (fürtös és berakó uborka, sárgarépa, petrezselyem gyökér, pasztinák, sütőtök), feldolgozott gyümölcs- és zöldségtermékekkel (közvetlen préselésű gyümölcs- és/vagy zöldséglevelek, hőkezeléssel tartósított zöldborsó/zöldbab/morzsolt csemegekukorica, alma-, körte- és birsbefőtt, meggy-, cseresznye-, őszibarack- és szilvabefőtt), malomipari termékkel (rizs és rizsliszt) és pékáruval (formában sült, szeletelt szendvics- és toastkenyér). Ezáltal 2024. év végéig – 15 termékkategóriában – összesen 61 féle termékre készült termékleírás.

2024-ben év végéig 10 pályázó 20 terméke nyerte el a védjegyek valamelyikét, ezenkívül további termékek vonatkozásában is folyamatban volt a tanúsítási eljárás, így a védjegyet viselő/viselhető termékek száma 150-re nőtt.

2024-ben egy Termékmustrát rendezett a Nébih. A gyümölcsszörp Termékmustrán 92 termékből 24 gyümölcsszörp kapott lehetőséget a KMÉ arany fokozat igénylésére, melyre a márkatulajdonosoknak 2024. szeptember 16-ig volt lehetőségük, azonban a határidőn belül nem éltek a gyártók a lehetőséggel.

A KMÉ nemzeti minőségrendszer létrejötté óta kiemelt cél a védjegy ismertségének növelése. Egy 2024. nyarán lezajlott, korra, nemre és statisztikai régióra reprezentatív felmérés alapján a lakosság 54%-a hallott már a Kiváló Minőségű Élelmiszer védjegyről, és a válaszadók 45%-a tartja hitelesnek, amely növekedés az előző mérési ponthoz képest. A válaszadók 75,5%-a szerint a Nébih megbízható szakmai háttérrel nyújt a KMÉ-védjegy odaítéléshez. A vásárlók 6,5%-a már tudatosan keresi a KMÉ-védjegyet, a felárfizetési hajlandóság a KMÉ-s termékekkel kapcsolatban 11,5%.

2024. évben a KMÉ **szakmai kommunikációja** két sikeres PR megjelenés (Agrárium, Trade Magazin), két szakmai támogatói részvétel és különdíj-átadás (Év Boltja 2024, Év Kereskedője 2024 versenyek) révén erősödött.

A szakmai és társadalmi kapcsolatépítést a **rendezvénymegjelenések** is segítették (REL Expo, SIRHA, Food Tech Show, Farmer Expo, NAK Szántóföldi napok, Bajai Halfőző Fesztivál, Öko Zsibongó, Budapest Borfesztivál, Csabai Kolbászfesztivál, Szent Márton Újborfesztivál és Libator a Skanzenben).

2024 áprilisában elindult a KMÉ-védjegy LinkedIn oldala, mivel a platform kiemelt szerepet játszik az üzleti kapcsolatok építésében. A cél a KMÉ-védjegyet viselő partnerek körének folyamatosan bővítése, és a vállalkozások, a szakmai szervezetek, valamint az élelmiszeripar szereplőinek hatékonyabb elérése. A LinkedIn lehetőséget biztosít közvetlen kapcsolat kialakítására a minőségi élelmiszerek iránt elkötelezett cégekkel, a védjegyhez kapcsolódó legfrissebb hírek megosztására és a hiteles szakmai jelenlét erősítésére. A hat hónapos időszak alatt több mint 250 követő követi a profilt és több ezer felhasználót érnek el a tartalmak.

2024-ben elindult a KMÉ-védjegy eddigi legátfogóbb kommunikációs kampánya. A 2024. december 1. és 2025. április 30. között zajló, öt hónapos országos kampány célja, hogy szélesebb körben ismertté tegye a KMÉ-védjegyet és a hozzá kapcsolódó kiváló minőségű termékeket. Az országos kampánynak köszönhetően az **online megjelenés** – beleértve a weboldalt és a közösségi média oldalakat – jelentős növekedést ért el a 2024-ben. A minőségrendszer weboldalának (kme.hu) 2024-ben 100%-kal nőtt a látogatottsága, a KMÉ Facebook oldalán 73%-kal, Instagram oldalán 173%-kal emelkedett a profilfelkeresések száma. A KMÉ YouTube csatornáján közzétett saját készítésű videók 1.000%-kal több megtekintést generáltak az előző évihez képest.

TÁRSADALMI SZEMLÉLETFORMÁLÁS

Szemléletformálás

A Nébih számos szemléletformáló programot működtet. A **Szupermenta** termékteszt független, hiteles, fogyasztói kommunikáción alapuló, nagyobb társadalmi réteget érintő termékcsoportokat vizsgáló, a vásárlók döntését segítő, komplex vizsgálati program, mely

10 éve indult útjára. A Nébih hatósági felügyelői bekérhetik a termékek gyártmánylapját, így a laboratóriumi vizsgálatok eredményeit ezekkel összehasonlítva elemezhetik, vajon tényleg azt tartalmazzák-e a termékek, amit a csomagoláson feltüntettek. 2014 novembere és 2024 decembere között a Nébih több mint 110 termékkör teljes körű vizsgálatát végezte el. A hatósági laboratóriumokban csaknem 2.500 terméken 230.000 paramétert meghaladó mérést végeztek. A kedveltségi kóstolásokon 2.155 fő vett már részt. 2024-ben teszteltek állati eredetű fehérjeporokat, hegyes-erős paprika vetőmagokat, gineket, cserepes mentákat, energiatitalokat, kereskedelmi egységek tejtermék-részlegeit, májkrémeket, zöldség-gyümölcs ételmentő csomagokat, valamint kókuszos szaloncukrokat. A tesztek mellett fajtakísérletet is végeztek a szakemberek a hegyes-erős paprikák körében. A Szupermenta program 10 éves fennállása alkalmából jubileumi kiadvány készült, amit kerekasztal-beszélgetéssel egybekötött rendhagyó kedveltségi vizsgálaton mutattak be 2024 decemberében. A hivatalos weboldalon több mint 4,7 millió oldalmegtekintést regisztráltak, míg a Szupermenta Facebook-oldalán az eredmények meghaladták a 2,7 millió elérést, a Nébih YouTube csatornáján pedig 456.000 megtekintést produkáltak a videók. 2015 decemberétől a teszten helyezést elért gyártók, forgalmazók használhatják termékeiken a Szupermenta-emblémát, melyet eddig 100 esetben igényeltek.

A **Konyhasziget magazin** a Nébih szakértelmén alapuló hiteles kiadvány, amely aktuális és sokrétű információkkal segíti a fogyasztókat. A kiadványból 2024-ben egy lapszám jelent meg, amelynek nagyobb része a hazai élelmiszerkereskedelmi üzletláncokon keresztül jutott el a vásárlókhoz, a fennmaradó részt a Nébih rendezvény-megjelenésein terjesztették.

A KMÉ promóciós kampány részeként 5 Konyhasziget Extra különszám készült. Ezek a következő témakörök köré épültek: *Mentes konyha, Új hullám a konyhában (új generáció, fejlesztések), Élelmiszerbiztonság gyerekeknek, Rohanós hétköznapiak, Allergének, Speciális táplálkozási igények*. A kiadványok a Nébih rendezvény-megjelenésein jutnak el a lakossághoz.

A Nébih 2024-ben is csatlakozott az **Élelmiszerbiztonsági Világnaphoz** (WFS Day). Az esemény központi témáját minden évben a WHO jelöli ki. 2024-ben a fő üzenet a „Készülj fel

a váratlanra” volt. A Hivatal tematikus oldalán (<https://portal.nebih.gov.hu/vilagnap>), valamint közösségi média csatornáin közzétett tartalmakkal hívta fel a fogyasztók figyelmét arra, hogy az élelmiszerbiztonság közös felelősségünk.

A **Maradék nélkül** program 2016 óta követi nyomon a magyar háztartásokban keletkező élelmiszerhulladék mennyiségét. 2020 óta tagállami kötelezettség az Európai Unióban az élelmiszerhulladékok mennyiségének jelentése, amelyhez a háztartási szektor tekintetében a Nébih szolgáltatja az adatokat. Az első mérés óta folyamatos csökkenés volt tapasztalható, ugyanakkor a 2024-ben közzétett mérésben megváltozott ez a tendencia. A pazarlás korábbi 27%-os csökkenése 22%-ra szorult vissza. A legfrissebb adatok alapján a háztartásokban évente fejenként 62 kg élelmiszerhulladék keletkezik, amelynek közel 42%-a elkerülhető lenne. A 2024-es év során frissítésre került a Maradék nélkül program népszerű lejáratú útmutatója, amely most még szélesebb termékkörben foglalja össze a lejárt minőségmegőrzési idejű termékek felhasználhatóságával kapcsolatos javasolt határidőket. A gyerekeknek és felnőtteknek szóló plakátpályázatra csaknem 300 alkotás érkezett, amelyekből több mint 1.800 iskolába juttattak el példányokat a program munkatársai. A Maradék nélkül program az Európai Hulladékcsökkentési Hét alkalmából szervezett akciósorozatával I. helyezést ért el a „Közigazgatási szerv, hatóság” kategóriában. A programot az Energiaügyi Minisztérium delegálta a nemzetközi versenyre is, ahol közigazgatási kategóriában egyedül képviseli Magyarországot. Az aktív közösségi média jelenlétnek köszönhetően a program Facebook és Instagram követőinek összesített száma 2024-ben elérte a 30.000-et.

A **Nébih Oktatási Programja** 2024-ben kiemelt figyelmet fordított a középiskolai oktatási anyagok fejlesztésére és bővítésére. Az Okos Doboz oktatási felülettel együttműködésben létrejött a *KonyhaKontroll* elnevezésű oktatási csomag, amely saját aloldallal, 17 animációs oktatóvideóval és 83 interaktív feladattal támogatja az élelmiszerbiztonsággal, élelmiszerminőséggel, élelmiszerpazarlással és fenntarthatósággal kapcsolatos ismeretek elsajátítását. A csomag széles körű megismertetése érdekében a Nébih országos vetélkedőt hirdetett 7-12. évfolyamos tanulók számára. A háromhetes verseny során több mint 1.700 diák összesen közel 54.000 feladatot oldott meg.

Az idei évben is számos iskola, nyári tábor és családoknak szóló rendezvény meghívásának tett eleget a Nébih Oktatási Program, így az ország különböző településein személyesen is bemutathattuk az oktatási program eszköztárát. Az eddigi aktivitásoknak köszönhetően a program indulása óta csaknem 40.000 óvodás, iskolás és egyetemista, valamint közel 2.150 pedagógus ismerkedhetett meg a Nébih szemléletformáló oktatási anyagaival. Az évek alatt több mint 493.000 oktatási kiadványt jutott el a gyerekekhez.

2024-ben a Nébih hivatalos közösségi média felületein elindult a heti rendszerességgű oktatási rovat, amely közérthető, szemléletformáló üzenetekkel segíti a fogyasztók tudatos döntéshozatalát. Emellett a program honlapja is számos új, informatív tartalommal bővült, tovább erősítve a hiteles és naprakész élelmiszerbiztonsági tájékoztatást. A Magyar Mezőgazdasági Múzeumban látogatható a *Nébih Farm – avagy a tej útja* kiállítás, amelyhez interaktív foglalkozás is kapcsolódik, még élményszerűbbé téve a tejtermelés és -feldolgozás folyamatának megismerését.

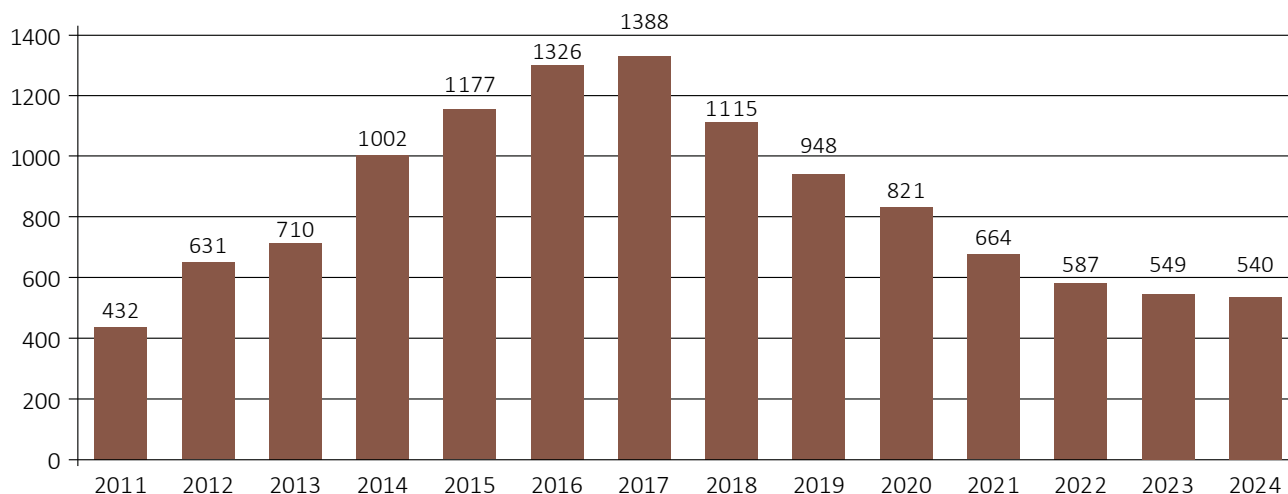
Kockázatfigyelő tevékenysége részeként a Nébih folyamatosan figyelemmel kíséri a tagállami hatóságok honlapjait, az élelmiszerbiztonsági témákkal foglalkozó külföldi weboldalakat és a tudományos világ aktualitásait, a legfontosabb hírekről pedig a **Rizikometer** heti jelentésben nyújt tájékoztatást. A tágabb közvélemény érdeklődésére is számot tartó híreket a Rizikometer Facebook és Instagram oldalán is közzéteszik. A felületeken az aktuális élelmiszeripari trendekről, a világsajtóban és a tudományos folyóiratokban megjelent élelmiszerbiztonsági témájú cikkekről, valamint a Nébih és a külföldi hatóságok honlapjain közzétett termékviSSzahívásokról olvashatnak az érdeklődők. A Rizikometer Facebook és Instagram követőinek összesített száma 2024-ben átlépte a 10.000 főt.

Sajtókapcsolat, médiajelenlét

A Nébih-hez 2024-ben összesen 540 sajtómegkeresés érkezett, ami a megelőző évhez képest elenyésző, 2%-os csökkenést mutat. Megjegyzendő: a hivatal témái iránti érdeklődés továbbra is kiemelkedően magas, emellett említést érdemel, hogy a tavalyi évben regisztrált

nyomtatott és online megjelenések reklámértéke a legmagasabb az elmúlt öt év viszonylatában: meghaladta a 3,3 milliárd Ft-ot. Először 2023-ban jelentkezett, majd 2024-ben is folytatódott a megkeresések formátumát érintő azon tendencia, hogy nagyobb számban kértek írásos tájékoztatást a sajtó munkatársai: a felkérések alig 46%-a (249 db) kapcsolódott szóbeli nyilatkozattételhez. Írásos tájékoztatást 291 esetben, a megkeresések 54%-ában kértek.

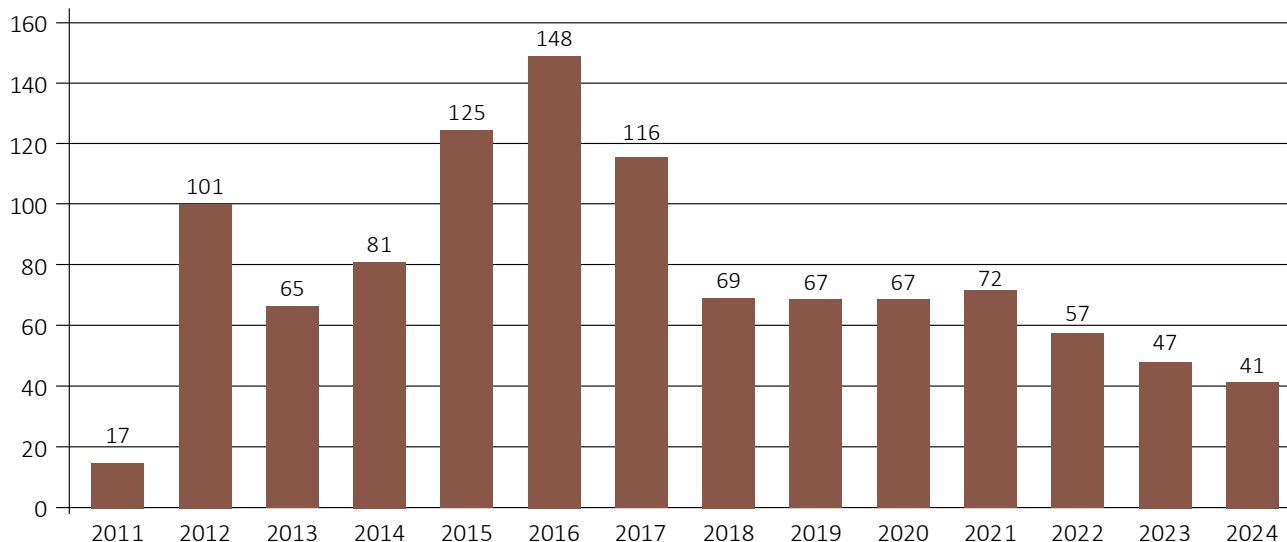
24. ábra: Sajtómegkeresések száma (2011-2024)

A Nébih a felkérések csaknem 73,7%-ának még a megkeresés beérkezésének napján vagy annak másnapján eleget tett. A más hatóságnak átadott vagy valamilyen okból (akár a médium, akár a Hivatal oldaláról) lemondott megkeresések aránya mintegy kétszeresére emelkedett az előző évhez képest, 8,3% volt. A Nébih 2024-ben 41 sajtóközleményt és 149 friss hírt, összesen 190 híryanagot adott ki. A megkeresések kicsit több mint felénél (56,7%) keresték meg egyéni témafelvetéseikkel a Nébih-et a sajtó munkatársai, a többi esetben az általunk fókuszba helyezett témát dolgozták fel. A kiemelt témákhoz, rendkívüli ellenőrzésekhez, nagy élelmiszerbiztonsági kockázattal járó „botrányokhoz” kötődő megkeresések 42% körül alakultak, ami elsősorban a madárinfluenza, a nyári szezonális ellenőrzés, a veszettség, a Sajó

folyó mérgezése, az élelmiszerpazarlás, a tűzifavásárlás, a gombamérgezés, a gyömrői Kutya-mentsvár Alapítvány, a kettős minőség, a kiszerelés-csökkentés, valamint a parlagfű témakörét kísérő fokozott médiaérdeklődésnek volt köszönhető.

25. ábra: Kiadott közlemények száma (2011-2024)

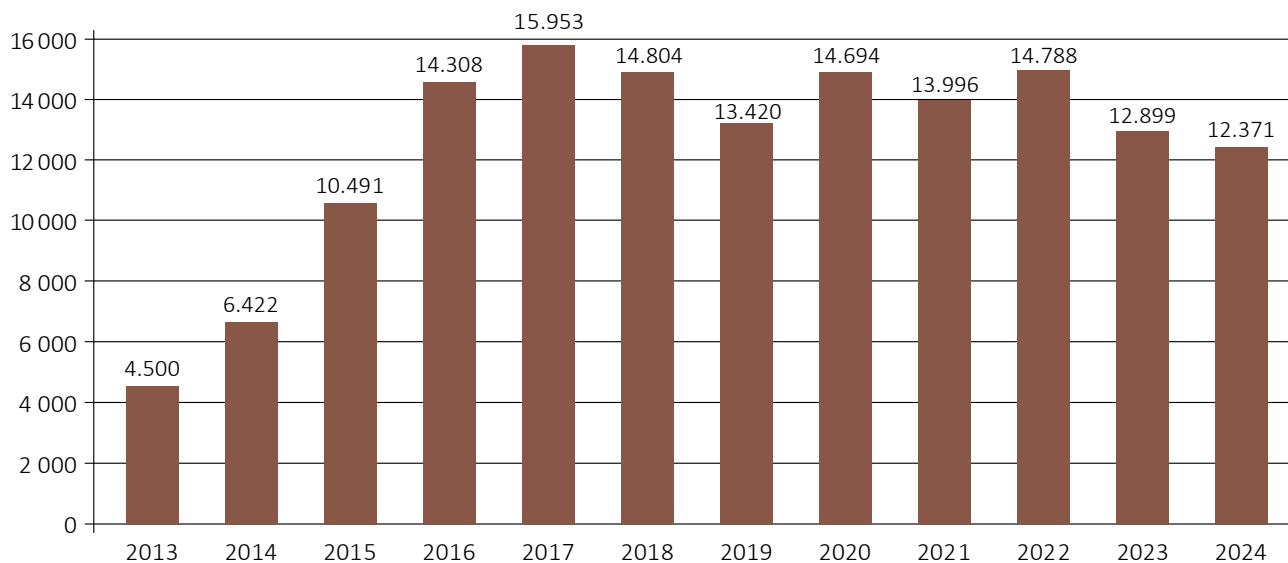

A megkeresések 25%-a az élelmiszer- és takarmánybiztonság területét érintette, ami minimális csökkenést mutat a korábbi évekhez képest (2023-ban 28%, 2022-ben 25%, 2021-ben 22%, 2020-ban 24%, 2019-ben 30%, 2018-ban 38%). A sajtó munkatársai emellett jelentős számban kérdezték a Nébih állategészségügyi, EUTR faanyag kereskedelmi lánc ellenőrzéssel foglalkozó, valamint a mezőgazdasági genetikai erőforrások témakörében érintett munkatársait.

A Nébih-et nevesítő média megjelenésekhez kapcsolódóan 2024-ben 12.371 publikációt regisztráltunk. (2014-ben 6.422, 2015-ben 10.491, 2016-ban 14.308, 2017-ben 15.953, 2018-ban 14.800, 2019-ben 13.420, 2020-ban 14.694, 2021-ben 13.996, 2022-ben 14.788, 2023-ban 12.899 alkalommal jelent meg a Nébih a média napirendjén.) A megjelenések 62%-a

a Hivatal aktív tájékoztatásainak, szóvivői tevékenységeinek, megjelentetett közleményeinek köszönhetően született, 38%-ban pedig passzív szereplőként tűnt fel más intézmények tevékenysége, közéleti szereplők nyilatkozatai és különböző publicisztikák eredményeként. A megjelenések túlnyomó többsége (81%) online médiumokban történt (10.061 db), mely tendencia megfelel az online felületek médiapiacra tapasztalható folyamatosan erősödő szerepének. Ezt követték a nyomtatott sajtóban megjelent hírek (12%, 1.496 db), majd a rádiós és televíziós megjelenések (7%, 812 db). A hírforrások elérési adatai alapján az online oldalakon megjelent cikkekkel több mint 266 millió látogató elérésére nyílt lehetőség, míg a nyomtatott lapokban publikált cikkek további 33 millió olvasót értek el országszerte. A megjelenések hirdetési értéke meghaladta a 3,3 milliárd Ft-ot. A legnagyobb médiavisszhangot kiváltó témakörök között a termékvisszahívásokat, a RASFF riasztásokat, az állategészségügyi témákat (madárinfluenza) és a különböző hatósági ellenőrzéseket lehet kiemelni.

26. ábra: Sajtómegjelenések száma (2013-2024)

Ügyfélszolgálat

A Nébih élelmiszerlánc-biztonsággal kapcsolatos közérdekű bejelentésekre létrehozott „ZöldSzáma” bejelentő vonal (telefon, email-es, Facebook, Messenger, chatbot elérhetőségeken keresztüli megkeresésből) összesen 7.641 megkeresést kezelt, melyből a vásárlók 1.958 esetben fordultak a Nébih-hez különböző szakterületeket, legfőképpen élelmiszerbiztonságot érintő közérdekű bejelentésekkel kapcsolatban. A kifogások leginkább az értékesítés körülményeire és a fogyasztásra alkalmatlannak ítélt élelmiszerekre vonatkoztak. Területi eloszlásban a panaszok fele 2024-ben is Pest vármegyéből érkezett. A hivatal központi általános ügyfélszolgálatára összesen 17.300 telefonhívást és mintegy 13.000 elektronikus levelet kezelt. A FELIR nyilvántartással kapcsolatban 9.000 megkeresés érkezett, az ENAR ügyfélszolgálat pedig 15.000 megkeresést fogadott. Az elektronikus ügyintézés térhódítása folyamatos, az ügyfélszolgálat közel 10.000 db e-PAPÍR küldeményt és 4.500 meghatalmazást aktivált az év során.

EURÓPAI UNIÓS TÁRSFINANSZÍROZÁSI PROGRAMOK

Az EU-s kofinanszírozási programok kidolgozása és végrehajtása éves szinten több millió euró megtakarítást jelent a magyar költségvetés számára. Az így befolyt összegekből finanszírozhatók a nagy gazdasági veszteséget okozó állatbetegségektől való mentesítésekhez, valamint a mentességek fenntartásához szükséges vizsgálatok. Az afrikai sertéspestis, a madárinfluenza, a veszettség, a *Salmonella* gyérítés, a fertőző szivacsos agyvelőbántalmak megelőzése és az ellenük való védekezés költségeinek jelentős része fedezhető az igényelt és megítélt támogatásból. A 2024. évi EU társfinanszírozott állategészségügyi programokra összesen 2.369.378,34 eurót hagytak jóvá.

24. táblázat: 2024. évi állategészségügyi programokra jóváhagyott EU-s társfinanszírozási összegek

Társfinanszírozott állatbetegség	2024. évi programokra jóváhagyott támogatási kérelem
Madárinfluenza	45.312,25 €
Afrikai sertéspestis	613.382,83 €
Veszettség	689.499,71 €
Szalmonella	996.435,28 €
TSE	24.748,26 €

HAZAI TÁMOGATÁSOK

Az egyes állatbetegségek megelőzésével, illetve leküzdésével kapcsolatos támogatások igénylésének és kifizetésének rendjéről szóló 148/2007. (XII. 8.) FVM rendelet szerinti támogatásoknak a jóváhagyott összesített értéke az alábbiak szerint alakult 2024. évben:

25. táblázat: A betegségek felderítése és leküzdése érdekében végzett mintavételek és vizsgálatok részben állam által történő finanszírozásának alapját képező rendelet szerinti támogatásoknak a jóváhagyott összesített értéke (2024)

Támogatott szolgáltatás technikai kódja	Állatbetegség megnevezése	Jóváhagyott és elvégzett tevékenység támogatásának összesített értéke 2024. évben (Ft)
A001	Szarvasmarha-tuberkulózis	438.342.056
A002	Szarvasmarha-brucellózis	990.182.931
A003	Enzootiás szarvasmarha-leukózis	347.091.759
A004	Juh/Kecske Brucellózis (<i>Brucella melitensis</i>)	81.152.180
A005	Aujeszky-féle betegség	145.882.250
A007	Madárinfluenza	477.603.081
A008	Szarvasmarhák szívacsos agyvelőbántalma és sűrűlőkór	28.138.084

Támogatott szolgáltatás technikai kódja	Állatbetegség megnevezése	Jóváhagyott és elvégzett tevékenység támogatásának összesített értéke 2024. évben (Ft)
A009	Szalmonellózis	757.037.588
A010	Sertés brucellózis	98.344.620
A011	PRRS	584.150.909
B003	Salmonella pullorum	9.100
B004	Salmonella gallinarum	210.476
B005	<i>Afrikai sertéspestis</i>	324.220.948
B007	<i>Kéknyelv betegség</i>	30.163.220
B009	Campylobacteriosis	399.000
B012	Myxomatózis elleni vakcinázás	136.890.000
B013	Nyulak vérzésses betegsége (RHD) elleni vakcinázás	611.340.300
C001 – baromfi	Kapcsolódó állat-egészségügyi szolgáltatás, gyógykezelés, immunizálás	1.807.051.125
C001 – szarvasmarha	Kapcsolódó állat-egészségügyi szolgáltatás, gyógykezelés, immunizálás	8331.084.233
C001 – nyúl	Kapcsolódó állat-egészségügyi szolgáltatás, gyógykezelés, immunizálás	23.856.711
C001 – sertés	Kapcsolódó állat-egészségügyi szolgáltatás, gyógykezelés, immunizálás	2.665.299.111
C001 – vemhes üsző	Kapcsolódó állat-egészségügyi szolgáltatás, gyógykezelés, immunizálás	872.842.668
C002	Kapcsolódó antimikrobiális rezisztencia egyedi vizsgálata és telepi rezisztencia vizsgálat végzése	173.500
D002	Pontyfélék tavaszi virémiája (SVC)	0
E001	Takonykór (Malleus)	7.452.680
E002	Lovak fertőző kevésvérűsége (FKV)	22.506.810
F001	Kecskék arthritis-encephalitise (CAE)	662.070
F002	Maedi-visna	46.074.000
F004	Chlamydomphila abortus	60.979.800
F005	Juh/Kecske Brucellózis (Brucella ovis)	64.529.020
F006	Lépfene	111.651.800
Összesen:		11.065.322.030

A támogatás éves keretösszege 2024. évben 11.900 millió Ft volt. Az összes támogatásnak a tavalyi évben is több mint a felét (51,51%) a „Kapcsolódó állategészségügyi szolgáltatás, gyógykezelés, immunizálás” jogcím tette ki, melyet jellemzően az állattartók gyógyszer-költségeinek csökkentése érdekében a forgalmazók hívnak le.

AMR ELLENI ÁLLATEGÉSZSÉGÜGYI INTÉZKEDÉSEK

2024-ben az élelmiszerlánc-felügyeleti hatóság a harmonizált maradékanyag (állatgyógyászati készítmények maradékanyagainak nyomon követése) és rezisztencia monitoring vizsgálatok eredményeit a megszokott módon továbbította az Európai Élelmiszerbiztonsági Hatóság (EFSA) felé. Az állatgyógyászati antibiotikum-tartalmú készítmények forgalmazását és felhasználását először kellett jogszabályi kötelezettség alapján új rendszerben jelenteni az Európai Gyógyszerügynökségnek (EMA). Az antibiotikum-tartalmú készítmények eladási mennyiségeit az Állategészségügyi Világszervezet (WOAH) adatgyűjtésre vonatkozó felkérésére is továbbította Magyarország a szervezetnek. Hazánk ezzel is aktívan hozzájárult az antimikrobiális rezisztencia (AMR) elleni küzdelemhez, a felelős antibiotikum-használat elősegítéséhez és az antimikrobiális rezisztencia kockázatának csökkentésére irányuló hatósági intézkedések megalapozásához, továbbá uniós és nemzetközi együttműködések keresztül a hazai rezisztenciahelyzet hatékonyabb felméréséhez.

Az EMA az antimikrobiális állatgyógyászati készítmények 2022. évi forgalmazási adatainak bekérésével lezárta az önkéntes alapon működő, ún. ESVAC (European Surveillance of Veterinary Antimicrobial Consumption) adatgyűjtési rendszerét, melynek Magyarország is aktív résztvevője volt 2010 óta. A 2023. évi forgalmazási és felhasználási adatokat már kötelező jelleggel kellett az EMA-nak továbbítani 2024-ben egy új rendszerben. Magyarország sikeresen benyújtotta az EMA által támasztott feltételek szerint határidőre mind a forgalmazási, mind a felhasználási adatokat. Az átállás és az új felület miatt az EMA a 2023. évi adatokat csak 2025. március végén publikálta ESUAvet (European Sales and Use of Antimicrobials for veterinary medicine) jelentés néven. A jelentés alapján Magyarországon a 2023-ban eladott antibiotikum-hatóanyagú állatgyógyászati készítmények mennyisége 78,6 tonna volt. A hatóanyagok túl-

nyomó része továbbra is D kategóriás, azaz a felelős alkalmazásba tartozik, míg a humán-egészségügyi szempontból kritikusan fontos B kategóriás szerek aránya 10% alatti. Utóbbin belül a legnagyobb mennyiségben továbbra is a fluorokinolonok eladása jelentős hazánkban. Az eladott antibiotikumok állati tömegre vetített mennyisége folyamatosan csökkenő tendenciát mutat az előző évhez képest, és hazánk az eddigi legjobb 7. helyen, az EU átlaghoz közeli értéken zárta a 2023. évet. A felhasználási adatok vonatkozásában az Uniós jelentés mennyiségi analízist nem tartalmaz, tekintettel arra, hogy a bejelentett tagállami adatok nem teljeskörűek. A Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal ugyanakkor közzétette a hazai 2023. évi adatok összefoglalóját, mely a felhasználási adatok részletes elemzését is tartalmazza (<https://portal.nebih.gov.hu/-/nincs-szamottevo-valtozas-az-elelmiszertermelo-allatok-antibiotikumos-kezeleseben>).

2022. január 28-tól alkalmazandók minden tagállamban, így hazánkban is az állatgyógyászati készítményekre és a gyógyszeres takarmányokra vonatkozó új uniós jogszabályok, melyek kiemelten kezelik az antimikrobiális rezisztencia kérdéskörét, és szigorú harmonizált szabályokat vezettek be az antibiotikumok engedélyezése, alkalmazása és forgalmazása tekintetében. A módosult nemzeti jogszabályok alapján 2022. februártól az állatorvosok havi rendszerességgel kötelesek bejelenteni az élelmiszertermelő állatokban felhasznált antibiotikumok mennyiségét a Nébih rendszerébe. Ez a hazai tényleges fogyasztás megismerése, a hatékonyabb nyomon követés, a gyógykezelésekkel kapcsolatos tudatosság növelése érdekében szükséges.

A hatályos jogszabály (128/2009. (X. 6.) FVM rendelet) szerint 2024. január 1-től élelmiszertermelő állat részére antibiotikum-tartalmú állatgyógyászati készítményt az állatorvos csak megfelelő jogosultsággal írhat fel. A jogosultságot az Állatorvostudományi Egyetem által szervezett kétnapos szakmai képzés („Antimikrobiális szerek helyes használata élelmiszertermelő állatokban”) elvégzésével, és az azt követő vizsga sikeres teljesítésével lehet megszerezni. Emellett 2024-ben is folytatódott az Állatorvostudományi Egyetem hallgatói számára 2019-ben bevezetett kötelező tantárgy oktatása a fenntartható antibiotikum-használatról. A graduális és posztgraduális kurzusok révén összesen csaknem 1.400 állatorvos szerzett hatósági bizonyítványt.

A Nébih munkatársai 2024-ben is célzott ellenőrzéseket végeztek véletlenszerűen kiválasztott állattartó telepeken, ahol a telepi antibiotikumfelhasználás-csökkentési terv megléte mellett többek között azt vizsgálták, hogy a szerződéses állatorvos antibiotikum alkalmazása esetén jelentett-e a Nébih rendszerében antibiotikum-felhasználást, valamint rendelkezik-e a szükséges jogosultsággal a vény kiállításához. Ezenfelül a létesítményellenőrzési „check listák” állattartó telepeket érintő általános kérdéssorába bekerült néhány ellenőrzési pont, ami röviden ugyanezen paramétereket hivatott vizsgálni.

2024 októberében a Nébih kiemelt ellenőrzés során 8 vármegyében 21 sertés-, nyúl- és szarvasmarha-telepen ellenőrizte kiemelten a gyógyszerfelhasználás szabályainak betartását, különösen az antibiotikum-csökkentési terv meglétét és a felhasználás bejelentésére vonatkozó kötelezettség teljesítését.

A jogszabályi szigorítás mellett az állatgyógyászati készítmények kockázatelemzésen alapuló hatósági engedélyezése is hozzájárul a felelős gyógyszeralkalmazáshoz. A Nébih 2024-ben 9 új antibiotikumot tartalmazó állatgyógyászati készítményt engedélyezett, ebből 5-öt élelmiszertermelő állatok gyógykezelésére.

Az új intézkedések bevezetését az élelmiszerlánc-felügyeleti hatóság 2024-ben is fokozott kommunikációval segítette. Az új rendelkezések végrehajtásának megkönnyítése érdekében összeállított útmutatók, segédanyagok a Nébih állatgyógyászati készítményekre vonatkozó weboldalán érhetők el.

Az AMR elleni intézkedések végrehajtásának elősegítése érdekében az élelmiszerlánc-felügyeleti hatóság pénzügyi támogatásokkal is segíteni kívánja az állattartókat.

Az Európai Bizottság által 2022. november 17-én elfogadott Stratégiai Terv alapján az új Közös Agrárpolitika keretében adható támogatások egy része rezisztenciavizsgálatok elvégzésére, az állattartó telepek antibiotikum-csökkentési tervének felülvizsgálatára, az állatállományok immunrendszerét támogató takarmánykiegészítőkre és az antibiotikumok felhasználására

vonatkozó jelentések benyújtását megkönnyítő informatikai rendszerek alkalmazására fordítható. 2024. április 25-én meghirdetésre került a „Antimikrobiális rezisztencia (AMR) elleni küzdelem kompenzációs kifizetés” pályázati felhívás (KAP-RD33b-1-24). A felhívás értelmében azok a sikeresen pályázott nagy létszámú szarvasmarha-, sertés- és baromfitelepek részesülhetnek támogatásban, melyek a célzott antibiotikum-használat érdekében rezisztenciavizsgálatokat végeztetnek, és a gyógykezeléseket ezen vizsgálatok eredményének figyelembevételével végzik. A kötelezettségvállalási időszak 2024. május 1-től 2029. április 30-ig tart.

Az egyes állatbetegségek megelőzését, leküzdését szolgáló nemzeti támogatás, a 148/2007. (XII. 8.) FVM rendelet 2022 decemberében megjelent módosítása is szorgalmazza a fenntartható antibiotikum-alkalmazást. A rendelet 2023. január 1-től pénzügyi segítséget nyújt a kislétszámú élelmiszertermelő állományokban a célzott gyógykezelésekhez szükséges rezisztenciavizsgálatok elvégzéséhez. Emellett az antibiotikum hatóanyagú készítmények támogatását kizárták annak érdekében, hogy azokat valóban csak a szükséges esetekben alkalmazzák.

A fenti intézkedések jelentősen hozzájárulhatnak a felelős antibiotikum-alkalmazás elveinek hatékonyabb érvényesüléséhez, az AMR kockázatának visszaszorításához, és végső soron az emberi egészség védelméhez is.

AUDIT PROGRAM ÉS SZAKMAI ELLENŐRZÉSI TERV TELJESÜLÉSE

2024-ben a szakmai ellenőrök a tervezett 32 felülvizsgálatból (melyből 13 téma-, 17 cél- és 2 utóellenőrzés volt) 26-ot végrehajtottak, 6 elmaradt.

A 2024. évi audit programban meghatározott 6 audit esetében 4 valósult meg, egy auditot 2025. évre átütemezett a Nébih Belső Ellenőrzési és Audit Igazgatósága. A megvalósult auditok közül 2 az ökológiai gazdálkodók ellenőrzését és tanúsítását végző szervezetek éves felülvizsgálata volt.

26. táblázat: Audit program és szakmai ellenőrzési terv felülvizsgálata (2024)

Felülvizsgálat típusa	Felülvizsgálat száma (db)	Szakterület
Audit	2	ökológiai tanúsító szervezetek éves felülvizsgálata
	1	takarmánytermelés, -feldolgozás és -forgalombahozatal
	1	állati melléktermékek
Szakmai ellenőrzés	3	állatgyógyászati termékek
	6	járványvédelem
	2	állati eredetű termék feldolgozás
	4	élelmiszer
	2	zöldség, gyümölcs
	4	takarmány
	5	növény, talaj
Összesen szakmai ellenőrzés	26	
Mindösszesen (audit+szakmai)	30	

RIASZTÁSI RENDSZEREK

■ ACN

A brüsszeli ACN (Riasztási és Együttműködési Hálózat) központ 2024-ben több mint 5.200 eredeti RASFF (élelmiszer- és takarmánybiztonsági kockázatot jelentő esetek), több mint 3.200 AAC (hatóságok közötti adminisztratív segítségnyújtás), 546 FFN (agrár-élelmiszer csalási, hamisítási ügyek) és 397 PHN (növényegészségügyi esetek) bejelentést továbbított a tagállamoknak. Emellett 2024. év végén két új rendszer is létrejött a Hálózaton belül: a PAN (illegális kisállat-kereskedelemmel foglalkozik) 52, az AWN (állatjóléti rendszer) 3 Uniós bejelentéssel.

■ RASFF

A RASFF ügyek között a zöldség-gyümölcs termékekkel volt a legtöbb gond (1.164). Magyar vonatkozású RASFF ügy 2024-ben 309 volt, ami az előző évihez képest 89 üggyel több. A hazánkat érintő ügyek közül 276 élelmiszerrel, 16 takarmánnyal és 15 élelmiszerrel érintkező anyaggal volt kapcsolatos. A magyar hatóság 63 ügyet jelentett be, minden esetben élelmiszerrel volt probléma. Hazai gyártású vagy alapanyagú termékkel az esetek 12%-ában volt gond.

■ AAC

2024-ben Magyarországot 111 AAC bejelentés érintette, főleg élelmiszerrel (53) és élő állatokkal (39) kapcsolatban, de pár alkalommal (13) problémás takarmányok miatt is érkezett értesítés. A legtöbb esetben élő állatokkal (szállítás, dokumentációs probléma) akadt gond, de étrend-kiegészítőkkel (jellemzően nem engedélyezett egészségügyi állítások) és zöldségekkel, valamint gyümölcsökkel (határérték feletti növényvédőszer-maradékok) kapcsolatban is érkeztek megkeresések.

■ FfN

2024-ben Magyarországot több hamisítási bejelentés is érintette, melyből 5 esetben hazánk volt a bejelentő tagállam. A magyar hatóság által tett bejelentések okai között szerepeltek kis kedvencek illegális szállításával/kereskedelmével kapcsolatos ügyletek, étrend-kiegészítőkkel és mézzel kapcsolatos problémák. Az elmúlt évben 84 olyan ügy érkezett, ahol Magyarországot tájékoztatásul vagy további vizsgálatok lefolytatása céljából értesítették. A kivizsgálások többek között kis kedvencek illegális szállításával/kereskedelmével kapcsolatos ügyletekre (33), kínai termékek importjával kapcsolatos értesítésekre (14), nem megfelelő növényvédő szerekre (2), olívaolajokra (2) és mézekre (2) vonatkoztak. Az ún. CCPPETS (kedvtelésből tartott állatok illegális szállítása) akció keretében tett bejelentések száma további 10 volt, valamint 14 RASFF ügy felülvizsgálata történt meg élelmiszerhamisítás gyanúja miatt.

■ PHN

A 2023-ban létrejött növényegészségügyi rendszerben a tavalyi évben Magyarországot 5 esetben érintette nem megfelelőség, melyből 3 alkalommal hazánk volt a bejelentő tagállam. A magyar hatóság által tett bejelentések okai a következők voltak: *Cylas puncticollis* megtalálása édesburgonya gumókon; paradicsomfoltos mozaikvírus (ToMMV) Kínából és Indiából származó paradicsommagokon, valamint paradicsom barna termésráncosodás vírus (ToBRFV) thaiföldi paprikamagokon.

■ AWN

A 2024 októberében létrehozott AWN (állatjóléti ügyekkel foglalkozó hálózat), elsősorban a gazdasági haszonállatok tagállamokon keresztül történő hosszú távú szállítása során felmerülő állatjóléti problémákra fókuszál. A 2024-es év során egy hazánkat érintő tagállami jelzés érkezett helytelen szállítási dokumentálás miatt.

■ PAN

2024. október 15-től a kedvtelésből tartott állatokkal (jellemzően kutyákkal) kapcsolatos ügyek nagy számára való tekintettel külön rendszer indult a kedvtelésből tartott állatok tenyésztése és kereskedelme kapcsán felmerülő csalárd gyakorlatok gyanújáról, állategészségügyi és állatjóléti nem megfelelősegekről szóló értesítések kezelésére — ez a PAN. Korábban a téma az FFN rendszer alá tartozott. 2024-ben Magyarország 49, kedvtelésből tartott állatok kereskedelmével kapcsolatos FFN ügyet kezelt, ebből 47 bejövő értesítés, 2 pedig hazai kezdeményezésű volt. A PAN rendszer létrejötte óta a szakemberek 24 Magyarországot érintő ügyön dolgoztak, ebből 19 bejövő ügyben indítottak helyi kivizsgálást, valamint 5 esetben hoztak létre értesítést az Európai Bizottság és az érintett tagállamok bevonása érdekében Magyarországon azonosított illegális kutyakereskedelmi tevékenységek gyanúja miatt. A tagállami bejelentések alapján 2024. évben a Nébih 7 esetben kezdeményezte közigazgatási eljárás indítását a vármegyei kormányhivataloknál, melyek közül 5 ugyanazon szolgáltató állatorvoshoz kapcsolódott.

■ RAS

További, a tagállamok között működő gyors riasztási rendszer a RAS (Rapid Alert System), amely az állatgyógyászati készítményekkel kapcsolatos ügyeket kezeli. Az év során 13 magyar vonatkozású bejelentés érkezett a rendszeren keresztül, a Nébih minden esetben megtette a szükséges intézkedéseket.